

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
Πρεσβεία της Ελλάδος στη Ρώμη
Γραφείο Οικονομικών & Εμπορικών Υποθέσεων

ΕΤΗΣΙΑ ΕΚΘΕΣΗ 2020

Ιταλική οικονομία
Ανάπτυξη Οικονομικών & Εμπορικών Σχέσεων
Ελλάδας – Ιταλίας
--- Περιφέρεια Λομβαρδίας ---

Ρώμη, Δεκέμβριος 2021

Η εκπονηθείσα Ετήσια Έκθεση αποτελεί προϊόν επεξεργασίας
του Γραφείου Οικονομικών και Εμπορικών Υποθέσεων Ρώμης
για την Επικράτεια της Ιταλίας και
του Γραφείου Οικονομικών και Εμπορικών Υποθέσεων Μιλάνου
για την Περιφέρεια της Λομβαρδίας

Σε περίπτωση αναπαραγωγής να αναφέρεται η πηγή

Γραφείο ΟΕΥ Ρώμης

Προϊστάμενος

Παναγιώτης Ζάραγκας
Γενικός Σύμβουλος ΟΕΥ Β'

Χριστίνα Αργυροπούλου
Σύμβουλος ΟΕΥ Β'

Αικατερίνη Πουλιανίτη
Γραμματέας ΟΕΥ Γ'

Δ/ση: Viale G. Rossini 4, 00198 ROMA (2ος όροφος)
Τηλ.: +39 0685375550
Φαξ: +39 0688415927
E-mail: ecocom-rome@mfa.gr
Web: <http://agora.mfa.gr/ta-grafeia-oikonomikon-emporikon-upotheseon/office/843>

Γραφείο ΟΕΥ Μιλάνου

Προϊσταμένη

Παρασκευή Καμπούρογλου
Γενικός Σύμβουλος ΟΕΥ Β'

Σταμάτης Ζαχαριάδης
Γραμματέας ΟΕΥ Γ'

Αντωνία Παππαχριστούδη
Επιστημονική Συνεργάτης

Δ/ση: Via Maddalena 9, 20122 Milano
Τηλ.: +39 02 72095543, +39 02 80504361
Fax: +39 02 720105386
E-mail: ecocom-milano@mfa.gr
Web: <http://agora.mfa.gr/ta-grafeia-oikonomikon-emporikon-upotheseon/grafeia-ana-xora/office/842>

Πίνακας περιεχομένων

1	Οικονομία Ιταλίας	5
1.1	Επισκόπηση της οικονομίας	5
1.1.1	Οικονομικά μέτρα για την αντιμετώπιση της πανδημίας.....	8
1.1.2	Εθνικό Σχέδιο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας της Ιταλίας	9
1.1.3	Βασικά οικονομικά μεγέθη	13
1.1.4	Εξωτερικό εμπόριο	13
1.1.4.1	Εμπόριο αγαθών.....	14
1.1.4.2	Εμπόριο υπηρεσιών	20
1.1.5	Επενδύσεις	20
1.2	Στοιχεία της οικονομίας της Λομβαρδίας	20
1.3	Οικονομικές προβλέψεις 2021 για την ιταλική οικονομία	25
1.4	Οικονομικές σχέσεις Ιταλίας	26
1.4.1	Ιταλία – ΠΟΕ	27
1.4.2	Ιταλία – Ευρωπαϊκή Ένωση	27
1.4.3	Ιταλία - ΟΟΣΑ.....	27
1.4.4	Συμμετοχή σε διεθνή φόρα και ομάδες χωρών.....	28
2	Οικονομικές σχέσεις Ελλάδας – Ιταλίας.....	28
2.1	Διμερές εμπόριο.....	28
2.1.1	Εμπόριο αγαθών.....	28
2.1.2	Εμπόριο υπηρεσιών	35
2.2	Άμεσες επενδύσεις.....	38
2.2.1	Επενδύσεις της Ελλάδας στην Ιταλία	38
2.2.2	Επενδύσεις της Ιταλίας στην Ελλάδα	39
2.3	Θεσμικό πλαίσιο οικονομικής συνεργασίας Ελλάδας – Ιταλίας.....	43
2.4	Απολογισμός δράσεων οικονομικής διπλωματίας 2020	43
3	Συμπεράσματα – προτάσεις.....	44
3.1	Προοπτική ανάπτυξης διμερούς εμπορίου αγαθών και υπηρεσιών.....	44
3.2	Προοπτική προσέλκυσης επενδύσεων	46
3.3	Προτάσεις δράσεων ενίσχυσης εξωστρέφειας.....	46
3.4	Προτάσεις ενίσχυσης διμερούς θεσμικού πλαισίου	48
3.5	Στρατηγικό πλαίσιο οικονομικής συνεργασίας Ελλάδας–Ιταλίας	50
4	Παράρτημα.....	51
4.1	Αναλυτικά στατιστικά στοιχεία διμερούς εμπορίου	51

4.1.1	Ελληνικές εξαγωγές στην Ιταλία κατά διψήφιο ΚΣΟ	51
4.1.2	Ελληνικές εισαγωγές στην Ιταλία κατά διψήφιο ΚΣΟ.....	57
4.1.3	ΕΞΩΤΕΡΙΚΟ ΕΜΠΟΡΙΟ-ΔΙΜΕΡΕΙΣ ΕΜΠΟΡΙΚΕΣ ΣΧΕΣΕΙΣ ΕΛΛΑΔΑΣ-ΛΟΜΒΑΡΔΙΑΣ	62
4.2	Χρήσιμες διευθύνσεις	67

Πίνακες

Πίνακας 1:	Βασικά οικονομικά μεγέθη Ιταλίας	13
Πίνακας 2:	Εξωτερικό εμπόριο Ιταλίας	14
Πίνακας 3:	Εξωτερικό εμπόριο αγαθών Ιταλίας	14
Πίνακας 4:	Εξωτερικό εμπόριο - κυριότεροι εμπορικοί εταίροι (διμερής όγκος εμπορίου).....	15
Πίνακας 5:	Εξαγωγές αγαθών Ιταλίας.....	16
Πίνακας 6:	Εισαγωγές αγαθών Ιταλίας	17
Πίνακας 7:	10 Σημαντικότεροι προορισμοί εξαγωγών Ιταλίας και η θέση της Ελλάδας	18
Πίνακας 8:	10 Σημαντικότεροι προμηθευτές Ιταλίας και η θέση της Ελλάδας	19
Πίνακας 9:	Επενδύσεις από και προς την Ιταλία	20
Πίνακας 10:	Εμπορικό ισοζύγιο Ελλάδας – Ιταλίας	29
Πίνακας 11:	Ελληνικές εξαγωγές στην Ιταλία – μεγάλες κατηγορίες	29
Πίνακας 12:	Ελληνικές εξαγωγές στην Ιταλία – κυριότερα προϊόντα.....	31
Πίνακας 13:	Ελληνικές εισαγωγές από την Ιταλία – μεγάλες κατηγορίες.....	33
Πίνακας 14:	Ελληνικές εισαγωγές από την Ιταλία – κυριότερα προϊόντα	34
Πίνακας 15:	Ισοζύγιο υπηρεσιών	36
Πίνακας 16:	Εισπράξεις της Ελλάδας από την Ιταλία	36
Πίνακας 17:	Πληρωμές της Ελλάδας στην Ιταλία	37
Πίνακας 18:	Τουριστικές αφίξεις στην Ελλάδα από την Ιταλία	37
Πίνακας 19:	Επενδύσεις της Ελλάδας στην Ιταλία.....	38
Πίνακας 20:	Επενδύσεις της Ιταλίας στην Ελλάδα.....	39
Πίνακας 21:	Προοπτική ανάπτυξης διμερούς εμπορίου αγαθών και υπηρεσιών	45
Πίνακας 22:	Προοπτική προσέλκυσης επενδύσεων από την Ιταλία	46

1 Οικονομία Ιταλίας

1.1 Επισκόπηση της οικονομίας

Η οικονομία της Ιταλίας κατατάσσεται στην 8η θέση σε παγκόσμια κλίμακα, αναφορικά με το μέγεθος του ονομαστικού ΑΕΠ και είναι η 3η σημαντικότερη οικονομία της Ευρωζώνης. Ως μέλος της ομάδας G7, η Ιταλία διαθέτει την δεύτερη κατά σειρά μεγέθους βιομηχανία της ευρωζώνης, μετά την Γερμανία. Η ιταλική οικονομία χαρακτηρίζεται από έντονες περιφερειακές ανισότητες, υψηλό δημόσιο χρέος, διαρθρωτικές αδυναμίες σε δημόσια διοίκηση, δικαιοσύνη, τραπεζικό τομέα και εκπαίδευση, που χρήζουν μεταρρυθμίσεων, προκειμένου να τονωθεί η ανταγωνιστικότητα της οικονομίας, ενώ διαθέτει δυναμική διαφοροποιημένη παραγωγική βάση με εύρωστες εξαγωγές και εμπορικό πλεόνασμα.

Κατά την τελευταία δεκαετία, η οικονομική κρίση των τελευταίων ετών επεσώρευσε επαχθείς και επώδυνες συνέπειες στον κοινωνικό ιστό της Ιταλίας, διάσταση που απεικονίζεται στο αυξητικά διευρυνόμενο ποσοστό των ατόμων που διαβιούν κάτω από το όριο της απόλυτης φτώχειας.

Ενδεικτικά, κατά την περίοδο 1999–2019 η σωρευτική αύξηση του ΑΕΠ της Ιταλίας ήταν 7,9%, ενώ τα αντίστοιχα ποσοστά σε Γερμανία, Γαλλία και Ισπανία ήταν 30,2%, 32,4% και 43,6%. Την εν λόγω περίοδο, οι συνολικές επενδύσεις στην Ιταλία αυξήθηκαν κατά 66%, έναντι 118% στην ευρωζώνη, με μείωση της συμμετοχής των δημόσιων επενδύσεων από 14,6% το 1999 σε 12,7% το 2019. Το διάστημα 2005-2011, ο πληθυσμός κάτω από το απόλυτο όριο φτώχειας στην Ιταλία αυξήθηκε από 3,3% σε 7,7%, ενώ το 2020 ανήλθε σε 9,4%..

Η πανδημία Covid-19, ήταν η πρώτη κρίση μετά την πετρελαϊκή του 1979 που επηρέασε αμφίπλευρα τη ζήτηση και την προσφορά, επιτείνοντας έτι περαιτέρω την αβεβαιότητα και καθιστώντας την ύφεση της ιταλικής οικονομίας το 2020 την τέταρτη χειρότερη (1943-1944-1945) σε διάστημα 150 ετών και η πρώτη μετά τον Β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο. Η διττή υγειονομική και οικονομική κρίση, απότοκος συνέπεια της εξάπλωσης του ιού Covid-19 επεδείνωσε την ήδη ισχνή πορεία της ιταλικής οικονομίας, που είχε οριακό ρυθμό ανάπτυξης το 2019.

Η Ιταλία, που απαριθμεί περίπου 100.000 θύματα σε ένα έτος, με τα πρώτα κρούσματα να καταγράφονται στη Λομβαρδία τον Γενάρη του 2020, ήταν η πρώτη ευρωπαϊκή χώρα που επλήγη από την πανδημία Covid-19 στις αρχές του 2020 και το πρώτο κμ-ΕΕ που η Κυβέρνηση του έθεσε τη χώρα σε κατάσταση έκτακτης ανάγκης και επέβαλε αυστηρά περιοριστικά μέτρα “lockdown”, αρχικά στο βορρά και από τις αρχές Μαρτίου επεκτάθηκαν σε όλη την ιταλική επικράτεια 2020 ενώ διέκοψαν κατακόρυφα την εμπορική δραστηριότητα και μετακίνηση πολιτών έως τα μέσα Μαΐου 2020. Ενδεικτικά, ανεστάλησαν οι διοργανώσεις συνεδρίων, συναντήσεων και κάθε είδους εκδηλώσεων, ενώ προωθήθηκε η ευέλικτη εργασία (εκ περιτροπής και τηλε-εργασία) στο δημόσιο και στον ιδιωτικό τομέα. Οι περιορισμοί εφαρμόστηκαν, με επιμέρους διαφοροποιήσεις κατά την περίοδο Ιουλίου – Αυγούστου, καθ’ όλη τη διάρκεια του έτους, καθώς με το δεύτερο κύμα της πανδημίας, επιβλήθηκαν εκ νέου περιοριστικά μέτρα ακολουθώντας την πορεία της επιδημιολογικής κατάστασης.

Οι επιπτώσεις στην οικονομία και την κοινωνία ήταν επώδυνες, παρά τις αλληπάλληλες δέσμες μέτρων οικονομικής πολιτικής, ως αντιστάθμισμα στην επιβεβλημένη διακοπή της οικονομικής δραστηριότητας, με δημοσιονομικό κόστος που αποτιμάται στο τέλος του έτους σε 108 δισ. (περίπου 6,1% του ΑΕΠ). Τα μέτρα στήριξης εστίασαν σε δύο άξονες: (α) αύξηση δαπανών για την ενίσχυση του υγειονομικού

συστήματος και (β) παροχή οικονομικής στήριξης και ενίσχυση ρευστότητας σε επιχειρήσεις, εργαζομένους και οικογένειες.

Συγκεκριμένα, το 2020 η ύφεση της ιταλικής οικονομίας ήταν της τάξεως -8,9% έναντι οριακής ανάπτυξης 0,3% το 2019. Η αξία του ονομαστικού ΑΕΠ μειώθηκε από 1.790,9 δισ. ευρώ ΑΕΠ το 2019 σε 1.651,6 δισ. το 2020. Σύμφωνα με τη Eurostat πρόκειται για την δεύτερη ισχυρότερη ύφεση στην ΕΕ (ΕΕ: -6,4% και Ευρωζώνη: -6,8%) μετά την Ισπανία (-10.8%).

Οι Περιφέρειες του βορρά της Ιταλίας, που αποτελούν τον κορμό της οικονομικής δραστηριότητας της χώρας, με εξέχουσα την Lombardia, που συμβάλλει με 22% στο ενιαίο μέγεθος του ΑΕΠ, παρέμειναν καθ' όλη τη διάρκεια του έτους στο επίκεντρο της επιδημιολογικής έξαρσης. Συνεπεία των ανωτέρω, το πρώτο εξάμηνο του 2020 καταγράφηκε ύφεση -12% σε σχέση με το προηγούμενο έτος, που ακολουθήθηκε από σημαντική ανάκαμψη στη θερινή περίοδο, λόγω της σταδιακής χαλάρωσης των περιοριστικών μέτρων, που όμως ανεκόπη εκ νέου το φθινόπωρο.

Αναλυτικότερα, σύμφωνα με το ιταλικό Ινστιτούτο Στατιστικής (ISTAT), μετά από την πτώση του Ακαθάριστου Εγχώριου Προϊόντος (ΑΕΠ) κατά 5,5% το α' τρίμηνο του 2020 και -13% το β' τρίμηνο του έτους ακολούθησε ισχυρή ανάκαμψη +15,9% το γ' τρίμηνο 2020 σε σχέση με το β' τρίμηνο του ίδιου έτους, που ανάγεται κατά κύριο λόγο στην αύξηση της ιδιωτικής κατανάλωσης (+9,2%) και στη θεαματική άνοδο των ιταλικών εξαγωγών προς τρίτες χώρες (15,9%).

Ωστόσο, το ενσκήψαν δεύτερο κύμα της πανδημίας ανέκοψε εκ νέου την πορεία της ιταλικής οικονομίας με αποτέλεσμα την πτωτική πορεία του ΑΕΠ κατά το γ' τρίμηνο του 2020 κατά -5% σε σύγκριση με το γ' τρίμηνο του 2019. Η κατ' ακολουθία λήψη περιοριστικών μέτρων κατά το τελευταίο τρίμηνο του έτους είχε ως αποτέλεσμα την περαιτέρω συρρίκνωση του ΑΕΠ, -6,6% στο δ' τρίμηνο έναντι -5,1% στο γ' τρίμηνο, σε σχέση με τα αντίστοιχα τρίμηνα του 2019.

Σε επίπεδο ιταλικής επικράτειας, η συρρίκνωση του ΑΕΠ σε ετήσια βάση αντανάκλαται με ισχυρό αποτύπωμα σε όλους τους κύριους τομείς παραγωγής, ήτοι γεωργία, δασοκομία και αλιεία, βιομηχανία και υπηρεσίες και συνδέεται με μείωση της εγχώριας αλλά και εξωτερικής ζήτησης. Οι κατ' εξοχήν πληγέντες τομείς ήταν: εμπόριο, υπηρεσίες εστίασης και φιλοξενίας, μεταφορές και τηλεπικοινωνίες (-13,3%) και η βιομηχανία (11,1%). Ακολουθούν οι κατηγορίες κατασκευές (-6,3%) και γεωργία, δασοκομία και αλιεία (-6,0%), ενώ η μείωση λοιπών υπηρεσιών κυμαίνεται μεταξύ -5,3% και -5,5%. Ειδικότερα, στην μεταποίηση η αντίστοιχη συρρίκνωση είχε ως ακολούθως: πετρελαϊκό τομέας (-46,1%), υφαντουργία (-23,1%), μεταφορές (-15,9%), μηχανήματα (-15,3%) και μεταλλουργία (-12,2%), ενώ θεαματική και εύλογη ήταν η ύφεση στον κλάδο της εστίασης και φιλοξενίας (-40,1%).

Οι επιπτώσεις της πανδημίας, σύμφωνα με την ISTAT, ήταν εντονότερες κυρίως στο Βορρά και στο Κέντρο της χώρας σε σχέση με τον Νότο, δεδομένου ότι οι περιοχές αυτές την καρδιά του επιχειρηματικού δυναμικού της Ιταλίας. Ειδικότερα, οι βορειοανατολικές και βορειοδυτικές περιοχές υπέστησαν ελαφρώς βαθύτερη ύφεση από τον εθνικό μέσο όρο (με μείωση 9,1% και στις δύο περιοχές), στις κεντρικές περιοχές η μείωση ήταν 8,8% ενώ στις νότιες καταγράφεται μείωση του ΑΕΠ της τάξεως του 8,4%. Στο Βορρά καταγράφεται και η ισχυρότερη συρρίκνωση της βιομηχανικής παραγωγής κατά -11,9%, ήτοι μεγαλύτερη από τον εθνικό μέσο όρο, ενώ η ισχυρότερη μείωση στους τομείς εμπορίου, υπηρεσιών εστίασης και φιλοξενίας, καθώς μεταφορών και τηλεπικοινωνιών καταγράφεται εξίσου στις βορειοδυτικές και νότιες περιοχές κατά -14,5%..

Το 2020, η ιδιωτική κατανάλωση μειώθηκε κατά -10,7%, ενώ η μείωση του διαθέσιμου εισοδήματος ήταν αισθητά υποδεέστερη (2,6%), κυρίως λόγω της στήριξης των παρεμβατικών μέτρων προσωρινού χαρακτήρα. Ως αποτέλεσμα, οι συνολικές αποταμιεύσεις των νοικοκυριών, αυξήθηκαν κατά 15,8%, ποσοστό σχεδόν διπλάσιο σε σχέση με τον μέσο όρο της προηγούμενης δεκαετίας.

Η πτώση των ακαθάριστων πάγιων επενδύσεων μειώθηκε κατά -9,1%, ειδικά στη συνιστώσα των κεφαλαιουχικών αγαθών. Η επίδραση της πανδημίας στις εξαγωγές ήταν ισχυρή, αλλά προσωρινή: μετά από απότομη πτώση το πρώτο εξάμηνο του έτους, οι εξαγωγές ανέκτησαν δυναμική, επιστρέφοντας τους τελευταίους μήνες του έτους στα πρότερα επίπεδα της εξάπλωσης της πανδημίας.

Τα μέτρα έκτακτης ανάγκης για την ανάσχεση της πανδημίας Covid-19 είχαν σημαντικό αντίκτυπο στα δημόσια οικονομικά το 2020, καθώς και στις μεσοπρόθεσμες προοπτικές της ιταλικής οικονομίας. Το 2020, ο καθαρός δανεισμός της γενικής κυβέρνησης διογκώθηκε σε 9,5% του ΑΕΠ από 1,6% το 2019. Το πρωτογενές έλλειμμα διευρύνθηκε σε -6% του ΑΕΠ, για πρώτη φορά από το 2009. Η αύξηση του χρέους ως ποσοστό του ΑΕΠ αυξήθηκε περισσότερο από 21 ποσοστιαίες μονάδες, εκ των οποίων περίπου το ήμισυ οφείλεται στη συρρίκνωση του ΑΕΠ και ανήλθε σε 2.569,25 εκατ. ευρώ, ήτοι 155,8% του ΑΕΠ. Με βάση τις εκτιμήσεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, η μεταβολή στο κυκλικό προσαρμοσμένο πρωτογενές πλεόνασμα -μέτρο της δημοσιονομικής πολιτικής- ήταν ίση με 2,8% του ΑΕΠ.

Σύμφωνα με τα στοιχεία της ISTAT, το Δεκέμβριο 2020 το ποσοστό ανεργίας, που αφορά περισσότερο γυναίκες και αυτοαπαχολούμενους, ανήλθε σε 9% (+0,2 μονάδες), ενώ στους νέους το ποσοστό ανεργίας ανέρχεται σε 29,7% (+0,3 μονάδες). Σε σχέση με το Δεκέμβριο του προηγούμενου έτους, καταγράφονται -444.000 εργαζόμενοι, ήτοι μείωση της απασχόλησης κατά 1,9%.

Αναφορικά με τις επιπτώσεις της πανδημίας σε επιχειρηματική κοινότητα, συγκρατείται έκθεση της Banca d' Italia, σύμφωνα δε με τις προσεγγίσεις της, η απότομη συρρίκνωση του ΑΕΠ, κατά περίπου -9% το 2020 εκτιμάται ότι θα ωθήσει εξελικτικά 2.800 επιχειρήσεις στην πτώχευση έως το 2022, καθώς, μια κατακόρυφη πτώση του ΑΕΠ, συνοδεύεται, κατά κανόνα, από αύξηση πτωχεύσεων σε ορίζοντα διετίας, μετά το έτος αναφοράς. Παρά ταύτα, στην περίπτωση που στον εν λόγω αριθμό συνεκτιμηθούν προσθετικά οι 3.700 πτωχεύσεις, που τέθηκαν σε προσωρινή αναστολή λόγω των προστατευτικών νομοθετικών ρυθμίσεων, ο συνολικός αριθμός των πτωχεύσεων για το έτος 2020, θα ανέρχονταν σε 6.500, σαφώς χαμηλότερος σε σύγκριση με περίπου 11.000 που καταγράφηκαν το 2019.

Η ανασχετική αυτή συγκράτηση συνδέεται με το πάγωμα των δανειακών υποχρεώσεων και την περιορισμένη λειτουργία των δικαστηρίων, που συνέβαλαν στην αναστολή των διαδικασιών πτώχευσης καθώς και με τα μέτρα στήριξης που για σειρά επιχειρήσεων απέβησαν ιδιαίτερα ευεργετικά για τη διάσωσή τους. Αν και τα μέτρα για την στήριξη των επιχειρήσεων έχουν απορροφήσει σημαντικά τους κραδασμούς από τον αντίκτυπο της κρίσης, η αβεβαιότητα σχετικά με τις προοπτικές της οικονομίας, η αύξηση του εταιρικού χρέους και η υποτίμηση των περιουσιακών στοιχείων των εταιρειών, εγείρουν ερωτήματα αποτελεσματικότητας και συνέχειας στη δυνητική συγκράτηση εξέλιξης των πτωχεύσεων, μετά τη λήξη του προσωρινού παγώματος της διαδικασίας πτώχευσης, αλλά και διασφάλιση του ελέγχου του προσανατολισμού της διαμορφούμενης κατάστασης κατά την απόσυρση των μέτρων στήριξης. Στην έκθεση της Banca d' Italia, υπογραμμίζεται η αδυναμία εκτίμησης της πραγματικής διάστασης και της εξελικτικής τροχιάς των πτωχεύσεων εξαιτίας της παρατεινόμενης υγειονομικής κρίσης Covid-19, καθώς πρόκειται για ένα εξαιρετικό γεγονός με μη προσκτηθείσα πρότερη εμπειρία.

1.1.1 Οικονομικά μέτρα για την αντιμετώπιση της πανδημίας

Η Ιταλία ήταν από τις πρώτες ευρωπαϊκές χώρες που επλήγη βαρύτατα από την πανδημία Covid-19, με κόστος που αποτιμάται σε ένα έτος σε 100.000 θύματα και ύφεση της τάξεως του -9% του ΑΕΠ.

Από 31.1.2020, η χώρα τέθηκε σε καθεστώς κατάστασης έκτακτης ανάγκης, αρχικά για έξι μήνες, που διαδοχικά επεκτάθηκε καθ' όλο το έτος. Για την ανάσχεση της μετάδοσης του ιού Covid-19, από αρχές Μαρτίου 2020, εφαρμόστηκαν αυστηρά καθολικά περιοριστικά μέτρα της εμπορικής δραστηριότητας και μετακίνησης πολιτών σε όλη την ιταλική επικράτεια, ανεστάλησαν οι διοργανώσεις συνεδρίων, συναντήσεων και κάθε είδους εκδηλώσεων, ενώ προωθήθηκε η ευέλικτη εργασία (εκ περιτροπής και τηλε-εργασία) στο δημόσιο και στον ιδιωτικό τομέα. Η συσταλτική λειτουργία της χώρας διατηρήθηκε για όλο το έτος, με κάποιες διαφοροποιήσεις κατά την περίοδο Ιουλίου – Αυγούστου, ενώ το δεύτερο κύμα της πανδημίας, οδήγησε στην αδήριτη αναγκαιότητα, εκ νέου, η ιταλική Κυβέρνηση να επανέλθει με τη θέσπιση αυστηρών περιοριστικά μέτρα. Επισημαίνεται ότι κατά το περιορισμένο χρονικό διάστημα που επιτράπη η λειτουργία της εστίασης και των εμπορικών καταστημάτων, σειρά εξ αυτών δεν κατόρθωσαν να επαναλειτουργήσουν, εξέλιξη που συναρτάται άρρηκτα με το δυσθεώρητο κόστος και υποχρεώσεις, ενώ σημαντικό τμήμα εξ αυτών προέβη σε οριστική διακοπή της λειτουργίας τους. Το 2020 η πανδημία και η παρατεταμένη παύση του συνόλου σχεδόν των οικονομικών δραστηριοτήτων επηδείνωσε δραματικά την πορεία των βασικών μακρο-οικονομικών δεικτών και ανέτρεψε εκ βάθρων τις εκτιμήσεις για την πορεία της οικονομίας.

Προκειμένου να αντιμετωπισθούν οι οικονομικές επιπτώσεις της πανδημίας η Ιταλία υιοθέτησε μέτρα σε τρεις φάσεις με το σύνολο των κρατικών παρεμβάσεων να ανέρχεται σε περίπου 108 δισ. ευρώ, εκ των οποίων 20 δισ. ευρώ μέσω του Decreto Cura Italia τον Μάρτιο 2020, 55 δισ. ευρώ μέσω του Decreto Rilancio τον Μάιο, 25 δισ. ευρώ μέσω του Decreto Agosto τον Αύγουστο και 8 δισ. ευρώ με σειρά παρεμβάσεων Decreti Ristori. Τα μέτρα εστίασαν σε ενίσχυση της ρευστότητας των επιχειρήσεων, προστασία της εργασίας και της οικογένειας, στήριξη εισοδημάτων και φορολογικές διευκολύνσεις, ενώ συνοπτικά αποτυπώνονται ακολούθως:

- χορήγηση κρατικών εγγυήσεων για λήψη δανείων και θέσπιση ευνοϊκών όρων αποπληρωμής τους
- ενίσχυση εξαγωγικών πιστώσεων
- κάλυψη μισθοδοσίας πληγείσων επιχειρήσεων με παράλληλη αναστολή διαδικασιών απολύσεων και ελαφρύνσεις στη καταβολή εργοδοτικών εισφορών
- διευκολύνσεις για άδειες με αποδοχές για οικογένειες με παιδιά ή αντίστοιχη εισοδηματική ενίσχυση σε περίπτωση που οι γονείς αναγκάστηκαν να εργασθούν κατά τη διάρκεια της πανδημίας
- μη καταβολή δημοτικών φόρων και τελών στην ακίνητη περιουσία για επιχειρήσεις του τομέα της διαμονής και εστίασης
- καταβολή ενισχύσεων σε ελεύθερους επαγγελματίες
- εισοδηματικές ενισχύσεις σε οικογένειες που τελούν σε καθεστώς έντονα δυσμενούς οικονομικής κατάστασης
- διευκολύνσεις για αποπληρωμή ήδη ληφθέντων δανείων και καταβολή του ΦΠΑ
- μείωση φορολογικών επιβαρύνσεων στις επιχειρήσεις του ιταλικού νότου
- voucher για οικογένειες με επιλογή τρόπου παραθερισμού εντός της Ιταλίας

Τον Μάρτιο 2021, με την νέα δέσμη μέτρων του Decreto Sostegni, ύψους 32 δισ. ευρώ, μέγιστο ποσό της δημοσιονομικής απόκλισης που είχε ήδη εγκριθεί από το Κοινοβούλιο, επιδιώκεται η ενίσχυση των εργαλείων για την καταπολέμηση της εξάπλωσης της μετάδοσης του COVID-19 και τον περιορισμό των κοινωνικών επιπτώσεων, καθώς και υιοθέτηση μέτρων πρόληψης. Οι προγραμματισμένες παρεμβάσεις διακρίνονται σε 5 βασικούς τομείς: στήριξη επιχειρήσεων και φορέων του τριτογενούς τομέα, εργασία και καταπολέμηση της φτώχειας, Υγεία και Ασφάλεια, στήριξη Τοπικής Αυτοδιοίκησης και περαιτέρω τομεακές παρεμβάσεις.

Από τον Απρίλιο 2021, με το Decreto Riapertura, προβλέπεται σταδιακή επανέναρξη των οικονομικών και κοινωνικών δραστηριοτήτων σε αντιστοιχία με την ανάγκη περιορισμού της εξάπλωσης της επιδημίας COVID-19. (διάταγμα επαναλειτουργίας), υπό το φως των επιστημονικών δεδομένων για την επιδημία και την πρόοδο της εκστρατείας εμβολιασμού.

Τον Μάιο 2021, αποφασίζεται διάθεση περίπου 40 δισ. ευρώ για επιχειρήσεις, εργασία, νέους, υγεία και τοπικές υπηρεσίες, σύμφωνα με το ύψος της εγκεκριμένης απόκλισης του προϋπολογισμού. Οι προγραμματισμένες παρεμβάσεις διακρίνονται σε 7 βασικούς άξονες δράσης: στήριξη επιχειρήσεων, οικονομίας και μείωση πάγιου κόστους, πρόσβαση σε επιχειρηματική πίστωση και ρευστότητα, προστασία της υγείας, εργασιακές και κοινωνικές πολιτικές, παροχή στήριξης στις τοπικές αρχές, νέοι, σχολείο, έρευνα και τομεακά μέτρα.

Τον Ιούλιο 2021, αποφασίζεται η παράταση της εθνικής κατάστασης έκτακτης ανάγκης έως τις 31 Δεκεμβρίου 2021, καθορίζονται οι τρόποι χρήσης του Green Pass, καθώς θεσπίζονται και νέα κριτήρια για την κατάταξη και τον συνακόλουθο «χρωματισμό» των Περιφερειών προς την τάση επικινδυνότητας εξάπλωσης της πανδημίας, ενώ έκτοτε ακολουθούν διάφορες ρυθμίσεις σχετικά με τα επείγοντα μέτρα για τον περιορισμό της επιδημίας COVID-19 και για την ασφαλή διεξαγωγή οικονομικών και κοινωνικών δραστηριοτήτων.

Τον Νοέμβριο 2021, επιβάλλεται σειρά μέτρων περιορισμού του «τέταρτου κύματος» της πανδημίας σε τέσσερις τομείς: υποχρέωση εμβολιασμού και τρίτη δόση, επέκταση της υποχρέωσης εμβολιασμού σε νέες κατηγορίες, εφαρμογή ενισχυμένου Green Pass, ενίσχυση των ελέγχων και εκστρατείες προώθησης για τον εμβολιασμό.

1.1.2 Εθνικό Σχέδιο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας της Ιταλίας

Το 2020 η ακολουθούμενη επεκτατική δημοσιονομική και νομισματική πολιτική της ΕΕ, ως απάντηση στην επιδημιολογική έκτακτη ανάγκη, απότοκος της εξάπλωσης Covid-19, με την ενεργοποίηση της γενικής ρήτρας διαφυγής του Συμφώνου Σταθερότητας και Ανάπτυξης, την ευελιξία στην αξιοποίηση πόρων του Ταμείου Συνοχής και το έκτακτο πρόγραμμα αγοράς στοιχείων ενεργητικού λόγω πανδημίας (PEPP) της ΕΚΤ, προσέφερε τις χρηματοδοτικές προϋποθέσεις στα κ-μ να ανταποκριθούν στις πρωτοφανείς οικονομικές και κοινωνικές επιπτώσεις της και να στηρίζουν τις πληγείσες επιχειρήσεις και νοικοκυριά. Από τον Ιούλιο του 2020, που επετεύχθη η ιστορική συμφωνία για το Πρόγραμμα Επόμενης Γενιάς της ΕΕ (Next Generation EU - NGEU) και την κύρια συνιστώσα του, το Ταμείο Ανάκαμψης, θεσπίζεται ένα κοινό πλαίσιο για χρηματοδότηση εθνικών σχεδίων των κ-μ για την στήριξη της ανάκαμψης.

Η ιταλική Κυβέρνηση, εναρμονισμένη με τις επιταγές της ΕΕ, ισχυροποίησε περαιτέρω τη δέσμευσή της για διαμόρφωση μακροπρόθεσμης στρατηγικής, με γνώμονα την εδραίωση ισχυρής, ανθεκτικής,

πράσινης, ψηφιακής και καινοτόμας βιώσιμης ανάπτυξης χωρίς κοινωνικούς αποκλεισμούς. Οι κύριοι άξονες της στρατηγικής εστιάζουν σε: (α) αντιμετώπιση κοινωνικών και ψηφιακών ανισοτήτων, (β) ενδυνάμωση των δεξιοτήτων του εργατικού δυναμικού, (γ) προώθηση καινοτομίας και ψηφιακής τεχνολογίας στην δημόσια διοίκηση και την οικονομία (δ) προώθηση πράσινης ανάπτυξης και (ε) ανάπτυξη υποδομών για την ενίσχυση των συστημάτων υγείας, ψηφιακής τεχνολογίας και κλιματικής ανθεκτικότητας με έμφαση στον τομέα των μεταφορών, της εκπαίδευσης και των οργανισμών.

Υπό το φως αυτού του πλαισίου, την 1 Απριλίου 2020 ο τότε Ιταλός Πρωθυπουργός Conte ανέθεσε στην νεοσυσταθείσα Επιτροπή Εμπειρογνομόνων για οικονομικά και κοινωνικά θέματα, με επικεφαλής τον Vittorio Colao (από Φεβρουάριο 2021, Υπουργός Τεχνολογικής Καινοτομίας και Ψηφιακής Μετάβασης στην Κυβέρνηση Draghi) την εκπόνηση Έκθεσης για την επανεκκίνηση της ιταλικής οικονομίας. Μετά από ευρεία διαδικασία διαβούλευσης με εκπροσώπους οικονομικών και κοινωνικών φορέων, της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και Υπουργείων, η Έκθεση παρουσιάστηκε στις 24 Απριλίου 2020. Στις 27 Μαΐου 2020 παρεδόθη στον Πρωθυπουργό και τον Αύγουστο του 2020 εκκίνησαν οι εργασίες για τη σύνταξη του Εθνικού Σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας της Ιταλίας, υπό τον συντονισμό Διυπουργικής Επιτροπής. Το σχέδιο Εθνικό Σχέδιο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας υποβλήθηκε από την Κυβέρνηση στο Κοινοβούλιο στις 15 Ιανουαρίου 2021.

Η πολιτική κρίση στην Ιταλία, που ξέσπασε με αφορμή το ζήτημα που τέθηκε από τον ηγέτη της “Italia Viva”, πρώην Πρωθυπουργό, Matteo Renzi για την ευθύνη διαχείρισης του Ταμείου Ανάκαμψης και κορυφώθηκε με την παραίτηση Conte στις 25 Ιανουαρίου τ.έ., καθυστέρησε την ολοκλήρωση της διαδικασίας διαβούλευσης. Μετά την έναρξη της θητείας της νέας Κυβέρνησης Draghi στις 13 Φεβρουαρίου 2021, ο κοινοβουλευτικός έλεγχος πραγματοποιήθηκε στις αρμόδιες Επιτροπές, επί των προτάσεων της απερχόμενης Κυβέρνησης, με συμμετοχή θεσμικών οργάνων και εκπροσώπων παραγωγικών φορέων και κοινωνίας των πολιτών.

Η Ιταλία, για την περίοδο 2021-2026, πρόκειται να αντλήσει τη μερίδα του λέοντος από το Ταμείο Ανάκαμψης σε σχέση με τις άλλες σημαντικές ευρωπαϊκές οικονομίες, προϋπολογισμού ύψους 191,5 δισ. ευρώ, έναντι 70 δισ. της Ισπανίας, 41 δισ. ευρώ της Γαλλίας και 28 δισ. ευρώ της Γερμανίας.

Το Εθνικό Σχέδιο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας της Ιταλίας (Piano Nazionale di Ripresa e Resilienza, PNRR), παρά την πολιτική κρίση που επιβράδυνε τις σχετικές διαδικασίες, εγκρίθηκε εν τέλει από τα νομοθετικά όργανα μετά από εξαντλητική διαδικασία διαβούλευσης, οριακά πριν την εκπνοή της προθεσμίας και υπεβλήθη στις 30 Απριλίου 2021 στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή. Το ιταλικό σχέδιο εγκρίθηκε στις 22 Ιουνίου και εν συνεχεία τον Αύγουστο η Ιταλία έλαβε προκαταβολή ύψους 24,9 δισ. ευρώ που αντιστοιχεί στο 13% του συνολικού προϋπολογισμού.

Η συνολική χρηματοδότηση, από κοινοτικούς και εθνικούς πόρους, για έργα που εντάσσονται στις θεματικές ενότητες του Εθνικού Σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας της Ιταλίας ανέρχεται σε περίπου 248 δισ. ευρώ, ποσό που αναλύεται ως εξής: 191,5 δισ. ευρώ από το Ταμείο Ανάκαμψης, 13 δισ. ευρώ από το χρηματοδοτικό μέσο ReactEU για δράσεις κοινωνικής συνοχής, 13 δισ. ευρώ – κατ’ εκτίμηση - από τα Διαρθρωτικά Ταμεία και το Ταμείο Συνοχής της προγραμματικής περιόδου 2021-2027. Επιπλέον εθνικοί πόροι ύψους 30,6 δισ. ευρώ από Ειδικό συμπληρωματικό Ταμείο, όπου η διάρκεια του εκτείνεται έως το 2033, θα χρηματοδοτήσουν έργα, προσθετικά, που είτε υπερβαίνουν τη διάρκεια, είτε δεν είναι επιλέξιμα από το Ταμείο Ανάκαμψης.

Ειδικότερα, από το σύνολο ποσού 191,5 δισ. ευρώ, που αφορά την χρηματοδότηση από το Ταμείο Ανάκαμψης, ποσό 68,9 δισ. ευρώ θα διατεθεί με τη μορφή επιχορηγήσεων και 122,6 δισ. ευρώ με τη μορφή δανείων. Το PNRR εστιάζεται σε τρεις στρατηγικούς άξονες: ψηφιοποίηση και καινοτομία (27%), οικολογική μετάβαση (40%) και κοινωνική και εδαφική συνοχή (40%), ενώ με τις οριζόντιες δράσεις επιδιώκεται η βελτίωση των δεικτών που αφορούν άρση των περιφερειακών ανισοτήτων, κυρίως μέσω ανάπτυξης του Νότου, τα ποσοστά απασχόλησης γυναικών-νέων και την άμβλυνση των διακρίσεων λόγω φύλου. Περιλαμβάνει επενδύσεις και μεταρρυθμίσεις στις επτά εμβληματικές πρωτοβουλίες της στρατηγικής της ΕΕ για βιώσιμη ανάπτυξη και διαρθρώνεται σε 6 τομείς ως ακολούθως:

- (α) Ψηφιοποίηση, Καινοτομία, Ανταγωνιστικότητα, Πολιτισμός και Τουρισμός (21,06%),
- (β) Πράσινη επανάσταση και Οικολογική μετάβαση (31,06%),
- (γ) Υποδομές για βιώσιμη κινητικότητα (13,26%),
- (δ) Εκπαίδευση και Έρευνα (16,13%),
- (ε) Κοινωνική ένταξη και Συνοχή (10,34%)
- (στ) Υγεία (8,16%)

Κυρίαρχο ρόλο στην επίτευξη των αναπτυξιακών στόχων επωμίζονται οι οριζόντιες, τομεακές, καθώς και ευνοϊκές για τις επενδύσεις μεταρρυθμίσεις όπως: Δημόσια Διοίκηση, Δικαιοσύνη, Κανονιστική Απλούστευση και Ανταγωνισμός.

Στο επίκεντρο του Εθνικού Σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας τοποθετούνται οι βιώσιμες υποδομές και κινητικότητα, καθώς κατέχουν τη μερίδα του λέοντος της χρηματοδότησης από το Ταμείο Ανάκαμψης με μερίδιο 21,3%, ήτοι 40,7 δισ. ευρώ, με τον συνολικό προϋπολογισμό για να ανέρχεται σε 62 δισ. ευρώ, καθώς στο ανωτέρω ποσό προστίθενται 313 εκατ. ευρώ από το React-EU και 21 δισ. ευρώ από εθνικούς πόρους (10,6 δισ. ευρώ από το συμπληρωματικό Ταμείο και 10,3 δισ. ευρώ από τον κρατικό προϋπολογισμό). Ο εν λόγω προϋπολογισμός δε, είναι κατά 14 δισ. ευρώ υπέρτερος του σχεδίου της προηγούμενης Κυβέρνησης.

Τα έργα, που εμπίπτουν στην αρμοδιότητα του Υπουργείου Βιώσιμων Υποδομών και Κινητικότητας, αποσκοπούν στην οικολογικό και ψηφιακό μετασχηματισμό της χώρας, την ευημερία των πολιτών, τη μείωση των κοινωνικών ανισοτήτων, την απασχόληση νέων και γυναικών και διαρθρώνονται σε τέσσερεις από τις έξι θεματικές του Εθνικού Σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας: ψηφιοποίηση, καινοτομία, ανταγωνιστικότητα και πολιτισμός (493 εκατ. ευρώ), πράσινη επανάσταση και οικολογική μετάβαση (15,8 δισ. ευρώ), υποδομές για βιώσιμη κινητικότητα (41,8 δισ. ευρώ), ένταξη και κοινωνική συνοχή (3,9 δισ. ευρώ). Εκ παραλλήλου, προβλέπονται σημαντικές μεταρρυθμίσεις στο θεσμικό πλαίσιο, με γνώμονα την επιτάχυνση της υλοποίησης της κατασκευής των υποδομών και την βελτίωση του ανταγωνισμού.

Ειδικότερα, τα έργα, που θα υλοποιηθούν σε συνεργασία με συναρμόδια Υπουργεία, αφορούν 9 κατευθύνσεις: (α) επέκταση του σιδηροδρομικού δικτύου υψηλής ταχύτητας και αναβάθμιση των περιφερειακών δικτύων (33,5 δισ. ευρώ), (β) ανανέωση στόλου τρένων, λεωφορείων και πλοίων με τεχνολογίες χαμηλών ή μηδενικών εκπομπών (8,4 δισ. ευρώ), (γ) εκσυγχρονισμός λιμένων, θαλασίων μεταφορών και υπηρεσιών διακίνησης και επιμελητείας (logistics) (3,8 δισ. ευρώ), (δ) παρεμβάσεις ψηφιοποίησης για την βελτίωση της οδικής ασφάλειας και των υπηρεσιών logistics (4,8 δισ. ευρώ), (ε) καινοτομία για την οικολογική μετάβαση (1,4 δισ. ευρώ), (στ) ανάπτυξη ποδηλατικών και επαρχιακών οδών (0,9 δισ. ευρώ), (ζ) βελτίωση της ποιότητας κατοικιών και κοινωνικών υποδομών (5,2 δισ. ευρώ),

(η) προστασία και ενίσχυση υδάτινων πόρων (3,2 δισ. ευρώ) και (θ) μεταρρυθμίσεις για την απλούστευση διαδικασιών, ενίσχυση του ανταγωνισμού και αποδοτικότητας των έργων.

Ποσοστό 56% της χρηματοδότησης έργων για βιώσιμες υποδομές και κινητικότητα, ήτοι 34,7 δισ. ευρώ, κατανέμεται για έργα στον Νότο, όπως σιδηρόδρομοι υψηλής ταχύτητας και 13%, ήτοι 8,4 δισ. ευρώ για ανανέωση του στόλου τρένων, λεωφορείων και πλοίων. Εμβληματικά έργα αφορούν την επέκταση του σιδηροδρομικού δικτύου της χώρας με τρένα υψηλής ταχύτητας σε 9 νέες συνδέσεις, προϋπολογισμού 25 δισ. ευρώ, με έμφαση στον Νότο, όπως ενδεικτικά, η σύνδεση Salerno-Reggio Calabria (11,2 δισ. ευρώ), Napoli – Bari (1,4 δισ. ευρώ), Palermo-Catania-Messina (1,4 δισ. ευρώ), αλλά και η σύνδεση Ανατολής -Δύσης, όπως η γραμμή Ρώμη – Pescara (0,6 δισ. ευρώ). Εκ παραλλήλου, 5,5 δισ. ευρώ θα διατεθούν στην αναβάθμιση των περιφερειακών σιδηροδρομικών δικτύων.

Για την διαχείριση και παρακολούθηση υλοποίησης του PNRR, που αποτέλεσε πεδίο πολιτικής διεκυστίνδας και αντιπαραθέσεων στην Ιταλία, συγκροτήθηκε κεντρική συντονιστική μονάδα στο Υπουργείο Οικονομίας και Οικονομικών, ενώ την ευθύνη της υλοποίησης των επενδύσεων και μεταρρυθμίσεων διατηρούν οι αρμόδιες υπηρεσίες της δημόσιας, περιφερειακής και τοπικής Διοίκησης, με την υποχρέωση τακτικών αναφορών στην κεντρική συντονιστική μονάδα.

Οι παρεμβάσεις του PNRR μέσω των επενδύσεων στην ψηφιοποίηση, την καινοτομία και το ανθρώπινο δυναμικό αναμένεται να συμβάλουν στην αύξηση της παραγωγικότητας και να εγγράψουν θετικό αντίκτυπο στην ιταλική οικονομία. Ειδικότερα, μετά την κατακόρυφη πτώση -8,9%, του ΑΕΠ το 2020, η επιστροφή στην ανάπτυξη εκτιμάται ότι θα έχει σταθερή ανοδική πορεία και το 2026 θα προσεγγίσει το 3,6% σε σχέση με το βασικό σενάριο που προβλέπει 1,8%. Την περίοδο 2024-2026, το ποσοστό απασχόλησης προσδοκάται να ανέλθει κατά 3,2 ποσοστιαίες μονάδες.

Η υλοποίηση του Εθνικού Σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας της Ιταλίας, «Italia Domani» (επίσημη ηλεκτρονική πύλη Italiadomani.gov.it), αποτελεί συνεκτικό, θεμελιακό κρίκο μιας ευρύτερης και φιλόδοξης στρατηγικής για τον εκσυγχρονισμό της χώρας, καθώς προς την ίδια κατεύθυνση θα εναρμονιστούν οι εθνικές στρατηγικές για την ανάπτυξη και τη βιώσιμη κινητικότητα, το περιβάλλον και την κλιματική αλλαγή, το υδρογόνο και την Υγεία. Συνεπώς η αποτελεσματική και έγκαιρη αξιοποίηση των κοινοτικών πόρων του Ταμείου Ανάκαμψης προκειμένου τα έργα να είναι λειτουργικά έως το 2026, αποτελεί πρόκληση και κεφαλαιώδες εθνικό στοίχημα, υπό το πρίσμα και του υψηλού δημόσιου χρέους της χώρας.

Το Εθνικό Σχέδιο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας, που αναγνωρίζεται ως μια μοναδική ευκαιρία-πρόκληση για την αντιμετώπιση και υπέρβαση χρόνιων διαρθρωτικών προβλημάτων της Ιταλίας και την επανάκαμψη της πραγματικής οικονομίας, επιχειρεί να καταστεί ένας ενδεδειγμένος οδικός χάρτης διαχείρισης έργου με καθορισμένους στόχους και χρόνο υλοποίησης, καθώς και με στενή συνεργασία δημόσιου και ιδιωτικού τομέα, κύρια στοχοθεσία την υποστήριξη του σχεδίου Draghi για διαρθρωτικές μεταρρυθμίσεις στον παραγωγικό ιστό της χώρας, αλλά και στο θεσμικό εποικοδόμημα με έμφαση στην εκπαίδευση, έρευνα και τεχνολογία, περιβάλλον και δημόσια διοίκηση.

1.1.3 Βασικά οικονομικά μεγέθη

Το 2020, το πλεόνασμα του ισοζυγίου τρεχουσών συναλλαγών ανήλθε σε 59,9 δισ. ευρώ (3,6 % του ΑΕΠ), από 53,4 δισ. ευρώ το 2019. Η βελτίωση οφείλεται στην αύξηση του εμπορικού πλεονάσματος (65,4 από 57,2 δισ. ευρώ, αξίες εποχικά προσαρμοσμένες) και στο πρωτογενές πλεόνασμα εισοδήματος (20,2 από 14,9 δισ. ευρώ), το οποίο αντισταθμίστηκε από την μεγαλύτερη αύξηση του ελλείμματος υπηρεσιών (-6,8 από -1,7 δισ. ευρώ) και δευτερογενών εισοδημάτων (-19,0 από -16,9 δισ. ευρώ).

Πίνακας 1: Βασικά οικονομικά μεγέθη Ιταλίας

	2016	2017	2018	2019	2020
ΑΕΠ (ονομαστικό) δισ. ευρώ	1.695	1.736	1.771	1.790	1.651
ΑΕΠ (Μεταβολή %) ISTAT (chain volume)	1,1	1,6	0,9	0,3	-8.9
Ονομαστικό κατά Κεφαλήν ΑΕΠ (ISTAT)	27.656	28.160	28.462	28.617	26.453
Ανεργία (%)	11,7	11,4	10,6	10,0	8.9
Εναρμονισμένος Δείκτης Πληθωρισμού (%)	-0,1	1,2	1,1	0,6	0.3
Εξαγωγές αγαθών	417,3	449,1	465,3	480,4	433.6
Εισαγωγές αγαθών	367,6	401,5	426,0	424,2	369.9
Εμπορικό Ισοζύγιο	49,6	47,6	39,3	53,3	63.6
Ισοζύγιο Τρεχουσών Συναλλαγών δισ. ευρώ	43,5	48,0	43,9	53,4	59,9
Ισοζύγιο Τρεχουσών Συναλλαγών % ΑΕΠ	2,6	2,8	2,5	3,2	3,6
Απόθεμα ΑΞΕ (FDI) στην Ιταλία δισ. ευρώ	334,5	354,1	378,5	396,2	n/a
Απόθεμα ΑΞΕ (FDI) στην Ιταλία ως % ΑΕΠ	19,7	20,4	21,1	21.1	n/a
Απόθεμα ΑΞΕ (FDI) Ιταλίας σε υπόλοιπο κόσμο	432,9	456,5	484,6	494,0	n/a
Απόθεμα ΑΞΕ (FDI) Ιταλίας σε υπόλοιπο κόσμο % ΑΕΠ	26,6	27,1	27,4	27,6	n/a
Δημοσιονομικό Ισοζύγιο (% ΑΕΠ) ISTAT	-2,4	-2,4	-2,2	-1,6	-9.5
Δημόσιο Χρέος (% ΑΕΠ)	134,8	134,1	134,8	134,8	155.8

Πηγές: Eurostat, Τράπεζα της Ιταλίας, OECD, Istat

1.1.4 Εξωτερικό εμπόριο

Το 2020, μετά την εφαρμογή περιοριστικών μέτρων για την ανάσχεση της πανδημίας, οι ιταλικές εξαγωγές αγαθών κατέγραψαν την ιστορικά ισχυρότερη συρρίκνωση από το 2009 της τάξεως -9,7% σε σχέση με το 2019, ενώ αντιστοίχως οι εισαγωγές αγαθών στην Ιταλία μειώθηκαν κατά 12,8% το 2020.

Πίνακας 2: Εξωτερικό εμπόριο Ιταλίας

	2016	2017	2018	2019	2020	% μεταβολής 2020/2019
Εξαγωγές αγαθών	417,3	449,1	465,3	480,4	433,6	-9.74%
Εισαγωγές αγαθών	367,6	401,5	426,0	424,2	369,9	-12.79%
Εμπορικό ισοζύγιο	49,6	47,6	39,3	56,1	63,6	13.32%
Εξαγωγές υπηρεσιών	91,3	99,0	104,5	107,3	74,8	-30,28%
Εισαγωγές υπηρεσιών	94,0	102,7	108,8	110,6	81,6	-26,22%
Ισοζύγιο υπηρεσιών	-2,7	-3,7	-4,3	-3,3	-6,8	+106,06%

Πηγές: ISTAT, Banca d' Italia, Eurostat, αξίες σε δισ.. ευρώ

1.1.4.1 Εμπόριο αγαθών

Η ανάκαμψη των εξαγωγών κατά το δεύτερο εξάμηνο του έτους συνετέλεσε στην αύξηση του εμπορικού πλεονάσματος κατά 13,32% σε σχέση με το 2019, αποδεικνύοντας ότι μετά την αρχική κατάρρευση που επέφερε η πανδημία και το lockdown, οι ιταλικές εξωστρεφείς επιχειρήσεις αντέδρασαν σχετικά πιο γρήγορα σε σύγκριση με την οικονομική κρίση του 2008-2009.

Εν μέσω πανδημίας, τον Απρίλιο 2020, αναλήφθηκε κυβερνητική πρωτοβουλία, σε συνεργασία με παραγωγικούς φορείς, που μετά από εκτεταμένες διαβουλεύσεις παρουσιάστηκε τον Ιούνιο για την ανάκαμψη και την επανεκκίνηση της οικονομίας, με στόχο την εκ νέου ώθηση των εξαγωγών, την ατμομηχανή της ανάπτυξης της ιταλικής οικονομίας (1/3 του ΑΕΠ). Πρόκειται για το «Σύμφωνο για τις εξαγωγές» (Patto per l' export), που εμπεριέχει την νέα συνεκτική στρατηγική με ιεραρχικό στόχο την προώθηση της εξωστρέφειας των ιταλικών επιχειρήσεων, επί τη βάση ενός ενιαίου εθνικού θεσμικού οργάνου, μέσω του οποίου διασφαλίζεται ο συντονισμός και η έγκαιρη εκτέλεση των δράσεων, η διαφανής παρακολούθηση και συνεχής προσαρμογή στις μεταβαλλόμενες συνθήκες, καθώς και επανεκκίνηση δράσεων για την προώθηση της επωνυμίας «Made in Italy».

Πίνακας 3: Εξωτερικό εμπόριο αγαθών Ιταλίας

	2016	2017	2018	2019	2020	% μεταβολής		
						2019/ 2018	2020/ 2019	5ετίας 2016-2020
Εξαγωγές αγαθών	417.27	449.13	465.33	480.35	433.56	3.23%	-9.74%	3.90%
Εισαγωγές αγαθών	367.63	401.49	426.05	424.24	369.97	-0.42%	-12.79%	0.64%
Όγκος Εμπορίου	784.89	850.62	891.37	904.59	803.53	1.48%	-11.17%	2.37%
Εμπορικό ισοζύγιο	49.64	47.64	39.28	56.12	63.59	42.86%	13.32%	28.09%

Πηγές: ISTAT, αξίες σε δισ.. ευρώ

Οι ιταλικές εξαγωγές αγαθών, σύμφωνα με τον ιταλικό Οργανισμό Εξαγωγικών Πιστώσεων SACE αναμένεται να ευνοηθούν από την ανάκαμψη του διεθνούς εμπορίου και να αυξηθούν κατά 11,3% το 2021, το 2022 θα ακολουθήσουν πιο συγκρατημένο ρυθμό κατά 5,4%, ενώ η μέση αύξηση εκτιμάται σε 4% στα επόμενα δύο έτη. Το εύρος του ρυθμού, σχεδόν μία ποσοστιαία μονάδα υψηλότερος από το μέσο ποσοστό προ κρίσης (+3,1% ετήσιος μέσος όρος 2012 - 2019), θα ωθήσει την αξία των ιταλικών εξαγωγών ανοδικά σε 550 δισ. το 2024.

Ο SACE εκτιμά ότι οι προβλεπόμενες επενδύσεις και διαρθρωτικές μεταρρυθμίσεις στο Εθνικό Σχέδιο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας (PNRR), θα αποτυπωθούν με θετικό αντίκτυπο στην ανταγωνιστικότητα των ιταλικών εξωστρεφών επιχειρήσεων, με πραγματική αύξηση της αξίας τους το 2025 κατά 3,5% σε σύγκριση με το βασικό σενάριο, εξέλιξη που θα προσφέρει περαιτέρω ώθηση στην ανάπτυξη της ιταλικής οικονομίας.

Πίνακας 4: Εξωτερικό εμπόριο - κυριότεροι εμπορικοί εταίροι (διμερής όγκος εμπορίου)

Α/Α	Χώρες	Αξίες σε εκατ. ευρώ			Μερίδιο		% Μεταβολής	
		2018	2019	2020	2019	2020	2020/2019	τριετίας 2018-2020
1	Γερμανία	128372.55	127096.18	116001.06	14.07%	14.46%	-8.73%	-9.64%
2	Γαλλία	85280.95	85388.46	75976.02	9.45%	9.47%	-11.02%	-10.91%
3	ΗΠΑ	58364.08	62543.16	57253.21	6.92%	7.14%	-8.46%	-1.90%
4	Κίνα	44016.21	44631.93	45031.87	4.94%	5.61%	0.90%	2.31%
5	Ισπανία	44958.93	47516.79	40024.87	5.26%	4.99%	-15.77%	-10.97%
6	Ελβετία	33288.77	36922.47	34750.37	4.09%	4.33%	-5.88%	4.39%
7	Κάτω Χώρες	34353.87	34247.02	33182.08	3.79%	4.14%	-3.11%	-3.41%
8	Βέλγιο	32593.67	34043.04	33036.50	3.77%	4.12%	-2.96%	1.36%
9	Η.Β.	35062.34	35621.21	30836.90	3.94%	3.84%	-13.43%	-12.05%
10	Πολωνία	23404.02	24188.40	22259.55	2.68%	2.77%	-7.97%	-4.89%
11	Αυστρία	19875.21	20645.32	17647.58	2.29%	2.20%	-14.52%	-11.21%
12	Ρωσία	22536.61	22206.01	16429.48	2.46%	2.05%	-26.01%	-27.10%
13	Τουρκία	17818.95	17803.43	15182.56	1.97%	1.89%	-14.72%	-14.80%
14	Ρουμανία	15026.10	15002.22	13162.43	1.66%	1.64%	-12.26%	-12.40%
15	Τσεχία	13193.42	13568.47	12156.20	1.50%	1.52%	-10.41%	-7.86%
30	Ελλάδα	7424.92	7726.91	6717.46	0.86%	0.84%	-13.06%	-9.53%
Σύνολο 10 πρώτων		519,695.39	532,198.65	488,352.43	58.91%	60.87%	-8.24%	-6.03%
Γενικό Σύνολο		890,310.16	903,441.65	802,315.51	100.00%	100.00%	-11.19%	-9.88%

Πηγή: ISTAT

Κορυφαίος εμπορικός εταίρος της Ιταλίας, διαχρονικά, είναι η Γερμανία, με μερίδιο 14,46% επί του συνολικού όγκου εμπορίου το 2020, ενώ ακολουθεί η Γαλλία στη δεύτερη θέση με μερίδιο 9,42%. Ιταλία και Γερμανία διατηρούν διαχρονικά ισχυρές και βαθιές σχέσεις, ενώ παράγουν το ήμισυ σχεδόν της βιομηχανικής παραγωγής στην ΕΕ και λειτουργούν σε ένα ολιστικό παραγωγικό και επιχειρηματικό πλαίσιο με όρους αλληλουχίας ως ενιαία αλυσίδα αξίας, λόγω των πλεονεκτημάτων της ενιαίας αγοράς και της νομισματικής ένωσης.

Επισημαίνεται αναφορά του Ιταλού Πρωθυπουργού, M. Draghi, κατά την έναρξη του 15ου Forum του Ιταλο-Γερμανικού Εμπορικού Επιμελητηρίου, που το 2021 συμπλήρωσε 100 έτη από την ίδρυση του, για τον διμερή όγκο εμπορίου Ιταλίας-Γερμανίας, που ανήλθε σε 116 δισ. ευρώ (2020), ήτοι, σε μία αξία αθροιστικά μεγαλύτερη από το εμπόριο Ιταλίας-ΗΠΑ (57 δισ. ευρώ) και Ιταλίας-Κίνας (45 δισ. ευρώ). Χαρακτηριστικά ανέφερε ότι η αξία των εμπορικών συναλλαγών της Γερμανίας με την Περιφέρεια Lombardia για το έτος 2020 υπερβαίνει τον αντίστοιχο όγκο συναλλαγών της Ιταλίας με την Τουρκία (15 δισ. ευρώ), ενώ και ο όγκος συναλλαγών της Ιταλίας με τη Βαυαρία υπερβαίνει τον αντίστοιχο μέγεθος Ιταλίας-Πολωνίας (22 δισ. ευρώ).

Η Ελλάδα κατατάσσεται στην 30η θέση όσον αφορά τον συνολικό όγκο εξωτερικού εμπορίου της Ιταλίας με μερίδιο 0,84% το 2020, οριακά μικρότερο από το 2019 (0,86%).

Πίνακας 5: Εξαγωγές αγαθών Ιταλίας

Α/Α	2ψήφιο κεφάλαιο Σ.Ο.	Περιγραφή	2019		2020		% Μεταβολής στην αξία 2020/2019
			Αξία	% στο σύνολο	Αξία	% στο σύνολο	
1	84	ΛΕΒΗΤΕΣ, ΜΗΧΑΝΕΣ, ΣΥΣΚΕΥΕΣ	41.79	8.7%	37.84	8.7%	-9.5%
2	87	ΑΥΤΟΚΙΝΗΤΑ ΚΑΙ ΑΛΛΑ ΟΧΗΜΑΤΑ,	43.21	9.0%	33.17	7.6%	-23.2%
3	30	ΦΑΡΜΑΚΕΥΤΙΚΑ ΠΡΟΪΟΝΤΑ	32.98	6.9%	31.24	7.2%	-5.3%
4	85	ΜΗΧΑΝΕΣ, ΣΥΣΚΕΥΕΣ ΗΧΟΥ ΚΑΙ ΕΙΚΟΝΑΣ	52.24	10.9%	31.14	7.2%	-40.4%
5	39	ΠΛΑΣΤΙΚΕΣ ΥΛΕΣ	24.30	5.1%	24.95	5.8%	2.6%
6	71	ΠΟΛΥΤΙΜΕΣ ΚΑΙ ΗΜΙΠΟΛΥΤΙΜΕΣ ΠΕΤΡΕΣ, ΑΠΟΜΙΜΗΣΕΙΣ ΚΟΣΜΗΜΑΤΩΝ.	18.33	3.8%	16.07	3.7%	-12.3%
7	73	ΤΕΧΝΟΥΡΓΗΜΑΤΑ ΑΠΟ ΧΥΤΟΣΙΔΗΡΟ, ΣΙΔΗΡΟ Ή ΧΑΛΥΒΑ	11.32	2.4%	15.25	3.5%	34.7%
8	94	ΕΠΙΠΛΑ, ΙΑΤΡΟΧΕΙΡΟΥΡΓΙΚΑ. ΣΥΣΚΕΥΕΣ ΦΩΤΙΣΜΟΥ	14.44	3.0%	14.55	3.4%	0.8%
9	90	ΟΡΓΑΝΑ ΚΑΙ ΣΥΣΚΕΥΕΣ ΟΠΤΙΚΗΣ, ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑΣ Ή ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΙΑΣ ΟΡΓΑΝΑ, ΣΥΣΚΕΥΕΣ ΙΑΤΡΟΧΕΙΡΟΥΡΓΙΚ.	17.30	3.6%	13.04	3.0%	-24.6%
10	62	ΕΝΔΥΜΑΤΑ ΕΚΤΟΣ ΠΛΕΚΤΩΝ	12.13	2.5%	11.31	2.6%	-6.8%
11	72	ΧΥΤΟΣΙΔΗΡΟΣ, ΣΙΔΗΡΟΣ ΚΑΙ ΧΑΛΥΒΑΣ	7.38	1.5%	6.56	1.5%	-11.1%
12	22	ΠΟΤΑ, ΑΛΚΟΟΛΟΥΧΑ ΥΓΡΑ ΚΑΙ ΞΙΔΙ	5.66	1.2%	6.53	1.5%	15.4%
13	64	ΥΠΟΔΗΜΑΤΑ	7.27	1.5%	6.08	1.4%	-16.5%
14	27	ΟΡΥΚΤΑ ΚΑΥΣΙΜΑ	5.94	1.2%	5.42	1.2%	-8.8%
15	42	ΤΕΧΝΟΥΡΓΗΜΑΤΑ ΑΠΟ ΔΕΡΜΑ. ΕΙΔΗ ΤΑΞΙΔΙΟΥ	6.14	1.3%	5.25	1.2%	-14.5%
16	61	ΕΝΔΥΜΑΤΑ ΠΛΕΚΤΑ	6.01	1.3%	4.75	1.1%	-20.8%
17	29	ΟΡΓΑΝΙΚΑ ΧΗΜΙΚΑ ΠΡΟΪΟΝΤΑ	5.61	1.2%	4.67	1.1%	-16.7%
18	38	ΔΙΑΦΟΡΑ ΧΗΜΙΚΑ ΠΡΟΪΟΝΤΑ	5.24	1.1%	4.37	1.0%	-16.6%
19	19	ΠΑΡΑΣΚΕΥΑΣΜΑΤΑ ΔΗΜΗΤΡΙΑΚΩΝ, ΕΙΔΗ ΖΑΧΑΡΟΠΛΑΣΤΙΚΗΣ	4.69	1.0%	4.13	1.0%	-11.9%
20	48	ΧΑΡΤΙ ΚΑΙ ΧΑΡΤΟΝΙΑ.	4.46	0.9%	3.95	0.9%	-11.5%
21	76	ΑΡΓΙΛΙΟ ΚΑΙ ΤΕΧΝΟΥΡΓΗΜΑΤΑ	4.68	1.0%	3.93	0.9%	-16.0%
22	89	ΘΑΛΑΣΣΙΑ & ΠΟΤΑΜΙΑ ΝΑΥΣΙΠΛΟΙΑ	1.13	0.2%	3.92	0.9%	245.9%
23	99	Εμπιστευτικά, Εφοδισμοί	3.46	0.7%	3.58	0.8%	3.4%
24	69	ΠΡΟΪΟΝΤΑ ΚΕΡΑΜΕΥΤΙΚΗΣ	3.84	0.8%	3.49	0.8%	-9.2%
25	33	ΑΙΘΕΡΙΑ ΕΛΑΙΑ, ΠΡΟΪΟΝΤΑ ΑΡΩΜΑΤΟΠΟΙΙΑΣ, ΚΑΛΛΩΠΙΣΜΟΥ	3.42	0.7%	3.45	0.8%	1.0%
Υποσύνολο 5 κυριότερων ΚΣΟ			194.52	40%	158.33	37%	-18.6%
Υποσύνολο 25 κυριότερων ΚΣΟ			342.99	71%	298.64	69%	-12.9%
Γενικό Σύνολο αξίας ιταλικών εξαγωγών			480.35	100%	433.56	100%	-9.7%

Πηγή: ISTAT

Το 2020 σε σχέση με το 2019, η μεγαλύτερη πτώση των εξαγωγών καταγράφεται στα κεφαλαιουχικά αγαθά, όπως οι μηχανές και συσκευές εικόνας και ήχου κατά -40,4% και τα αυτοκίνητα κατά -23,2%, που συνολικά οι δυο κατηγορίες κατέχουν περισσότερο από 14% μερίδιο στο σύνολο των ιταλικών εξαγωγών.

Αντίστοιχα, οι τέσσερις πρώτες κατηγορίες εισαγόμενων αγαθών στην Ιταλία, που κατέχουν αξία ίση με το περίπου 40% των συνολικών εισαγωγών αφορούν κεφαλαιουχικά αγαθά και σημείωσαν κατακόρυφη πτώση κατά 75%..

Πίνακας 6: Εισαγωγές αγαθών Ιταλίας

			2019		2020		Μεταβολής στην αξία 2020/2019
A/A	2ψήφιο Κ.Σ.Ο.	Περιγραφή	Αξία	% στο σύνολο	Αξία	% στο σύνολο	
1	84	ΛΕΒΗΤΕΣ, ΜΗΧΑΝΕΣ, ΣΥΣΚΕΥΕΣ	41.79	9.9%	37.84	10.2%	-9.5%
2	87	ΑΥΤΟΚΙΝΗΤΑ & ΆΛΛΑ ΟΧΗΜΑΤΑ	43.21	10.2%	33.17	9.0%	-23.2%
3	85	ΜΗΧΑΝΕΣ, ΣΥΣΚΕΥΕΣ ΗΧΟΥ ΚΑΙ ΕΙΚΟΝΑΣ	32.98	7.8%	31.24	8.4%	-5.3%
4	27	ΟΡΥΚΤΑ ΚΑΥΣΙΜΑ	52.24	12.3%	31.14	8.4%	-40.4%
5	30	ΦΑΡΜΑΚΕΥΤΙΚΑ ΠΡΟΪΟΝΤΑ	24.30	5.7%	24.95	6.7%	2.6%
6	39	ΠΛΑΣΤΙΚΕΣ ΥΛΕΣ	18.33	4.3%	16.07	4.3%	-12.3%
7	71	ΠΟΛΥΤΙΜΕΣ ΚΑΙ ΗΜΙΠΟΛΥΤΙΜΕΣ ΠΕΤΡΕΣ, ΑΠΟΜΙΜΗΣΕΙΣ ΚΟΣΜΗΜΑΤ	11.32	2.7%	15.25	4.1%	34.7%
8	29	ΟΡΓΑΝΙΚΑ ΧΗΜΙΚΑ ΠΡΟΪΟΝΤΑ	14.44	3.4%	14.55	3.9%	0.8%
9	72	ΧΥΤΟΣΙΔΗΡΟΣ-ΣΙΔΗΡΟΣ-ΧΑΛΥΒΑΣ	17.30	4.1%	13.04	3.5%	-24.6%
10	90	ΟΡΓΑΝΑ-ΣΥΣΚΕΥΕΣ ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑΣ/ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΟΥ ΙΑΤΡΟΧΕΙΡΟΥΡΓΙΚΗΣ	12.13	2.9%	11.31	3.1%	-6.8%
11	62	ΕΝΔΥΜΑΤΑ ΕΚΤΟΣ ΠΛΕΚΤΩΝ	7.38	1.7%	6.56	1.8%	-11.1%
12	38	ΔΙΑΦΟΡΑ ΧΗΜΙΚΑ ΠΡΟΪΟΝΤΑ	5.66	1.3%	6.53	1.8%	15.4%
13	61	ΕΝΔΥΜΑΤΑ ΠΛΕΚΤΑ	7.27	1.7%	6.08	1.6%	-16.5%
14	74	ΧΑΛΚΟΣ	5.94	1.4%	5.42	1.5%	-8.8%
15	64	ΥΠΟΔΗΜΑΤΑ	6.14	1.4%	5.25	1.4%	-14.5%
16	73	ΤΕΧΝΟΥΡΓΗΜΑΤΑ ΑΠΟ ΧΥΤΟΣΙΔΗΡΟ-ΣΙΔΗΡΟ-ΧΑΛΥΒΑ	6.01	1.4%	4.75	1.3%	-20.8%
17	76	ΑΡΓΙΛΙΟ ΚΑΙ ΤΕΧΝΟΥΡΓΗΜΑΤΑ	5.61	1.3%	4.67	1.3%	-16.7%
18	48	ΧΑΡΤΙ ΚΑΙ ΧΑΡΤΟΝΙΑ	5.24	1.2%	4.37	1.2%	-16.6%
19	2	ΚΡΕΑΤΑ ΚΑΙ ΠΑΡΑΠΡΟΪΟΝΤΑ ΣΦΑΓΙΩΝ, ΒΡΩΣΙΜΑ	4.69	1.1%	4.13	1.1%	-11.9%
20	40	ΚΑΟΥΤΣΟΥΚ-ΤΕΧΝΟΥΡΓΗΜΑΤΑ	4.46	1.1%	3.95	1.1%	-11.5%
21	3	ΨΑΡΙΑ-ΜΑΛΑΚΟΣΤΡΑΚΑ	4.68	1.1%	3.93	1.1%	-16.0%
22	63	ΆΛΛΑ ΕΤΟΙΜΑ ΥΦΑΝΤΟΥΡΓΙΚΑ	1.13	0.3%	3.92	1.1%	245.9%
23	15	ΛΙΠΗ ΚΑΙ ΛΑΔΙΑ ΖΩΙΚΑ Ή ΦΥΤΙΚΑ	3.46	0.8%	3.58	1.0%	3.4%
24	4	ΓΑΛΑ ΚΑΙ ΓΑΛΑΚΤΟΚΟΜΙΚΑ	3.84	0.9%	3.49	0.9%	-9.2%
25	8	ΚΑΡΠΟΙ ΚΑΙ ΦΡΟΥΤΑ	3.42	0.8%	3.45	0.9%	1.0%
Υποσύνολο 5 κυριότερων ΚΣΟ			194.52	45.9%	158.33	42.8%	-75.7%
Υποσύνολο 25 κυριότερων ΚΣΟ			342.99	80.8%	298.64	80.7%	-12.9%
Γενικό Σύνολο ιταλικών εισαγωγών			424.24	100%	369.97	100%	-12.8%

Πηγή: ISTAT

Οι 10 σημαντικότεροι προορισμοί των εξαγωγών της Ιταλίας απορροφούν σχεδόν το 60% της συνολικής αξίας, με την Γερμανία, Γαλλία και ΗΠΑ να κατέχουν περισσότερο από 30%. Οι ισχυρές διμερείς εμπορικές σχέσεις με την Γερμανία αποτυπώνονται στις ιταλικές εξαγωγές που κατέγραψαν μείωση το 2020 έναντι του 2019 μόνο κατά -4,84%, αισθητά χαμηλότερη από το αντίστοιχο ποσοστό -9,74% των συνολικών ιταλικών εξαγωγών.

Η Ελλάδα βρίσκεται στην 22^η θέση και απορροφά ποσοστό 0,97% των ιταλικών εξαγωγών. Το 2020 οι ιταλικές εξαγωγές προς την Ελλάδα, σύμφωνα με την ISTAT μειώθηκαν κατά -10,20%.

Πίνακας 7: 10 Σημαντικότεροι προορισμοί εξαγωγών Ιταλίας και η θέση της Ελλάδας

Α/Α	Χώρες	Αξίες σε εκατ. ευρώ			Μερίδιο		% Μεταβολής	
		2018	2019	2020	2019	2020	2020/2019	τριετίας 2018-2020
1	Γερμανία	58,179.44	58,516.31	55,684.52	12.18%	12.84%	-4.84%	-4.29%
2	Γαλλία	48,655.29	50,561.23	44,660.47	10.53%	10.30%	-11.67%	-8.21%
3	ΗΠΑ	42,406.26	45,536.23	42,467.93	9.48%	9.80%	-6.74%	0.15%
4	Ελβετία	22,328.16	25,989.57	25,231.50	5.41%	5.82%	-2.92%	13.00%
5	Η.Β.	23,797.81	25,232.88	22,420.02	5.25%	5.17%	-11.15%	-5.79%
6	Ισπανία	24,199.72	24,519.87	20,428.69	5.10%	4.71%	-16.69%	-15.58%
7	Βέλγιο	13,304.37	14,257.43	14,874.15	2.97%	3.43%	4.33%	11.80%
8	Πολωνία	13,617.41	13,543.96	12,984.67	2.82%	2.99%	-4.13%	-4.65%
9	Κίνα	13,127.14	12,969.31	12,887.47	2.70%	2.97%	-0.63%	-1.83%
10	Κάτω Χώρες	11,661.24	12,000.22	11,255.72	2.50%	2.60%	-6.20%	-3.48%
11	Αυστρία	10,248.27	10,464.71	9,188.05	2.18%	2.12%	-12.20%	-10.35%
12	Τουρκία	8,779.60	8,345.98	7,726.65	1.74%	1.78%	-7.42%	-11.99%
13	Ιαπωνία	6,464.65	7,711.10	7,125.29	1.61%	1.64%	-7.60%	10.22%
14	Ρωσία	7,566.70	7,881.99	7,100.64	1.64%	1.64%	-9.91%	-6.16%
15	Ρουμανία	7,761.66	7,837.94	6,837.90	1.63%	1.58%	-12.76%	-11.90%
16	Τσεχία	6,452.00	6,570.38	5,776.80	1.37%	1.33%	-12.08%	-10.46%
17	Σουηδία	4,880.77	5,038.78	4,711.39	1.05%	1.09%	-6.50%	-3.47%
18	Ν. Κορέα	4,559.87	4,860.26	4,685.07	1.01%	1.08%	-3.60%	2.75%
19	Ουγγαρία	4,953.64	4,937.83	4,405.75	1.03%	1.02%	-10.78%	-11.06%
20	Χονγκ Κονγκ	5,970.24	5,750.71	4,278.41	1.20%	0.99%	-25.60%	-28.34%
21	Καναδάς	4,111.15	4,495.03	4,273.00	0.94%	0.99%	-4.94%	3.94%
22	Ελλάδα	4,553.43	4,680.12	4,202.58	0.97%	0.97%	-10.20%	-7.71%
23	Η.Α.Ε	4,578.83	4,605.40	3,866.95	0.96%	0.89%	-16.03%	-15.55%
24	Χώρες,εδάφη μη προσδιορισμένα	3,512.83	3,822.67	3,733.18	0.80%	0.86%	-2.34%	6.27%
25	Πορτογαλία	4,211.46	4,403.09	3,710.15	0.92%	0.86%	-15.74%	-11.90%
26	Αυστραλία	4,003.60	4,002.93	3,691.48	0.83%	0.85%	-7.78%	-7.80%
27	Βραζιλία	3,870.95	3,966.05	3,628.99	0.83%	0.84%	-8.50%	-6.25%
28	Σλοβενία	4,805.63	4,706.57	3,458.29	0.98%	0.80%	-26.52%	-28.04%
29	Σ. Αραβία	3,092.14	3,276.16	3,216.55	0.68%	0.74%	-1.82%	4.02%
30	Μεξικό	4,293.82	3,865.13	3,120.53	0.80%	0.72%	-19.26%	-27.32%
Σύνολο 10 πρώτων		271,276.84	283,127.01	262,895.14	58.94%	60.64%	-7.15%	-3.09%
Γενικό Σύνολο Ιταλικών Εξαγωγών		465,325.41	480,351.75	433,559.28	100.00%	100.00%	-9.74%	-6.83%

Πηγή: ISTAT

Η Γερμανία είναι ο κύριος προμηθευτής της Ιταλίας με μερίδιο γύρω στο 16%. Η Κίνα το 2020 πέρασε στην δεύτερη θέση, οριακά μπροστά από την Γαλλία. Οι 10 πρώτοι προμηθευτές της Ιταλίας προμηθεύουν περίπου το 60% των εισαγόμενων αγαθών στην Ιταλία και σημείωσαν πτώση κατά -10,53% το 2020 έναντι -12,84% του συνόλου.

Η Ελλάδα βρίσκεται στην 30^η θέση των προμηθευτών της Ιταλίας με μερίδιο 0,68% επί των ιταλικών εισαγωγών. Το 2020 οι ιταλικές εισαγωγές από την Ελλάδα, σύμφωνα με τα στοιχεία της ISTAT μειώθηκαν κατά -17,46%.

Πίνακας 8: 10 Σημαντικότεροι προμηθευτές Ιταλίας και η θέση της Ελλάδας

Α/Α	Χώρες	Αξίες σε εκατ. ευρώ			Μερίδιο		% Μεταβολής	
		2018	2019	2020	2019	2020	2020/2019	τριετίας 2018-2020
1	Γερμανία	70,193.11	68,579.86	60,316.54	16.21%	16.36%	-12.05%	-14.07%
2	Κίνα	30,889.07	31,662.61	32,144.40	7.48%	8.72%	1.52%	4.06%
3	Γαλλία	36,625.66	34,827.22	31,315.55	8.23%	8.49%	-10.08%	-14.50%
4	Κάτω Χώρες	22,692.64	22,246.80	21,926.35	5.26%	5.95%	-1.44%	-3.38%
5	Ισπανία	20,759.21	22,996.92	19,596.18	5.44%	5.31%	-14.79%	-5.60%
6	Βέλγιο	19,289.30	19,785.61	18,162.34	4.68%	4.93%	-8.20%	-5.84%
7	ΗΠΑ	15,957.82	17,006.93	14,785.28	4.02%	4.01%	-13.06%	-7.35%
8	Ελβετία	10,960.62	10,932.91	9,518.87	2.58%	2.58%	-12.93%	-13.15%
9	Ρωσία	14,969.91	14,324.02	9,328.84	3.39%	2.53%	-34.87%	-37.68%
10	Πολωνία	9,786.61	10,644.43	9,274.88	2.52%	2.52%	-12.87%	-5.23%
11	Αυστρία	9,626.94	10,180.61	8,459.52	2.41%	2.29%	-16.91%	-12.13%
12	Η.Β.	11,264.52	10,388.33	8,416.89	2.46%	2.28%	-18.98%	-25.28%
13	Τουρκία	9,039.35	9,457.45	7,455.91	2.24%	2.02%	-21.16%	-17.52%
14	Τσεχία	6,741.42	6,998.09	6,379.40	1.65%	1.73%	-8.84%	-5.37%
15	Ρουμανία	7,264.44	7,164.28	6,324.53	1.69%	1.72%	-11.72%	-12.94%
16	Ιρλανδία	4,025.30	4,460.81	5,137.55	1.05%	1.39%	15.17%	27.63%
17	Ουγγαρία	5,260.93	5,269.49	5,016.69	1.25%	1.36%	-4.80%	-4.64%
18	Η.Α.Ε.	1,143.03	907.14	4,549.95	0.21%	1.23%	401.57%	298.06%
19	Ινδία	5,536.10	5,153.89	4,236.07	1.22%	1.15%	-17.81%	-23.48%
20	Σουηδία	4,459.83	4,453.79	3,953.16	1.05%	1.07%	-11.24%	-11.36%
21	Ιαπωνία	3,763.64	4,113.46	3,645.34	0.97%	0.99%	-11.38%	-3.14%
22	Αζερμπαϊτζάν	5,554.12	4,909.01	3,217.90	1.16%	0.87%	-34.45%	-42.06%
23	Αλγερία	5,717.09	4,341.47	3,141.97	1.03%	0.85%	-27.63%	-45.04%
24	Ν. Κορέα	4,057.69	3,729.89	3,135.42	0.88%	0.85%	-15.94%	-22.73%
25	Βραζιλία	3,368.47	3,148.34	3,011.43	0.74%	0.82%	-4.35%	-10.60%
26	Σ. Αραβία	5,139.13	3,803.94	2,959.07	0.90%	0.80%	-22.21%	-42.42%
27	Βιετνάμ	2,548.02	3,136.24	2,862.79	0.74%	0.78%	-8.72%	12.35%
28	Σλοβενία	3,299.86	3,297.02	2,852.52	0.78%	0.77%	-13.48%	-13.56%
29	Σλοβακία	4,134.55	3,388.35	2,798.00	0.80%	0.76%	-17.42%	-32.33%
30	Ελλάδα	2,871.49	3,046.78	2,514.89	0.72%	0.68%	-17.46%	-12.42%
Σύνολο 10 πρώτων		252,123.94	253,007.33	226,369.25	59.80%	61.39%	-10.53%	-10.22%
Γενικό Σύνολο		424,984.75	423,089.90	368,756.22	100.00%	100.00%	-12.84%	-13.23%

Πηγή: ISTAT

1.1.4.2 Εμπόριο υπηρεσιών

Το 2020, ο τουρισμός ήταν ένας από τους τομείς που επηρεάστηκαν περισσότερο από την πανδημία παγκοσμίως, με μείωση του αριθμού διεθνών τουριστών κατά -74% σε σύγκριση με το 2019. Η σχεδόν καθολική απαγόρευση διεθνών μετακινήσεων κατά τους μήνες Μαρτίου – Ιουνίου 2020, είχε ως αποτέλεσμα την κατακόρυφη πτώση στις αφίξεις αλλοδαπών τουριστών στην Ιταλία το 2020 σε ποσοστό -60%, καθώς η μερική ανάκαμψη τους καλοκαιρινούς μήνες δεν ήταν επαρκής για την ανατροπή της κατάστασης. Αντιστοίχως, οι τουριστικές εισπράξεις συρρικνώθηκαν από 44 δισ. το 2019 σε 17 δισ. ευρώ το 2020.

Καθώς τα περιοριστικά μέτρα για την ανάσχεση της πανδημίας έχουν περισσότερο αρνητικό αντίκτυπο στις εξαγωγές υπηρεσιών, κυρίως στον τουρισμό, αναμένεται μόνο μερική ανάκαμψη κατά τη διάρκεια του 2021 (+5,1%). Η πραγματική ανάκαμψη, θα σημειωθεί το 2022 οι εξαγωγές υπηρεσιών θα επανέλθουν στα επίπεδα του 2019, σύμφωνα με εκτιμήσεις του SACE, χάρη σε αύξηση της τάξεως του 35,1%. Τα επόμενα δύο έτη εκτιμάται μέσος ρυθμός αύξησης των εξαγωγών υπηρεσιών κατά 5% και αξία σε 120 δισ. ευρώ.

1.1.5 Επενδύσεις

Πίνακας 9: Επενδύσεις από και προς την Ιταλία

	2016	2017	2018	2019	2020
ΞΑΕ (συνολικά κεφάλαια – απόθεμα τέλος έτους αναφοράς)	334	354	378	396	n/a
Άμεσες επενδύσεις της χώρας στο εξωτερικό (συνολικά κεφάλαια – απόθεμα τέλος έτους αναφοράς)	432	457	484	494	n/a

Πηγές: Τράπεζα της Ιταλίας, δισ. ευρώ

1.2 Στοιχεία της οικονομίας της Λομβαρδίας

Οικονομικό Προφίλ Περιφέρειας Λομβαρδίας	
Πρωτεύουσα	Μιλάνο
Επαρχίες 12	Varese, Como, Sondrio, Milano, Bergamo, Brescia, Pavia, Cremona, Mantova, Lecco, Lodi, Monza και Brianza
Έκταση	23.863 km ²
Πληθυσμός 31/1/2021	9.964.304 κάτοικοι
ΑΕΠ 2020 (εκτιμήσεις)	€355,38 δις
Κατά Κεφαλήν ΑΕΠ 2020 (εκτιμήσεις)	€35.440
Άμεσες Ξένες Επενδύσεις (2019)	€9,2 δις
Ποσοστό Απασχόλησης 2020	66,90%
Ποσοστό Ανεργίας 2020	5,00%

Η Λομβαρδία βρίσκεται στο βορειοδυτικό τμήμα της Ιταλίας. Καλύπτει μια έκταση περίπου 23.877 km² και συνορεύει με την Ελβετία (στα βόρεια), Canton Ticino και Canton Graubünden και με τις περιφέρειες της Ιταλίας, Trentino-Alto Adige / Südtirol και Veneto (στα ανατολικά), Emilia-Romagna (στα νότια) και Piemonte (στα δυτικά). Σύμφωνα με τα τελευταία στοιχεία, ο πληθυσμός της περιοχής ανέρχεται σε 9.964.304 κατοίκους. Η περιφέρεια της Λομβαρδίας είναι η πιο πυκνοκατοικημένη περιοχή στην Ιταλία και μία από τις μεγαλύτερες περιφέρειες. Η πρωτεύουσα είναι το Μιλάνο, το οποίο κατατάσσεται ως η δεύτερη μεγαλύτερη πόλη και μητροπολιτική περιοχή της Ιταλίας (διαίρεείται σε 12 επαρχίες).

Επιπλέον, η Λομβαρδία είναι μια από τις πλουσιότερες περιφέρειες στην ΕΕ. Αν και η ιταλική οικονομία επλήγη σοβαρά από την πανδημία covid-19, το κατά κεφαλήν ΑΕΠ της Λομβαρδίας παρέμεινε από τα υψηλότερα στην Ευρώπη, περίπου 26% υψηλότερο από τον εθνικό και κοινοτικό μέσο όρο και σύμφωνα με εκτιμήσεις, ανήλθε, στα €35.440 το 2020 (24.890 ευρώ στην Ιταλία και 26.340 ευρώ στην ΕΕ) (Eurostat, 2020).

Τέλος, από το 1988 η Λομβαρδία ανήκει στο δίκτυο συνεργασίας των τεσσάρων Περιφερειών γνωστό ως «Four Motors of Europe» (www.4motors.eu) μαζί με την Baden-Württemberg (Γερμανία), Catalonia (Ισπανία), και Auvergne-Rhône-Alpes (Γαλλία).

Στη Λομβαρδία δραστηριοποιούνται επιχειρήσεις όλων των τομέων, τόσο παραδοσιακών (γεωργία, κτηνοτροφία) όσο και της βαριάς και ελαφράς βιομηχανίας, ενώ ο κλάδος των υπηρεσιών αναπτύχθηκε δυναμικά τις τελευταίες δεκαετίες και σχετίζεται κυρίως με το διεθνές εμπόριο και τις χρηματοοικονομικές υπηρεσίες. Το σύστημα παραγωγής της Λομβαρδίας εξακολουθεί να είναι ένα από τα πιο ανεπτυγμένα στην Ιταλία και την Ευρώπη, κατέχοντας ένα από τα υψηλότερα ποσοστά επιχειρηματικότητας (το 2017 αντιστοιχούσαν 74 επιχειρήσεις ανά 1000 κατοίκους), ενώ, σύμφωνα με στοιχεία του 2020, οι ενεργές εταιρείες στην περιοχή υπολογίζονται σε 811.099 περίπου (18% περίπου του συνόλου της χώρας).

Οι μικρομεσαίες επιχειρήσεις (ΜΜΕ) κυριαρχούν στη Λομβαρδία και πρόκειται κυρίως για οικογενειακές επιχειρήσεις, με εξαίρεση λίγες μεγάλες μεγάλες. Το 2019 καταγράφηκε ότι το 40% περίπου του συνολικού αριθμού των επιχειρήσεων της περιοχής εδρεύει στο Μιλάνο και την επαρχία του. Οι κύριοι τομείς επιχειρηματικότητας είναι: μηχανική, ηλεκτρονικά, μεταλλουργία, κλωστοϋφαντουργικά προϊόντα, χημικά και πετροχημικά, φαρμακευτικά, τρόφιμα, εκδόσεις, υποδήματα και έπιπλα.

Το Ιταλικό Χρηματιστήριο, ένα από τα σημαντικότερα ευρωπαϊκά χρηματιστήρια, εδρεύει στο Μιλάνο και η Εμπορική Έκθεση του Μιλάνου (FIERA-MILANO) κατατάσσεται ως τρίτος μεγαλύτερος εκθεσιακός χώρος στην Ευρώπη.

Πριν την εξάπλωση της πανδημίας Covid-19, η Λομβαρδία κατατάσσονταν μεταξύ των πρώτων περιφερειών της χώρας σε αριθμό ξένων ταξιδιωτών, ο οποίος σε μεγάλο βαθμό σχετιζόταν με λόγους εργασίας. Από τις δαπάνες των ξένων επισκεπτών για λόγους εργασίας στη Λομβαρδία, το 10% προερχόταν από τη συμμετοχή τους σε εμπορικές εκθέσεις. Σύμφωνα με στατιστικά στοιχεία της Περιφέρειας, η Λομβαρδία κατατάσσονταν στην τρίτη θέση μεταξύ των περιφερειών της Ευρώπης σε αριθμό εταιρειών οι οποίες συμμετείχαν σε εμπορικές εκθέσεις και στη δεύτερη σε χώρους και αριθμό εκδηλώσεων. Την περίοδο 2012-2019 κατά μέσο όρο 23.000 εταιρείες συμμετείχαν σε περίπου 60 ετήσιες εμπορικές εκθέσεις. Οι επισκέπτες ανέρχονταν σε 1.800.000 ετησίως εκ των οποίων το ¼ από το εξωτερικό.

Το αεροδρόμιο Malpensa αποτελεί το σημαντικότερο αεροδρόμιο της χώρας στη μεταφορά εμπορευμάτων (516.739,64 τόνοι, -μείωση -7,5% σε σχέση με το 2019) και το δεύτερο στη διακίνηση επιβατών, μετά το αεροδρόμιο Fiumicino της Ρώμης. Το 2020 στα αεροδρόμια Malpensa και Linate, διακινήθηκαν συνολικά 9,5 εκ. επιβάτες σημειώνοντας μείωση -70,15% σε σχέση με το 2019, η οποία οφείλεται αποκλειστικά στην πανδημία Covid – 19.

Τέλος, η Λομβαρδία διαθέτει ιδιαίτερα ανεπτυγμένο δίκτυο σιδηροδρομικών και οδικών μεταφορών.

Αναλυτικότερα:

Κατά το έτος 2020, η οικονομική δραστηριότητα στη Λομβαρδία επιβραδύνθηκε περαιτέρω, λόγω της πανδημίας Covid-19, και εξακολούθησε η τάση επιβράδυνσης που είχε εκδηλωθεί κατά το έτος 2019.

-Εξέλιξη του ΑΕΠ

Το 2020, σύμφωνα με εκτιμήσεις της Κεντρικής Τράπεζας της Ιταλίας, το ΑΕΠ της Λομβαρδίας μειώθηκε κατά -9,4% σε σχέση με το 2019, μείωση ελαφρώς υψηλότερη από τον εθνικό μέσο όρο. Επισημαίνεται ότι, η σημαντικότερη μείωση σημειώθηκε κατά τη διάρκεια του β' τριμήνου του έτους και συνδέεται άμεσα με την πανδημία και τα μέτρα που έλαβε η κυβέρνηση για την αναχαίτιση της. Το γ' τρίμηνο χαρακτηρίστηκε από ελαφρά οικονομική ανάκαμψη, η οποία όμως διακόπηκε κατά το τελευταίο τρίμηνο του έτους, λόγω του νέου κύματος της πανδημίας. Η ύφεση συνεχίστηκε και κατά το α' τρίμηνο του 2021 και αντισταθμίστηκε ως ένα βαθμό από τα μέτρα στήριξης των επιχειρήσεων, των νοικοκυριών και της απασχόλησης, σε εθνικό και τοπικό επίπεδο. Την περίοδο της πανδημίας, η οικονομική δραστηριότητα στη Λομβαρδία συνεχίστηκε σε μεγαλύτερο βαθμό από την υπόλοιπη χώρα, λόγω της ανάπτυξης των γρήγορων ευρυζωνικών συνδέσεων και των τεχνολογιών αιχμής που βοήθησαν στην τάχιστη υλοποίηση της τηλεργασίας.

-Βιομηχανική παραγωγή

Σύμφωνα με τα στοιχεία της Ένωσης Επιμελητηρίων Λομβαρδίας (Unioncamere Lombardia), της Ένωσης Βιομηχανιών Λομβαρδίας (Confindustria Lombardia) και της Περιφέρειας της Λομβαρδίας (UCR), η βιομηχανική παραγωγή παρουσίασε μείωση -9,8% σε σύγκριση με την αντίστοιχη περίοδο του 2019 (είχε παραμείνει στάσιμη).

Στην υπό εξέταση περίοδο, η παραγωγική δραστηριότητα μειώθηκε σε όλους τους τομείς, ενώ η σημαντικότερη μείωση καταγράφηκε στις επιχειρήσεις μικρού μεγέθους και στον τομέα της μόδας. Ειδικότερα, οι τομείς που παρουσίασαν τη σημαντικότερη μείωση ήταν: ο τομέας των δερμάτινων ειδών και υποδημάτων (-23,6%), ο τομέας της κλωστοϋφαντουργίας (-22,3%) και ο τομέας της ένδυσης (-18,2%). Αντίθετα, οι τομείς που κατέγραψαν την μικρότερη μείωση σε σχέση με το προηγούμενο έτος ήταν: ο τομέας των τροφίμων (-3,1%), των χημικών (-5,6%) και των πλαστικών (-7,5%).

Οι παραγγελίες στο εσωτερικό μειώθηκαν κατά -11,20% σε σχέση με την ίδια περίοδο του 2019, ενώ οι παραγγελίες από το εξωτερικό σημείωσαν αντίστοιχη μείωση -11,1%. Επιπλέον, σημαντική μείωση -20% σημείωσαν οι επενδύσεις, οι οποίες το 2019 είχαν μειωθεί κατά -3% σε σχέση με το προηγούμενο έτος. Τέλος, επισημαίνεται ότι το 2020, το 84% των επιχειρήσεων με προσωπικό άνω των 200 υπαλλήλων προχώρησε σε επενδύσεις, ενώ από τις επιχειρήσεις με προσωπικό 10-49 υπαλλήλους, μόνο το 37%.

-Βιοτεχνική παραγωγή

Η εικόνα που παρατηρήθηκε στον τομέα της βιοτεχνικής παραγωγής είναι ανάλογη με αυτή της βιομηχανικής παραγωγής. Αναλυτικότερα, η βιοτεχνική παραγωγή παρουσίασε μείωση -11,9% σε σύγκριση με την ίδια περίοδο του 2019. Η παραγωγική δραστηριότητα μειώθηκε σε όλους τους τομείς. Οι τομείς όμως με την σημαντικότερη μείωση ήταν: των δερμάτινων ειδών και υποδημάτων (-29,6%) και της ένδυσης (-18,5%). Αντίθετα, οι τομείς που κατέγραψαν την μικρότερη μείωση σε σχέση με το προηγούμενο έτος ήταν: ο τομέας των πλαστικών (-6,7%), των τροφίμων (-7,2%) και των ορυκτών-χωρίς μεταλλεύματα (-9,2%).

-Νεοφυείς Επιχειρήσεις (startup)

Η Λομβαρδία, με 3.309 καταγεγραμμένες νεοφυείς επιχειρήσεις το 2020, αποτελεί την περιφέρεια με το μεγαλύτερο αριθμό νεοφυών επιχειρήσεων στην Ιταλία (27% του συνόλου). Την πρώτη θέση κατέχει το Μιλάνο, με 2.300 καταγεγραμμένες νεοφυείς επιχειρήσεις, περισσότερες από όσες έχουν καταγραφεί συνολικά στις περιφέρειες του Veneto και της Emilia-Romagna. Στην πόλη του Μιλάνου υπολογίζεται ότι ιδρύονται σχεδόν δύο νεοφυείς επιχειρήσεις ημερησίως. Το 2020 αποτέλεσε χρονιά ρεκόρ για την Λομβαρδία καθώς ο αριθμός των νεοφυών επιχειρήσεων αυξήθηκε κατά +31% σε σχέση με το προηγούμενο έτος. Ο θετικός ρυθμός ανάπτυξης συνεχίστηκε και κατά το α' τρίμηνο του 2021, καθώς ιδρύθηκαν 211 νέες νεοφυείς επιχειρήσεις, 11 παραπάνω σε σχέση με την αντίστοιχη περίοδο του 2019.

-Κατασκευαστικός τομέας

Ο τομέας των κατασκευών, ενώ ενισχύθηκε σημαντικά από το 2015 έως το 2019, κατά την υπό εξέταση περίοδο σημείωσε ύφεση καθώς η προστιθέμενη αξία και ο κύκλος εργασιών μειώθηκαν σημαντικά σε σχέση με το προηγούμενο έτος.

Ο συνολικός αριθμός πωλήσεων κατοικιών μειώθηκε κατά -7,9% σε σχέση με το 2019, ενώ οι τιμές, οι οποίες παραδοσιακά καθυστερούν να ανταποκριθούν στις μακροοικονομικές μεταβολές, παρουσίασαν ελαφριά αύξηση (+1,3%) σε σύγκριση με το προηγούμενο έτος. Ειδικότερα, οι τιμές των κατοικιών σημείωσαν αύξηση στα προάστια περιφερειακά του Μιλάνου.

Οι αγοραπωλησίες επαγγελματικών ακινήτων σημείωσαν πτώση -11% σε σχέση με το προηγούμενο έτος, ενώ οι τιμές τους παρέμειναν στάσιμες.

Σημειώνεται ότι, στις περιφέρειες της Βορειοδυτικής Ιταλίας, το 40% των αγοραπωλησιών ακινήτων αφορά σε επαγγελματικά ακίνητα και ειδικότερα στη Λομβαρδία, το 85% των αγοραπωλησιών επαγγελματικών ακινήτων αφορά σε ακίνητα που προορίζονται αποκλειστικά για βιομηχανική ή εμπορική χρήση.

Το Μιλάνο, εξακολουθεί να θεωρείται ως η πιο ελκυστική περιοχή της Ιταλίας για επενδύσεις ακινήτων, ιδιαίτερα από ξένους επενδυτές. Τα πιο σημαντικά κατασκευαστικά έργα είναι τα έργα στις περιοχές Porta Nuova και Santa Giulia και τα έργα ανάπλασης των πρώην σιδηροδρομικών γραμμών, έργα που σχετίζονται και με την έλευση των Χειμερινών Ολυμπιακών Αγώνων του 2026 και το πρόγραμμα ανάπτυξης «Μιλάνο 2030».

- Ιδιωτικές μη χρηματοπιστωτικές υπηρεσίες.

Σύμφωνα με έρευνα της Ένωσης Επιμελητηρίων Λομβαρδίας (Unioncamere Lombardia), κατά το έτος 2020, ο κύκλος εργασιών των επιχειρήσεων λιανικής μειώθηκε κατά -6,5% σε σχέση με το προηγούμενο έτος. Σημαντική μείωση καταγράφηκε στα καταστήματα μη τροφίμων, ενώ αντίθετα στα καταστήματα λιανικής τροφίμων καταγράφηκε ελαφρά μείωση. Αύξηση πωλήσεων σημείωσε ο κλάδος των μεγάλων διανομέων (super market, hyper market).

Στον κλάδο των υπηρεσιών, ο κύκλος εργασιών την ίδια περίοδο μειώθηκε κατά -12,3% (+2,2% το 2019) και αφορούσε σε όλους τους κύριους τομείς και σε όλα τα μεγέθη επιχειρήσεων, σε μεγαλύτερο όμως βαθμό στα καταλύματα, στην εστίαση και στις υπηρεσίες προσωπικής φροντίδας.

Αναφορικά με τον τομέα του τουρισμού, οι αφίξεις στη Λομβαρδία μειώθηκαν κατά 2/3 σε σχέση με το 2019, ενώ παράλληλα μειώθηκαν κατά -61% σε σχέση με το προηγούμενο έτος και οι δαπάνες του διεθνούς τουρισμού.

- Αγορά εργασίας

Κατά την υπό εξέταση περίοδο, λόγω της πανδημίας, η κατάσταση στην αγορά εργασίας σημείωσε μικρή μείωση τόσο της απασχόλησης, όσο και της ανεργίας. Συγκεκριμένα, η απασχόληση παρουσίασε μείωση -1,7% (-2% σε εθνικό επίπεδο) και το ποσοστό απασχόλησης διαμορφώθηκε στο 66,9%, από 68,4% το έτος 2019. Η μείωση της απασχόλησης αφορούσε κυρίως στους νέους και στους αλλοδαπούς και παρατηρήθηκε κυρίως στους αυτοαπασχολούμενους (-2,1%) και στους μισθωτούς με σύμβαση ορισμένου χρόνου (-14,6%). Η απασχόληση των μισθωτών με σύμβαση αορίστου χρόνου παρέμεινε αμετάβλητη, λόγω της απαγόρευσης των απολύσεων που θεσπίστηκε από την Ιταλική κυβέρνηση. Όσον αφορά στους τομείς, η σημαντικότερη μείωση παρατηρήθηκε στην εστίαση και στη φιλοξενία, ενώ αντίθετα, στον τομέα των κατασκευών σημειώθηκε αύξηση της απασχόλησης.

Η ανεργία στη Λομβαρδία διαμορφώθηκε στο 5% (από 5,6% το 2019), έναντι του 9,2% σε εθνικό επίπεδο.

Όσον αφορά στις νέες προσλήψεις στον ιδιωτικό τομέα, σύμφωνα με τα στοιχεία της Τράπεζας της Ιταλίας, μετά από μία τριετία ανοδικής πορείας, παρουσίασαν μείωση -31% σε σχέση με το προηγούμενο έτος (-29,7% σε εθνικό επίπεδο). Η σημαντικότερη μείωση σημειώθηκε στους απόφοιτους λυκείου, ενώ ήταν μικρότερη στους πτυχιούχους.

Σημειώνεται ότι, η Λομβαρδία είναι η περιφέρεια με το υψηλότερο ποσοστό προσλήψεων πτυχιούχων. Το 2020, οι επιχειρήσεις της Λομβαρδίας αναζήτησαν πτυχιούχους υπαλλήλους σε ποσοστό 18,8%, ενώ ο αντίστοιχος μέσος όρος της Βορειοδυτικής Ιταλίας κυμάνθηκε στο 17,4% και σε εθνικό επίπεδο στο 14,1%.

-Επενδύσεις

Σύμφωνα με τα διαθέσιμα στοιχεία του 2019 οι εκροές ΑΞΕ ήταν €14,6 δις και κατά κύριο λόγο αφορούσαν επανεπένδυση κερδών και άλλα κεφάλαια (αντιστοιχούσαν στο 3,6% του ΑΕΠ της Λομβαρδίας). Οι εισροές ΑΞΕ ανήλθαν στα €9,2 δις (αντιστοιχούσαν στο 2,3% του ΑΕΠ). Στο τέλος του 2019, τα αποθέματα ΑΞΕ στο εξωτερικό και από το εξωτερικό στη Λομβαρδία ανέρχονταν σε 41,2% και

54,8% αντιστοίχως του ΑΕΠ της Λομβαρδίας. Οι σημαντικότερες χώρες στις οποίες κατευθύνθηκαν οι επενδύσεις της Λομβαρδίας είναι: η Γερμανία, η Ολλανδία, η Αυστρία και οι ΗΠΑ. Οι σημαντικότερες χώρες προέλευσης κεφαλαίων είναι: το Λουξεμβούργο, η Γαλλία και η Ολλανδία. Οι ΑΞΕ από και προς τη Λομβαρδία αφορούσαν στον τομέα των υπηρεσιών κατά 66,9% και 72,1% αντίστοιχα.

1.3 Οικονομικές προβλέψεις 2021 για την ιταλική οικονομία

Παρά την βαθιά ύφεση το 2020, οι εξαιρετικά ευοίωνες εκτιμήσεις για ουσιαστική επανεκκίνηση της οικονομίας το 2021 ανάγονται στη δυνατότητα αξιοποίησης των πόρων του Ταμείου Ανάκαμψης, καθώς και στις προσδοκίες για την πορεία των εμβολιασμών, που δημιούργησαν ήπιο και συγκρατημένο κλίμα αισιοδοξίας.

Σύμφωνα με το επικαιροποιημένο μεσοπρόθεσμο Έγγραφο Οικονομικής και Δημοσιονομικής Πολιτικής της κυβέρνησης, επί των παραδοχών του οποίου στηρίζεται η εκπόνηση του προϋπολογισμού (επικαιροποιημένο Έγγραφο Οικονομίας και Οικονομικών-Nadef) για την τριετία 2021-2023, η ιταλική οικονομία εκτιμάται ότι θα καταγράψει τους υψηλότερους ρυθμούς ανάπτυξης της τελευταίας εικοσαετίας (2021: 5,1%, 2022: 3,0% και 2023: 1,8%), ωστόσο το πραγματικό ΑΕΠ της Ιταλίας το 2023 θα είναι οριακά υψηλότερο από το 2019. Σημειωτέον, το Nadef έχει διευρυμένο ορίζοντα έως το 2026 προκειμένου να διασφαλιστεί σύνδεση και εναρμόνιση με το Εθνικό Σχέδιο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας για την αποκλιμάκωση και τη βιωσιμότητα του δημόσιου χρέους.

Η Banca d' Italia εκτιμά ότι ο ετήσιος ρυθμός ανάπτυξης 5,1% το 2021 θα προέλθει από επιτάχυνση της ανάπτυξης λόγω αύξησης της εγχώριας ζήτησης, κυρίως λόγω αυξημένων επενδύσεων, κατά το δεύτερο εξάμηνο 2021 και με την προϋπόθεση έγκαιρης και αποτελεσματικής υλοποίησης των επενδύσεων και μεταρρυθμίσεων που περιλαμβάνονται στο Εθνικό Σχέδιο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας.

Σύμφωνα με τη φθινοπωρινή Έκθεση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για την Ιταλία (Νοέμβριος 2021) και υπό την αίρεση κινδύνων που σχετίζονται με την εξέλιξη της πανδημίας, το πραγματικό ΑΕΠ προβλέπεται να ανακάμψει κατά 6,2% το 2021 και να διατηρήσει τη θετική του πορεία με ρυθμό ανάπτυξης 4,3% το 2022, ενώ η οικονομία εκτιμάται ότι θα επιστρέψει στα προ κρίσης επίπεδα από τα μέσα του έτους. Το 2023, το ΑΕΠ εκτιμάται σε 2,3%, ποσοστό αρκετά υψηλότερο από τον μακροπρόθεσμο μέσο όρο.

Το 2021 το δημοσιονομικό έλλειμμα θα διαμορφωθεί σε επίπεδο οριακά χαμηλότερο σε σχέση με το 2020, από 9,6% του ΑΕΠ σε 9,4%, λόγω πρόσθετων δημοσιονομικών μέτρων που ελήφθησαν κατά τη διάρκεια του 2021 ύψους 4% του ΑΕΠ, ενώ θα περιορισθεί την επόμενη διετία (2022: -5,8%, 2023: 4,3%), λόγω της οικονομικής ανάκαμψης και σταδιακής κατάργησης των μέτρων.

Το υψηλό δημόσιο χρέος της Ιταλίας θα περιορισθεί κατά την τριετία 2021-2023, παρά ταύτα θα παραμείνει σε σαφώς υψηλότερο επίπεδο από το 134,8 % του ΑΕΠ το 2019. Συγκεκριμένα, το 2021 εκτιμάται σε 154,4% έναντι 155,6% το 2020 (2022: 151,4%, 2023: 151,0%)

Το ποσοστό της ανεργίας αναμένεται να αυξηθεί το 2021 σε 9,8% για να σταθεροποιηθεί το 2023 στο επίπεδο 9,2% του 2020.

Η ιδιωτική κατανάλωση προβλέπεται συγκρατημένη, από -10,8% το 2020 σε 3,8% το 2021, καθώς η ήπια αύξηση μισθών και απασχόλησης για την ενίσχυση των καταναλωτικών δαπανών, θα επηρεαστεί εν μέρει από την αύξηση του πληθωρισμού που θα έχει αρνητικό αντίκτυπο στο διαθέσιμο εισόδημα. Η αποταμίευση των νοικοκυριών αναμένεται να μειωθεί τα επόμενα έτη. Ο ακαθάριστος σχηματισμός κεφαλαίου από -13,6% το 2020 εκτιμάται σε 7,2% το 2021.

Με τον τουρισμό, λόγω της παρατεινόμενης υγειονομικής ρευστότητας από την πανδημία, να θεωρείται απίθανο να ανακάμψει πλήρως έως το 2022, οι εξαγωγές αγαθών και υπηρεσιών εκτιμάται ότι θα εκτιναχθούν από -16,7% το 2020 σε +10,3% το 2021 και αντιστοίχως οι εισαγωγές αγαθών και υπηρεσιών από -14,1% το 2020 σε +9,9% το 2021.

Οι δημοσιονομικές παρεμβάσεις κατά το 2020 για την αντιμετώπιση των επιπτώσεων σε κοινωνία και οικονομία από την πανδημία, δημιούργησαν πληθωριστικές πιέσεις στην οικονομία. Το 2021 η εκρηκτική αύξηση των τιμών ενέργειας και ιδιαίτερα του φυσικού αερίου σηματοδοτεί τη στροφή από μια μακρόχρονη περίοδο μηδενικών ή και αρνητικών τιμών προς μια νέα φάση της ιταλικής οικονομίας με πληθωριστικές τάσεις, που εκτιμώνται σε 1,8% το 2021, 2,1% το 2022, για να περιοριστεί στο 1,4% το 2023.

Ο αποπληθωριστής των δαπανών των νοικοκυριών για κατοίκους θα αυξηθεί κατά 1,3% το 2021, λόγω της αύξησης των τιμών της ενέργειας και στη συνέχεια θα επιβραδυνθεί το 2022 (+ 1,1%).

Φθινοπωρινές οικονομικές προβλέψεις ΕΕ (Νοέμβριος 2021)

Μακροοικονομικοί δείκτες	2020	2021	2022	2023
Ετήσιος ρυθμός ΑΕΠ (%)	-8,9	6,2	4,3	2,3
Πληθωρισμός (%)	-0,1	1,8	2,1	1,4
Ανεργία (%)	9,2	9,8	9,3	9,2
Δημοσιονομικό έλλειμμα (% ΑΕΠ)	-9,6	-9,4	-5,8	-4,3
Δημόσιο χρέος (% ΑΕΠ)	155,6	154,4	151,4	151,0
Ισοζύγιο τρεχουσών συναλλαγών (% ΑΕΠ)	3,8	3,5	2,7	2,7

Κρίσιμη παράμετρος για την επιτευξιμότητα των εν λόγω στόχων παραμένουν οι παρεμβάσεις στην οικονομία του Εθνικού Σχεδίου για την Ανάκαμψη και την Ανθεκτικότητα, που θα επιτρέψουν την αναζωογόνηση των δημόσιων και ιδιωτικών επενδύσεων, καθώς επίσης το χρονοδιάγραμμα υλοποίησης των σχετικών επενδυτικών σχεδίων και ο βαθμός συμβολής τους στο αναπτυξιακό δυναμικό της χώρας και στη μετάβαση προς μια πιο καινοτόμο και βιώσιμη οικονομία από περιβαλλοντική άποψη και κοινωνική εξέλιξη χωρίς αποκλεισμούς.

1.4 Οικονομικές σχέσεις Ιταλίας

ADB (χώρα μέλος εκτός γεωγραφικής περιοχής – nonregional member), AfDB (χώρα μέλος εκτός γεωγραφικής περιοχής– nonregional member), Australia Group, BIS, BSEC (παρατηρητής), CBSS (παρατηρητής), CD, CDB, CE, CEI, CERN, EAPC, EBRD, ECB, EIB, EITI (εκτελεστικό μέλος - implementing country), EMU, ESA, EU, FAO, FATF, G-20, G-7, G-8, G-10, IADB, IAEA, IBRD, ICAO,

ICC (εθνική επιτροπή – national committee), ICRM, IDA, IEA, IFAD, IFC, IFRC, IGAD (εταίρος - partners), IHO, ILO, IMF, IMO, IMSO, Interpol, IOC, IOM, IPU, ISO, ITSO, ITU, ITUC (NGOs), LAIA (παρατηρητής), MIGA, MINURSO, NATO, NEA, NSG, OAS (παρατηρητής), OECD, OPCW, OSCE, Paris Club, PCA, PIF (εταίρος-partner), Schengen Convention, SELEC (παρατηρητής), SICA (παρατηρητής), UN, UNAMID, UNCTAD, UNESCO, UNHCR, UNIDO, UNIFIL, Union Latina, UNMISS, UNMOGIP, UNRWA, UNTSO, UNWTO, UPU, WCO, WHO, WIPO, WMO, WTO, ZC.

1.4.1 Ιταλία – ΠΟΕ

Η Ιταλία είναι ιδρυτικό μέλος του ΠΟΕ από την 1η Ιανουαρίου 1995 και μέλος της GATT (Γενική Συμφωνία Δασμών και Εμπορίου) από τις 30 Μαΐου 1950. Ως κράτος μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης, συμμετέχει ενεργά στον καθορισμό των κοινών θέσεων των 27 για τα συναφή θέματα αρμοδιότητας του Οργανισμού.

Η Ιταλία υποστηρίζει την ολοκλήρωση πολυμερών διαπραγματεύσεων για την κατάργηση των επιδοτήσεων στην αλιεία και πολυμερείς πρωτοβουλίες για τον καθορισμό νέων κανόνων στο ψηφιακό εμπόριο, στη διευκόλυνση των επενδύσεων και των υπηρεσιών και υπέρ των ΜΜΕ. Αντιμετωπίζει ευνοϊκά τις προσπάθειες επίλυσης διαφορών στο Δευτεροβάθμιο Δικαιοδοτικό Όργανο (Appellate Body) του Οργάνου Επίλυσης Διαφορών του ΠΟΕ. Επιπλέον, η Ιταλία επικεντρώνει τη δράση της, ιδίως, στην προστασία και προώθηση των ειδικών εμπορικών συμφερόντων της στον τομέα των βιομηχανικών, αγροδιατροφικών προϊόντων, υπηρεσιών, με έμφαση στην προστασία της πνευματικής ιδιοκτησίας και των γεωγραφικών ενδείξεων, δεσμευόμενη ταυτόχρονα, για γενικότερη ανάπτυξη του διεθνούς εμπορίου, διαφάνεια και προβλεψιμότητα του πολυμερούς εμπορικού συστήματος και προώθηση της διεύρυνσης με νέα μέλη, καθώς και για την αναγνώριση της αποτελεσματικότητας του Οργανισμού.

1.4.2 Ιταλία – Ευρωπαϊκή Ένωση

Η Ιταλία, ως Προεδρεύουσα της ομάδας των 20 ανεπτυγμένων κρατών G20 και η Ευρωπαϊκή Επιτροπή συνδιοργάνωσαν την Παγκόσμια Σύνοδο Κορυφής για την Υγεία, που πραγματοποιήθηκε στη Ρώμη στις 21 Μαΐου 2021 (Global Health Summit), με στόχο την ανταλλαγή εμπειριών και καλών πρακτικών στη διαχείριση της πανδημίας. Οι ηγέτες της G20 δεσμεύτηκαν σε μια σειρά ενεργειών, όπως η παραγωγή και διανομή εμβολίων σε μεσαίου και χαμηλού εισοδήματος κράτη, με σκοπό την επιτάχυνση της εξάλειψης της υγειονομικής κρίσης COVID-19, καθώς και την καλύτερη προετοιμασία σε επίπεδο αντιμετώπισης και διαχείρισης ενδεχόμενων μελλοντικών πανδημιών.

1.4.3 Ιταλία - ΟΟΣΑ

Η Ιταλία, ένα από τα ιδρυτικά μέλη του ΟΟΣΑ, φιλοξενεί την έδρα τριών κέντρων του ΟΟΣΑ, με χαρακτήρα εκπαιδευτικό και επιμορφωτικό:

(α) Κέντρο Τοπικής Ανάπτυξης του Trento, αναπόσπαστο μέρος του Κέντρου του ΟΟΣΑ για την περιφερειακή, τοπική, αστική και αγροτική ανάπτυξη, την επιχειρηματικότητα, τις ΜΜΕ και τον τουρισμό ειδικεύεται δε, στην επιμόρφωση μικρών και μεσαίων επιχειρήσεων και στην εδαφική ανάπτυξη, (β) Γραφείο στη Βενετία με αντίστοιχο αντικείμενο με το Κέντρο του Trento και (γ) Κέντρο στην Caserta, που λειτουργεί από το 2012 για την επιμόρφωση δημοσίων διοικήσεων των χωρών της Μέσης Ανατολής

και της Μεσογείου, στο πλαίσιο του προγράμματος MENA (Μέση Ανατολή και Βόρεια Αφρική) του ΟΟΣΑ.

Η θεσμική παρουσία της Ιταλίας στον ΟΟΣΑ διακρίνεται για το στρατηγικό υπόβαθρο και στοχεύσεις της, καθώς καλλιεργεί και εδραιώνει τις σχέσεις της με τις δημόσιες διοικήσεις γειτονικών χωρών της Β. Αφρικής και αραβικών χωρών, ενώ κατ' επέκταση εμβαθύνει και ενισχύει έτι περαιτέρω τις διμερείς σχέσεις με τις χώρες αυτές.

1.4.4 Συμμετοχή σε διεθνή φόρα και ομάδες χωρών

Η Ιταλία, ένθερμος υποστηρικτής της διεθνούς πολυμερούς συνεργασίας, ανέλαβε από 1.12.2020, για πρώτη φορά στην ιστορία του θεσμού, την άσκηση της Προεδρίας του G20 και έθεσε στην κορυφή της ατζέντας την υγεία και τις κοινωνικο-οικονομικές επιπτώσεις στο πεδίο αντιμετώπισης της πανδημικής κρίσης COVID-19, με τους εξής άξονες προτεραιότητας: (α) περιορισμός κοινωνικών ανισοτήτων και αποκλεισμών (People), (β) ενίσχυση της περιβαλλοντικής διάστασης της οικονομίας και των οικονομικών πολιτικών (Planet) και (γ) αύξηση της δυναμικότητας της παγκόσμιας οικονομίας μέσω της ψηφιακής τεχνολογίας και άυλων υποδομών (Prosperity).

Η ιταλική Προεδρία ολοκληρώθηκε με τη Σύνοδο Κορυφής G20 στις 30-31 Οκτωβρίου 2021 με επίτευξη συμφωνίας σε επίπεδο ελάχιστης φορολόγησης των πολυεθνικών επιχειρήσεων με συντελεστή 15% επί των κερδών, από το 2023, που θα καταβάλλεται στις χώρες εκείνες που διαθέτουν προϊόντα ή παρέχουν τις υπηρεσίες τους.

2 Οικονομικές σχέσεις Ελλάδας – Ιταλίας

2.1 Διμερές εμπόριο

2.1.1 Εμπόριο αγαθών

Η Ιταλία έχει καταγραφεί διαχρονικά και αδιαμφισβήτα ως ο πρώτος εξαγωγικός προορισμός της Ελλάδος, καθώς, σύμφωνα με τα στοιχεία διμερούς εμπορίου της ΕΛΣΤΑΤ για το έτος 2020, η αξία των ελληνικών εξαγωγών προς την Ιταλία ανήλθε σε 3,3 δισ. ευρώ και ακολουθεί η Γερμανία στη δεύτερη θέση με 2,4 δισ. ευρώ. Η Ιταλία είναι ο δεύτερος προμηθευτής της Ελλάδος, με αξία εισαγωγών ύψους 4,4 δισ. ευρώ, μετά με την Γερμανία, με αντίστοιχες εισαγωγές μας 6 δισ. ευρώ.

Ο διμερής όγκος εμπορίου Ελλάδος - Ιταλίας, το 2020 ανήλθε σε 7,7 δισ. ευρώ έναντι 8,5 δισ. ευρώ κατά το έτος 2019, με το εμπορικό ισοζύγιο Ελλάδος-Ιταλίας να καταγράφει σαφώς πιο ισορροπημένη εικόνα για χώρα μας από αντίστοιχο Ελλάδος-Γερμανίας, καθώς το ύψος του εμπορικού ελλείμματος περιορίστηκε σε -1,1δισ. ευρώ, σε αντιδιαστολή με το τριπλάσιο σε αξία εμπορικό έλλειμμα Ελλάδος – Γερμανίας ύψους -3,6 δισ. ευρώ. Σύμφωνα με τα στοιχεία 8μήνου 2021 (ISTAT) ο όγκος εμπορίου αυξήθηκε κατά 4,45% και ανήλθε σε 5,9 δισ. ευρώ σε σχέση με το αντίστοιχο διάστημα 2020, εξέλιξη που προδιαγράφει αυξητική τροχιά και για το 2021 σε ετήσια βάση.

Την προηγούμενη πενταετία της πανδημίας 2015-2019 ο διμερής όγκος εμπορίου Ελλάδος-Ιταλίας κατέγραψε αυξητική πορεία κατά 22,70%, ήτοι από 6,5 δισ. ανήλθε σε 8,5 δισ. ευρώ. Η “ανάγνωση” της αυξητικής πορείας αμφίπλευρα των εμπορικών ροών (+24.18% για τις ελληνικές και +21.48% για

ιταλικές εξαγωγές) κατά την τελευταία πενταετία, οδηγεί αβίαστα στην παραδοχή ότι υφίστανται ευρείες προοπτικές περαιτέρω μεγέθυνσης του διμερούς εμπορίου, με ρεαλιστικό και εφικτό στόχο την προσέγγιση σύντομα του στόχου των 10 δισ. ευρώ.

Πίνακας 10: Εμπορικό ισοζύγιο Ελλάδας – Ιταλίας

(Αξίες σε εκατ. ευρώ)	2016	2017	2018	2019	2020*	% μεταβολής 2020/2019
Εξαγωγές αγαθών προς Ιταλία	2.832,06	3.080,08	3.479,34	3.677,92	3.255,11	-11,5%
Εισαγωγές αγαθών Από Ιταλία	3.869,11	4.091,20	4.526,16	4.823,85	4.450,47	-7,7%
Εμπορικό ισοζύγιο	-1.057,06	-1.011,13	-1.046,82	-1.145,93	-1.195,37	+4,3%
Όγκος εμπορίου	6.701,17	7.171,28	8.005,5	8.501,77	7.705,58	-9,4%

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ, σε εκατ. ευρώ, *προσωρινά στοιχεία

Στους πίνακες που ακολουθούν παρουσιάζονται οι ελληνικές εξαγωγές κατά διμήφιο και οκταμήφιο κωδικό συνδυασμένης ονοματολογίας, σύμφωνα με τα επίσημα στοιχεία της ΕΛΣΤΑΤ. Σε επίπεδο ανάλυσης διμήφιου κωδικού απεικονίζεται η σχετικά περιορισμένη σύνθεση των ελληνικών εξαγωγών προς Ιταλία, καθώς το σύνολο των 20 κυριότερων κατηγοριών αποτελεί το 85% περίπου επί της συνολικής αξίας.

Συγκρατείται ότι η αξία των πετρελαιοειδών το 2019 αντιπροσώπευε περίπου το ¼ των συνολικών ελληνικών εξαγωγών προς την Ιταλία, ενώ το 2020, λόγω της δραστηκής πτώσης της οικονομικής και κοινωνικής κινητικότητας είχε κατακόρυφη πτώση κατά -40%,.

Οι εξαγωγές μη πετρελαιοειδών το 2020 κινήθηκαν οριακά πτωτικά, στο επίπεδο του -1,2%. σε σχέση με το 2019, διατηρώντας εν πολλοίς σημαντικό ποσοστό, σε καιρούς χαλεπούς, από την αύξηση +2,39% που κατέγραψαν το 2019 έναντι του 2018, στοιχείο που αναδεικνύει την φερεγγυότητα της προσβασιμότητας της ελληνικής εξωστρέφειας στην ιταλική αγορά.

Το 2020 η αξία των ελληνικών εξαγωγών αγροδιατροφικών προϊόντων στην Ιταλία αντιπροσώπευε το 31,3% έναντι 22,3% το 2019, καθώς αυξήθηκαν κατά 21,5%., ιδιαίτερα δε, στο περιοριστικό καθεστώς της κρίσης της πανδημίας που το επίπεδο κατανάλωσης αγροδιατροφικών προϊόντων επέδειξε μια ισχυρή ανθεκτικότητα.

Συγκρατείται η μεγάλη αύξηση της κατηγορίας 15 λίπη και λάδια κατά +87% που αντιπροσωπεύει το 9% της αξίας ελληνικών εξαγωγών και η μείωση κατά -6,4% της κατηγορίας 03 ψάρια και μαλακόστρακα που αντιπροσωπεύει αντίστοιχα το 7% .

Πίνακας 11: Ελληνικές εξαγωγές στην Ιταλία – μεγάλες κατηγορίες

Α/Α	ΕΞΑΓΩΓΕΣ		2019		2020		% Μεταβολής 2020/2019
	2ψήφιο κεφάλαιο συνδυασμένης ονοματολογίας		Αξία σε Ευρώ	% επί συνολικής αξίας	Αξία σε Ευρώ	% επί συνολικής αξίας	
1	27	ΟΡΥΚΤΑ ΚΑΥΣΙΜΑ, ΟΡΥΚΤΑ ΛΑΔΙΑ ΚΑΙ ΠΡΟΙΟΝΤΑ ΤΗΣ ΑΠΟΣΤΑΞΗΣ ΑΥΤΩΝ. ΑΣΦΑΛΤΩΔΕΙΣ ΥΛΕΣ. ΚΕΡΙΑ ΟΡΥΚΤΑ	970,731,078	26.4%	580,430,873	17.8%	-40.2%

2	15	ΛΙΠΗ ΚΑΙ ΛΑΔΙΑ ΖΩΙΚΑ Ή ΦΥΤΙΚΑ. ΠΡΟΙΟΝΤΑ ΤΗΣ ΔΙΑΣΠΑΣΗΣ ΑΥΤΩΝ. ΛΙΠΗ ΒΡΩΣΙΜΑ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΜΕΝΑ. ΚΕΡΙΑ ΖΩΙΚΗΣ Ή ΦΥΤΙΚΗΣ ΠΡΟΕΛΕΥΣΗΣ	157,455,432	4.3%	294,429,051	9.0%	87.0%
3	76	ΑΡΓΙΛΙΟ ΚΑΙ ΤΕΧΝΟΥΡΓΗΜΑΤΑ ΑΠΟ ΑΡΓΙΛΙΟ	303,384,327	8.2%	267,319,570	8.2%	-11.9%
4	84	ΠΥΡΗΝΙΚΟΙ ΑΝΤΙΔΡΑΣΤΗΡΕΣ, ΛΕΒΗΤΕΣ, ΜΗΧΑΝΕΣ, ΣΥΣΚΕΥΕΣ ΚΑΙ ΜΗΧΑΝΙΚΕΣ ΕΠΙΠΡΟΪΟΝΤΑ. ΜΕΡΗ ΑΥΤΩΝ ΤΩΝ ΜΗΧΑΝΩΝ Ή ΣΥΣΚΕΥΩΝ	310,957,354	8.5%	259,182,532	8.0%	-16.7%
5	03	ΨΑΡΙΑ ΚΑΙ ΜΑΛΑΚΟΣΤΡΑΚΑ, ΜΑΛΑΚΙΑ ΚΑΙ ΑΛΛΑ ΑΣΠΟΝΔΥΛΑ ΥΔΡΟΒΙΑ	244,968,294	6.7%	229,270,536	7.0%	-6.4%
6	04	ΓΑΛΑ ΚΑΙ ΠΡΟΙΟΝΤΑ ΓΑΛΑΚΤΟΚΟΜΙΑΣ. ΑΥΓΑ ΠΤΗΝΩΝ. ΜΕΛΙ ΦΥΣΙΚΟ. ΠΡΟΙΟΝΤΑ ΒΡΩΣΙΜΑ ΖΩΙΚΗΣ ΠΡΟΕΛΕΥΣΗΣ, ΠΟΥ ΔΕΝ ΚΑΤΟΝΟΜΑΖΟΝΤΑΙ ΟΥΤΕ ΠΕΡΙΛΑΜΒΑΝΟΝΤΑΙ ΑΛΛΟΥ	125,795,457	3.4%	142,040,621	4.4%	12.9%
7	73	ΤΕΧΝΟΥΡΓΗΜΑΤΑ ΑΠΟ ΧΥΤΟΣΙΔΗΡΟ, ΣΙΔΗΡΟ Ή ΧΑΛΥΒΑ	97,681,971	2.7%	96,633,124	3.0%	-1.1%
8	08	ΚΑΡΠΟΙ ΚΑΙ ΦΡΟΥΤΑ ΒΡΩΣΙΜΑ, ΦΛΟΥΔΕΣ ΕΣΠΕΡΙΔΟΕΙΔΩΝ Ή ΠΕΠΟΝΙΩΝ	81,259,214	2.2%	94,843,099	2.9%	16.7%
9	39	ΠΛΑΣΤΙΚΕΣ ΥΛΕΣ ΚΑΙ ΤΕΧΝΟΥΡΓΗΜΑΤΑ ΑΠΟ ΑΥΤΕΣ ΤΙΣ ΥΛΕΣ	94,247,067	2.6%	92,897,251	2.9%	-1.4%
10	30	ΦΑΡΜΑΚΕΥΤΙΚΑ ΠΡΟΪΟΝΤΑ	96,734,397	2.6%	91,961,920	2.8%	-4.9%
11	74	ΧΑΛΚΟΣ ΚΑΙ ΤΕΧΝΟΥΡΓΗΜΑΤΑ ΑΠΟ ΧΑΛΚΟ	102,159,850	2.8%	85,888,739	2.6%	-15.9%
12	61	ΕΝΔΥΜΑΤΑ ΚΑΙ ΣΥΜΠΛΗΡΩΜΑΤΑ ΤΟΥ ΕΝΔΥΜΑΤΟΣ, ΠΛΕΚΤΑ	163,445,378	4.4%	72,850,955	2.2%	-55.4%
13	89	ΘΑΛΑΣΣΙΑ ΚΑΙ ΠΟΤΑΜΙΑ ΝΑΥΣΙΠΛΟΙΑ	914,998	0.0%	72,809,150	2.2%	7857.3%
14	85	ΜΗΧΑΝΕΣ, ΣΥΣΚΕΥΕΣ ΚΑΙ ΥΛΙΚΑ ΗΛΕΚΤΡΙΚΑ ΚΑΙ ΤΑ ΜΕΡΗ ΤΟΥΣ. ΣΥΣΚΕΥΕΣ ΕΓΓΡΑΦΗΣ Ή ΑΝΑΠΑΡΑΓΩΓΗΣ ΤΟΥ ΗΧΟΥ, ΣΥΣΚΕΥΕΣ ΕΓΓΡΑΦΗΣ Ή ΑΝΑΠΑΡΑΓΩΓΗΣ ΤΩΝ ΕΙΚΟΝΩΝ ΚΑΙ ΤΟΥ ΗΧΟΥ ΓΙΑ ΤΗΝ ΤΗΛΕΟΡΑΣΗ, ΚΑΙ ΜΕΡΗ ΚΑΙ ΕΞΑΡΤΗΜΑΤΑ ΤΩΝ ΣΥΣΚΕΥΩΝ ΑΥΤΩΝ	60,364,849	1.6%	65,630,090	2.0%	8.7%
15	10	ΔΗΜΗΤΡΙΑΚΑ	42,775,618	1.2%	64,419,910	2.0%	50.6%
16	20	ΠΑΡΑΣΚΕΥΑΣΜΑΤΑ ΛΑΧΑΝΙΚΩΝ, ΚΑΡΠΩΝ ΚΑΙ ΦΡΟΥΤΩΝ Ή ΑΛΛΩΝ ΜΕΡΩΝ ΦΥΤΩΝ	56,594,282	1.5%	55,412,554	1.7%	-2.1%
17	64	ΥΠΟΔΗΜΑΤΑ, ΓΚΕΤΕΣ ΚΑΙ ΑΝΑΛΟΓΑ ΕΙΔΗ. ΜΕΡΗ ΤΩΝ ΕΙΔΩΝ ΑΥΤΩΝ	73,901,687	2.0%	55,077,948	1.7%	-25.5%
18	62	ΕΝΔΥΜΑΤΑ ΚΑΙ ΣΥΜΠΛΗΡΩΜΑΤΑ ΤΟΥ ΕΝΔΥΜΑΤΟΣ, ΑΛΛΑ ΑΠΟ ΤΑ ΠΛΕΚΤΑ	107,530,485	2.9%	54,477,939	1.7%	-49.3%
19	38	ΔΙΑΦΟΡΑ ΠΡΟΙΟΝΤΑ ΤΩΝ ΧΗΜΙΚΩΝ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΩΝ	43,776,339	1.2%	41,496,299	1.3%	-5.2%

20	12	ΣΠΕΡΜΑΤΑ ΚΑΙ ΚΑΡΠΟΙ ΕΛΑΙΩΔΕΙΣ. ΣΠΕΡΜΑΤΑ, ΣΠΟΡΟΙ ΚΑΙ ΔΙΑΦΟΡΟΙ ΚΑΡΠΟΙ. ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΑ ΚΑΙ ΦΑΡΜΑΚΕΥΤΙΚΑ ΦΥΤΑ. ΑΧΥΡΑ ΚΑΙ ΧΟΡΤΟΝΟΜΕΣ	36,704,280	1.0%	41,434,680	1.3%	12.9%
21	42	ΤΕΧΝΟΥΡΓΗΜΑΤΑ ΑΠΟ ΔΕΡΜΑ. ΕΙΔΗ ΣΕΛΟΠΟΙΙΑΣ ΚΑΙ ΛΟΙΠΟΥ ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΥ ΓΙΑ ΟΛΑ ΤΑ ΖΩΑ. ΕΙΔΗ ΤΑΞΙΔΙΟΥ, ΣΑΚΙΔΙΑ ΧΕΡΙΟΥ ΚΑΙ ΠΑΡΟΜΟΙΑ. ΤΕΧΝΟΥΡΓΗΜΑΤΑ ΑΠΟ ΕΝΤΕΡΑ	22,106,994	0.6%	26,333,972	0.8%	19.1%
22	02	ΚΡΕΑΤΑ ΚΑΙ ΠΑΡΑΠΡΟΙΟΝΤΑ ΣΦΑΓΙΩΝ, ΒΡΩΣΙΜΑ	24,452,730	0.7%	25,081,105	0.8%	2.6%
23	28	ΑΝΟΡΓΑΝΑ ΧΗΜΙΚΑ ΠΡΟΙΟΝΤΑ. ΕΝΩΣΕΙΣ ΑΝΟΡΓΑΝΕΣ Ή ΟΡΓΑΝΙΚΕΣ ΤΩΝ ΠΟΛΥΤΙΜΩΝ ΜΕΤΑΛΛΩΝ, ΤΩΝ ΡΑΔΙΕΝΕΡΓΩΝ ΣΤΟΙΧΕΙΩΝ, ΤΩΝ ΜΕΤΑΛΛΩΝ ΤΩΝ ΣΠΑΝΙΩΝ ΓΑΙΩΝ Ή ΤΩΝ ΙΣΟΤΟΠΩΝ	26,807,052	0.7%	21,339,987	0.7%	-20.4%
24	48	ΧΑΡΤΙ ΚΑΙ ΧΑΡΤΟΝΙΑ. ΤΕΧΝΟΥΡΓΗΜΑΤΑ ΑΠΟ ΚΥΤΤΑΡΙΝΗ, ΧΑΡΤΙ Ή ΧΑΡΤΟΝΙ	17,199,966	0.5%	20,765,764	0.6%	20.7%
25	54	ΣΥΝΘΕΤΙΚΕΣ Ή ΤΕΧΝΗΤΕΣ ΙΝΕΣ, ΣΥΝΕΧΕΙΣ	21,632,629	0.6%	19,850,377	0.6%	-8.2%
Λουπές κατηγορίες			394,346,417	10.7%	383,228,488	11.8%	-2.8%
Σύνολο 25 κυριότερων κατηγοριών			3,283,581,728	89.3%	2,871,878,046	88.2%	-12.5%
Πετρελαιοειδή			970,731,078	26.4%	580,430,873	17.8%	-40.2%
Μη Πετρελαιοειδή			2,707,197,067	73.6%	2,674,675,661	82.2%	-1.2%
Γενικό Σύνολο ελληνικών εξαγωγών από Ιταλία			3,677,928,145	100%	3,255,106,534	100%	-11.5%

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ

Πίνακας 12: Ελληνικές εξαγωγές στην Ιταλία – κυριότερα προϊόντα

			2019		2020		
A/A	8ψήφιο κεφάλαιο συνδυασμένης ονοματολογία		Αξία σε Ευρώ	% στο σύνολο	Αξία σε Ευρώ	% στο σύνολο	Μεταβολή στην αξία %
Γενικό σύνολο			3,652,197,659	100.0%	3,231,105,770	100.0%	-11.5%
1	'27101943'	Περιεκτικότητας κατά βάρος σε θείο που δεν υπερβαίνει το 0,001 %	488,764,093	13.4%	443,337,884	13.7%	-9.3%
2	'15091020'	Εξαιρετικό παρθένο ελαιόλαδο	108,607,988	3.0%	223,076,107	6.9%	105.4%
3	'84713000'	Αυτόματες μηχανές επεξεργασίας δεδομένων, ψηφιακές, φορητές, βάρους <= 10 kg, που αποτελούνται τουλάχιστον	202,822,331	5.6%	166,971,126	5.2%	-17.7%
4	'76012020'	Πλάκες και μπιγιέττες (κολώνες)	164,055,602	4.5%	142,970,674	4.4%	-12.9%
5	'03028410'	Λαβράκι (Dicentrarchus labrax)	94,751,204	2.6%	94,056,618	2.9%	-0.7%

6	'03028530'	Τσιπούρες (Sparus aurata)	91,146,459	2.5%	86,822,814	2.7%	-4.7%
7	'30049000'	Άλλα	88,156,792	2.4%	80,786,987	2.5%	-8.4%
8	'73051200'	Σωλήνες των τύπων που χρησιμοποιούνται για αγωγούς πετρελαίου και αερίου μεγάλου μήκους, κυκλικής δι	76,531,217	2.1%	77,964,328	2.4%	1.9%
9	'89011010'	Επιβατικά πλοία, κρουαζιερόπλοια και παρόμοια πλοία κατασκευασμένα κυρίως για τη μεταφορά προσώπων,	#N/A	#N/A	70,800,000	2.2%	#N/A
10	'27101921'	Ειδικό καύσιμο αεριωθουμένων	127,443,833	3.5%	59,810,697	1.9%	-53.1%
11	'10011900'	Σιτάρι, άλλο	34,960,835	1.0%	52,566,363	1.6%	50.4%
12	'04069032'	Φέτα	47,809,777	1.3%	44,952,175	1.4%	-6.0%
13	'04031011'	Γιαούρτια, μη αρωματισμένα και χωρίς προσθήκη φρούτων, ξηρών καρπών ή κακάου, χωρίς προσθήκη ζάχαρη	26,539,274	0.7%	36,390,346	1.1%	37.1%
14	'74111090'	Σωλήνες από καθαρισμένο χαλκό, περιελιγμένοι ή αλλιώς λυγισμένοι	33,095,278	0.9%	34,268,844	1.1%	3.5%
15	'12072900'	Άλλα σπέρματα βαμβακιού	31,532,774	0.9%	33,398,193	1.0%	5.9%
16	'20057000'	Ελιές	33,479,996	0.9%	31,813,297	1.0%	-5.0%
17	'84715000'	Ψηφιακές μονάδες επεξεργασίας	38,023,867	1.0%	30,919,116	1.0%	-18.7%
18	'76071190'	Φύλλα και λεπτές ταινίες, από αργίλιο, χωρίς υπόθεμα, που έχουν υποστεί απλή έλαση, με πάχος από 0,0	30,975,047	0.8%	30,410,386	0.9%	-1.8%
19	'15091010'	Ελαιόλαδο φωτιστικό	16,550,521	0.5%	28,831,493	0.9%	74.2%
20	'08105000'	Ακτινίδια, νωπά	26,591,567	0.7%	27,065,117	0.8%	1.8%
21	'85072020'	Που λειτουργούν με υγρό ηλεκτρολύτη	31,356,758	0.9%	25,293,473	0.8%	-19.3%
22	'27101967'	Ελαφρά ορυκτά λάδια	#N/A	#N/A	23,105,343	0.7%	#N/A
23	'74111010'	Ευθείς σωλήνες από χαλκό	22,695,107	0.6%	20,041,276	0.6%	-11.7%
24	'74072110'	Ράβδοι από κράματα με βάση το χαλκό-ψευδάργυρο ορείχαλκο	23,037,216	0.6%	19,364,594	0.6%	-15.9%
25	'76011000'	Αργίλιο, όχι σε κράμα, σε ακατέργαστη μορφή	35,949,347	1.0%	18,179,863	0.6%	-49.4%

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ

Στους πίνακες που ακολουθούν παρουσιάζονται οι ελληνικές εισαγωγές κατά διμήφιο και οκταψήφιο κωδικό συνδυασμένης ονοματολογίας, σύμφωνα με τα επίσημα στοιχεία της ΕΛΣΤΑΤ. Αντίστοιχα

περιορισμένη είναι και η σύνθεση των ελληνικών εισαγωγών προς Ιταλία, καθώς το σύνολο των 25 κυριότερων κατηγοριών αντιπροσωπεύει το 80% περίπου της συνολικής αξίας.

Το 2020, οι τρεις πρώτες κατηγορίες εισαγόμενων προϊόντων που συνθέτουν το 28,4% της αξίας των ελληνικών εισαγωγών από Ιταλία ενίσχυσαν το μερίδιό τους. Συγκεκριμένα η κατηγορία 84 Λέβητες, μηχανές (14,2%), κατέγραψε οριακή μείωση το 2020, ενώ οι κατηγορίες 30 Φαρμακευτικά προϊόντα (7,1%) και 39 Πλαστικές ύλες (7,1%) κατέγραψαν αύξηση της τάξης του 4%.

Πίνακας 13: Ελληνικές εισαγωγές από την Ιταλία – μεγάλες κατηγορίες

Α/Α	ΕΙΣΑΓΩΓΕΣ		2019		2020		% Μεταβολής 2020/2019
	2ψήφιο κεφάλαιο συνδυασμένης ονοματολογίας		Αξία σε ευρώ	% επί συνολικής αξίας	Αξία σε ευρώ	% επί συνολικής αξίας	
1	84	ΠΥΡΗΝΙΚΟΙ ΑΝΤΙΔΡΑΣΤΗΡΕΣ, ΛΕΒΗΤΕΣ, ΜΗΧΑΝΕΣ, ΣΥΣΚΕΥΕΣ	638,472,217	13.2%	633,950,370	14.2%	-0.7%
2	30	ΦΑΡΜΑΚΕΥΤΙΚΑ ΠΡΟΪΟΝΤΑ	303,145,936	6.3%	317,338,636	7.1%	4.7%
3	39	ΠΛΑΣΤΙΚΕΣ ΥΛΕΣ ΚΑΙ ΤΕΧΝΟΥΡΓΗΜΑΤΑ	302,603,345	6.3%	316,068,740	7.1%	4.4%
4	85	ΜΗΧΑΝΕΣ, ΣΥΣΚΕΥΕΣ ΚΑΙ ΥΛΙΚΑ ΗΛΕΚΤΡΙΚΑ, ΣΥΣΚΕΥΕΣ ΗΧΟΥ, ΕΙΚΟΝΑΣ	270,722,439	5.6%	255,730,073	5.7%	-5.5%
5	87	ΑΥΤΟΚΙΝΗΤΑ ΟΧΗΜΑΤΑ, ΕΛΚΥΣΤΗΡΕΣ, ΠΟΔΗΛΑΤΑ	280,242,318	5.8%	233,718,611	5.3%	-16.6%
6	48	ΧΑΡΤΙ ΚΑΙ ΧΑΡΤΟΝΙΑ. ΤΕΧΝΟΥΡΓΗΜΑΤΑ ΑΠΟ ΚΥΤΤΑΡΙΝΗ, ΧΑΡΤΙ Ή ΧΑΡΤΟΝΙ	159,989,001	3.3%	154,996,680	3.5%	-3.1%
7	27	ΟΡΥΚΤΑ ΚΑΥΣΙΜΑ, ΟΡΥΚΤΑ ΛΑΔΙΑ ΚΑΙ ΠΡΟΪΟΝΤΑ ΤΗΣ ΑΠΟΣΤΑΞΗΣ ΑΥΤΩΝ. ΑΣΦΑΛΤΩΔΕΙΣ ΥΛΕΣ. ΚΕΡΙΑ ΟΡΥΚΤΑ	283,071,521	5.9%	142,889,991	3.2%	-49.5%
8	62	ΕΝΔΥΜΑΤΑ ΚΑΙ ΣΥΜΠΛΗΡΩΜΑΤΑ ΤΟΥ ΕΝΔΥΜΑΤΟΣ, ΑΛΛΑ ΑΠΟ ΤΑ ΠΛΕΚΤΑ	162,915,209	3.4%	133,619,973	3.0%	-18.0%
9	72	ΧΥΤΟΣΙΔΗΡΟΣ, ΣΙΔΗΡΟΣ ΚΑΙ ΧΑΛΥΒΑΣ	134,734,270	2.8%	118,381,632	2.7%	-12.1%
10	90	ΟΡΓΑΝΑ ΚΑΙ ΣΥΣΚΕΥΕΣ ΟΠΤΙΚΗΣ, ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑΣ Ή ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΙΑΣ, ΜΕΤΡΗΣΗΣ, ΕΛΕΓΧΟΥ Ή ΑΚΡΙΒΕΙΑΣ. ΟΡΓΑΝΑ ΚΑΙ ΣΥΣΚΕΥΕΣ ΙΑΤΡΟΧΕΙΡΟΥΡΓΙΚΗΣ. ΜΕΡΗ ΚΑΙ ΕΞΑΡΤΗΜΑΤΑ ΑΥΤΩΝ ΤΩΝ ΟΡΓΑΝΩΝ Ή ΣΥΣΚΕΥΩΝ	116,619,697	2.4%	109,701,812	2.5%	-5.9%
11	61	ΕΝΔΥΜΑΤΑ ΚΑΙ ΣΥΜΠΛΗΡΩΜΑΤΑ ΤΟΥ ΕΝΔΥΜΑΤΟΣ, ΠΛΕΚΤΑ	128,313,938	2.7%	103,256,896	2.3%	-19.5%
12	94	ΕΠΙΠΛΑ, ΕΠΙΠΛΑ ΙΑΤΡΟΧΕΙΡΟΥΡΓΙΚΑ. ΕΙΔΗ ΚΛΙΝΟΣΤΡΩΜΝΗΣ ΚΑΙ ΠΑΡΟΜΟΙΑ. ΣΥΣΚΕΥΕΣ ΦΩΤΙΣΜΟΥ ΠΟΥ ΔΕΝ ΚΑΤΟΝΟΜΑΖΟΝΤΑΙ Ή ΔΕΝ ΠΕΡΙΛΑΜΒΑΝΟΝΤΑΙ ΑΛΛΟΥ. ΛΑΜΠΕΣ-ΡΕΚΛΑΜΕΣ, ΦΩΤΕΙΝΑ ΣΗΜΑΤΑ, ΦΩΤΕΙΝΕΣ ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΠΙΝΑΚΙΔΕΣ ΚΑΙ ΠΑΡΟΜΟΙΑ ΕΙΔΗ. ΠΡΟΚΑΤΑΣΚΕΥΕΣ	110,974,971	2.3%	96,979,850	2.2%	-12.6%
13	73	ΤΕΧΝΟΥΡΓΗΜΑΤΑ ΑΠΟ ΧΥΤΟΣΙΔΗΡΟ, ΣΙΔΗΡΟ Ή ΧΑΛΥΒΑ	93,888,103	1.9%	95,035,331	2.1%	1.2%
14	38	ΔΙΑΦΟΡΑ ΠΡΟΪΟΝΤΑ ΤΩΝ ΧΗΜΙΚΩΝ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΩΝ	83,794,600	1.7%	87,984,471	2.0%	5.0%
15	02	ΚΡΕΑΤΑ ΚΑΙ ΠΑΡΑΠΡΟΪΟΝΤΑ ΣΦΑΓΙΩΝ, ΒΡΩΣΙΜΑ	103,357,941	2.1%	83,829,747	1.9%	-18.9%

16	09	ΚΑΦΕΣ, ΤΣΑΙ, ΜΑΤΕ ΚΑΙ ΜΠΑΧΑΡΙΚΑ	79,405,237	1.6%	76,034,856	1.7%	-4.2%
17	89	ΘΑΛΑΣΣΙΑ ΚΑΙ ΠΟΤΑΜΙΑ ΝΑΥΣΙΠΛΟΙΑ	2,186,597	0.0%	74,404,733	1.7%	3302.8%
18	64	ΥΠΟΔΗΜΑΤΑ, ΓΚΕΤΕΣ ΚΑΙ ΑΝΑΛΟΓΑ ΕΙΔΗ. ΜΕΡΗ ΤΩΝ ΕΙΔΩΝ ΑΥΤΩΝ	85,894,542	1.8%	74,037,010	1.7%	-13.8%
19	83	ΔΙΑΦΟΡΑ ΤΕΧΝΟΥΡΓΗΜΑΤΑ ΑΠΟ ΚΟΙΝΑ ΜΕΤΑΛΛΑ	73,640,356	1.5%	73,350,267	1.6%	-0.4%
20	34	ΣΑΠΟΥΝΙΑ, ΟΡΓΑΝΙΚΕΣ ΟΥΣΙΕΣ ΕΠΙΦΑΝΕΙΑΚΗΣ ΔΡΑΣΗΣ, ΠΑΡΑΣΚΕΥΑΣΜΑΤΑ ΓΙΑ ΠΛΥΣΙΜΟ (ΑΛΙΣΙΒΕΣ), ΠΑΡΑΣΚΕΥΑΣΜΑΤΑ ΛΙΠΑΝΤΙΚΑ, ΚΕΡΙΑ ΤΕΧΝΗΤΑ, ΚΕΡΙΑ ΠΑΡΑΣΚΕΥΑΣΜΕΝΑ, ΠΡΟΪΟΝΤΑ ΣΥΝΤΗΡΗΣΗΣ, ΚΕΡΙΑ ΚΑΙ ΠΑΡΟΜΟΙΑ ΕΙΔΗ, ΠΑΣΤΕΣ ΓΙΑ ΠΡΟΠΛΑΣΜΑΤΑ, ΚΕΡΙΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΟΔΟΝΤΟΤΕΧΝΙΚΗ ΚΑΙ ΣΥΝΘΕΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΟΔΟΝΤΟΤΕΧΝΙΚΗ ΜΕ ΒΑΣΗ ΤΟ ΓΥΨΟ	73,129,679	1.5%	72,466,802	1.6%	-0.9%
21	32	ΔΕΨΙΚΑ ΚΑΙ ΒΑΦΙΚΑ ΕΚΧΥΛΙΣΜΑΤΑ. ΤΑΝΝΙΝΕΣ ΚΑΙ ΤΑ ΠΑΡΑΓΩΓΑ ΤΟΥΣ. ΧΡΩΣΤΙΚΑ ΚΑΙ ΑΛΛΕΣ ΧΡΩΣΤΙΚΕΣ ΥΛΕΣ, ΧΡΩΜΑΤΑ ΕΠΙΧΡΙΣΗΣ ΚΑΙ ΒΕΡΝΙΚΙΑ. ΜΑΣΤΙΧΕΣ (ΣΤΟΚΟΙ). ΜΕΛΑΝΙΑ	75,853,636	1.6%	66,965,700	1.5%	-11.7%
22	29	ΟΡΓΑΝΙΚΑ ΧΗΜΙΚΑ ΠΡΟΪΟΝΤΑ	82,051,523	1.7%	62,326,477	1.4%	-24.0%
23	23	ΥΠΟΛΕΙΜΜΑΤΑ ΚΑΙ ΑΠΟΡΡΙΜΜΑΤΑ ΤΩΝ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΩΝ ΕΙΔΩΝ ΔΙΑΤΡΟΦΗΣ. ΤΡΟΦΕΣ ΠΑΡΑΣΚΕΥΑΣΜΕΝΕΣ ΓΙΑ ΖΩΑ	55,059,025	1.1%	60,020,887	1.3%	9.0%
24	33	ΑΙΘΕΡΙΑ ΕΛΑΙΑ ΚΑΙ ΡΗΤΙΝΟΕΙΔΗ. ΠΡΟΪΟΝΤΑ ΑΡΩΜΑΤΟΠΟΙΙΑΣ Ή ΚΑΛΛΩΠΙΣΜΟΥ ΠΑΡΑΣΚΕΥΑΣΜΕΝΑ ΚΑΙ ΚΑΛΛΥΝΤΙΚΑ ΠΑΡΑΣΚΕΥΑΣΜΑΤΑ	64,803,434	1.3%	57,292,956	1.3%	-11.6%
25	21	ΔΙΑΦΟΡΑ ΠΑΡΑΣΚΕΥΑΣΜΑΤΑ ΔΙΑΤΡΟΦΗΣ	57,829,293	1.2%	53,995,405	1.2%	-6.6%
Λοιπές κατηγορίες			1,001,156,055	20.8%	896,093,708	20.1%	-10.5%
Σύνολο 25 κυριότερων κατηγοριών			3,822,698,828	79.2%	3,554,377,906	79.9%	-7.0%
Πετρελαιοειδή			283,071,521	5.9%	142,889,991	3.2%	-49.5%
Μη Πετρελαιοειδή			4,540,783,362	94.1%	4,307,581,623	96.8%	-5.1%
Γενικό Σύνολο ελληνικών εισαγωγών από Ιταλία			4,823,854,883	100%	4,450,471,614	100%	-7.7%

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ

Πίνακας 14: Ελληνικές εισαγωγές από την Ιταλία – κυριότερα προϊόντα

			2019		2020		
A/A	8ψήφιο κεφάλαιο συνδυασμένης ονοματολογία		Αξία σε Ευρώ	% στο σύνολο	Αξία σε Ευρώ	% στο σύνολο	Μεταβολή στην αξία %
Γενικό σύνολο			4,421,347,073	100.0%	4,064,889,096	100,0%	-8.1%
1	'30049000'	Αλλα φάρμακα	132,816,823	3.0%	152,950,046	3.8%	15.2%
2	'89011010'	Επιβατικά πλοία, κρουαζιερόπλοια	#N/A	#N/A	70,800,000	1.7%	#N/A
3	'09012100'	Καφές, καβουρντισμένος, με καφεΐνη	66,059,979	1.5%	63,181,170	1.6%	-4.4%

4	'27101245'	Με αριθμό οκτανίων (RON) ίσο ή μεγαλύτερο 95, αλλά μικρότερο 98	67,667,018	1.5%	60,867,003	1.5%	-10.0%
5	'27160000'	Ηλεκτρική ενέργεια	103,532,154	2.3%	47,997,915	1.2%	-53.6%
6	'48030031'	Χαρτί ρυτιδωμένο οικιακής χρήσης	31,567,002	0.7%	45,795,399	1.1%	45.1%
7	'87019310'	Γεωργικοί ελκυστήρες	14,105,482	0.3%	38,250,500	0.9%	171.2%
8	'30021500'	Ανοσολογικά προϊόντα	48,621,475	1.1%	35,419,897	0.9%	-27.2%
9	'87089997'	Άλλα	31,062,805	0.7%	25,783,876	0.6%	-17.0%
10	'69072100'	Με συντελεστή απορρόφησης νερού που δεν υπερβαίνει κατά βάρος το 0,5 %	27,749,919	0.6%	25,491,484	0.6%	-8.1%
11	'30043200'	Που περιέχουν κορτικοστεροειδείς ορμόνες, παράγωγα και δομικά ανάλογά τους	23,377,847	0.5%	24,465,316	0.6%	4.7%
12	'29012200'	Νέος κωδικός 2004	30,962,821	0.7%	24,312,160	0.6%	-21.5%
13	'84212980'	Ήλλες	14,615,724	0.3%	24,081,274	0.6%	64.8%
14	'30042000'	Που περιέχουν άλλα αντιβιοτικά	23,972,997	0.5%	22,767,131	0.6%	-5.0%
15	'84229090'	Μέρη μηχανών για τη συσκευασία	13,785,420	0.3%	22,291,709	0.5%	61.7%
16	'61091000'	Τι-σερτ και φανελάκια, πλεκτά, από βαμβάκι	28,156,776	0.6%	21,647,754	0.5%	-23.1%
17	'30022000'	Εμβόλια για την ιατρική του ανθρώπου	32,069,070	0.7%	20,915,013	0.5%	-34.8%
18	'34022090'	Παρασκευάσματα για πλύσιμο	27,739,390	0.6%	20,914,681	0.5%	-24.6%
19	'86069900'	Βαγόνια για σιδηροδρομικές γραμμές	22,627,448	0.5%	20,467,361	0.5%	-9.5%
20	'39012090'	Πολυαιθυλένιο πυκνότητας >= 0,94,	19,558,075	0.4%	20,408,053	0.5%	4.3%
21	'83099090'	Πώματα,	12,303,029	0.3%	19,619,595	0.5%	59.5%
22	'21069098'	Παρασκευάσματα διατροφής,	22,974,802	0.5%	19,337,731	0.5%	-15.8%
23	'02012030'	Μπροστινά τέταρτα βοοειδών	23,605,624	0.5%	19,191,676	0.5%	-18.7%
24	'85183000'		#N/A	#N/A	18,899,082	0.5%	#N/A
25	'84224000'	Μηχανές και συσκευές συσκευασίας	14,023,998	0.3%	18,481,042	0.5%	31.8%

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ

2.1.2 Εμπόριο υπηρεσιών

Το 2020, η Ιταλία αποτέλεσε την 8η χώρα προορισμό υπηρεσιών, παγκοσμίως, με τις εισπράξεις να μειώνονται σε € 660,0 εκ. και την 5η προμηθεύτρια χώρα υπηρεσιών με τις πληρωμές να μειώνονται €

548,2 εκ.. Η χώρα μας κατέγραψε πλεόνασμα Ισοζυγίου Υπηρεσιών, που διαμορφώθηκε σε € 111,8 εκ.. Ο όγκος διμερούς εμπορίου υπηρεσιών Ελλάδας-Ιταλίας περιορίστηκε σε € 1,21 δισ. (από € 2,35 δισ. το 2019).

Πίνακας 15: Ισοζύγιο υπηρεσιών

	2019	2020	2020/2019%
Εισπράξεις (αξία)	1.549,3	659,8	-57,41%
Πληρωμές (αξία)	778,43	548,11	-29,5+9%
Ισοζύγιο υπηρεσιών (αξία)	770,9	111,7	-0,89%

Πηγή: Τράπεζα της Ελλάδος

Σημειώνεται ότι, η ραγδαία μείωση στις εισπράξεις από την Ιταλία οφείλεται, εν πολλοίς, στην κατακόρυφη πτώση στις αφίξεις Ιταλών επισκεπτών στη χώρα μας, συνεπεία της πανδημίας του κορωνοϊού. Συγκεκριμένα, οι αφίξεις διαμορφώθηκαν σε μόλις 373.200 και οι εισπράξεις από τις παρεχόμενες τουριστικές υπηρεσίες σε € 217,7 εκ., έναντι αντίστοιχων εισπράξεων χώρας μας από αφίξεις Ιταλών στην Ελλάδα, το 2019 ύψους € 1.008,6 εκ..

Πίνακας 16: Εισπράξεις της Ελλάδας από την Ιταλία

Εισπράξεις	2019		2020		
Υπηρεσίες με βάση την κωδικοποίηση EBOPS 2010 ή BPM6	Αξία	% στο σύνολο	Αξία	% στο σύνολο	Μεταβολή στην αξία
Υπηρεσίες μεταποίησης αγαθών τα οποία ανήκουν σε άλλους	0.1	0.01%	0.0	0%	-100%
Υπηρεσίες συντήρησης και επισκευής που δεν περιλαμβάνονται αλλού	1.4	0.09%	1.5	0%	4.5%
Ταξιδιωτικό	1008.6	65.10%	217.7	14%	-78.4%
Θαλάσσιες μεταφορές	320.8	20.71%	232.7	15%	-27.5%
Λοιπές μεταφορές	90.4	5.83%	71.2	5%	-21.3%
Κατασκευαστικές	8.9	0.57%	10.0	1%	12.9%
Ασφαλιστικές και συνταξιοδοτικές	11.9	0.77%	12.2	1%	2.6%
Χρηματοοικονομικές	0.7	0.05%	1.3	0%	69.5%
Χρεώσεις για τη χρήση δικαιωμάτων διανοητικής ιδιοκτησίας (Royalties)	1.2	0.08%	0.0	0%	-100.0%
Υπηρεσίες τηλεπικοινωνιών, πληροφορικής και πληροφόρησης	33.5	2.16%	30.7	2%	-8.2%
Λοιπές υπηρεσίες επιχειρηματικής δραστηριότητας	58.3	3.77%	72.1	5%	23.5%
Υπηρεσίες αναψυχής, πολιτιστικές, προσωπικές, κλπ.	8.1	0.52%	7.7	0%	-4.2%
Υπηρεσίες δημοσίου	5.4	0.35%	2.7	0%	-50.0%
Σύνολο εισπράξεων από Ιταλία	1549.32	100%	659.78	100%	-57.4%

Πηγή: Τράπεζα της Ελλάδος, εκατ. ευρώ

Πίνακας 17: Πληρωμές της Ελλάδας στην Ιταλία

Πληρωμές	2019		2020		Μεταβολή στην αξία
	Αξία	% στο σύνολο	Αξία	% στο σύνολο	
Υπηρεσίες με βάση την κωδικοποίηση EBOPS 2010 ή BPM6					
Υπηρεσίες μεταποίησης αγαθών τα οποία ανήκουν σε άλλους	0.1	0.01%	0.0	0%	-100.00%
Υπηρεσίες συντήρησης και επισκευής που δεν περιλαμβάνονται αλλού	6.1	0.78%	5.5	1%	-9.38%
Ταξιδιωτικό	245.9	31.59%	78.6	10%	-68.04%
Θαλάσσιες μεταφορές	13.0	1.67%	16.7	2%	28.76%
Λοιπές μεταφορές	242.2	31.11%	220.8	28%	-8.82%
Κατασκευαστικές	62.8	8.07%	13.9	2%	-77.92%
Ασφαλιστικές και συνταξιοδοτικές	95.5	12.27%	84.7	11%	-11.29%
Χρηματοοικονομικές	5.1	0.65%	8.5	1%	68.75%
Χρεώσεις για τη χρήση δικαιωμάτων διανοητικής ιδιοκτησίας (Royalties)	3.4	0.43%	5.8	1%	71.77%
Υπηρεσίες τηλεπικοινωνιών, πληροφορικής και πληροφόρησης	26.3	3.38%	36.1	5%	37.34%
Λοιπές υπηρεσίες επιχειρηματικής δραστηριότητας	67.4	8.66%	66.5	9%	-1.30%
Υπηρεσίες αναψυχής, πολιτιστικές, προσωπικές, κλπ.	8.1	1.04%	7.9	1%	-1.80%
Υπηρεσίες δημοσίου	2.6	0.33%	2.9	0%	11.54%
Σύνολο πληρωμών	778.43	100%	548.11	100%	-29.59%

Πηγή: Τράπεζα της Ελλάδος, εκατ. ευρώ

Πίνακας 18: Τουριστικές αφίξεις στην Ελλάδα από την Ιταλία

	2016	2017	2018	2019	2020
Αφίξεις από Ιταλία στην Ελλάδα	1.387,0	1.441,3	1.667,2	1.553,1	373,2
Ποσοστό στο σύνολο των αφίξεων	4,6	4,8	5,0	4,6	5,0
Μεταβολή %	+2,3	+3,9	+15,7	-6,8	-75,9

Πηγή: Τράπεζα της Ελλάδος

Οι Ιταλοί τουρίστες που επισκέφθηκαν την Ελλάδα, το 2019, ξεπέρασαν το 1,55 εκ., παρουσιάζοντας μικρή μείωση -6,8% σε σχέση με το 2018. Το ποσοστό των Ιταλών τουριστών επί του συνόλου των αφίξεων στη χώρα μας το 2019 (34.004.600) διαμορφώθηκε σε 4,6%. Η Ιταλία αποτέλεσε, το 2019, την 4η χώρα, παγκοσμίως, όσον αφορά τις αφίξεις τουριστών στην Ελλάδα μετά τη Γερμανία, τη Βουλγαρία και το Ην. Βασίλειο.

Το 2020, λόγω της πανδημίας Covid-19, οι αφίξεις περιορίστηκαν σε μόλις 373.200, με τους Ιταλούς επισκέπτες να αποτελούν το 5% του συνόλου των αφίξεων στην Ελλάδα. Αντιστοίχως, οι αφίξεις

Ελλήνων επισκεπτών στην Ιταλία διαμορφώθηκαν το 2020 σε 145.600, από 438.300, σημειούμενης ετήσιας μείωσης 66,78%.

2.2 Άμεσες επενδύσεις

Σύμφωνα με τα διαθέσιμα στοιχεία της Banca d' Italia, το 2019, το απόθεμα ελληνικών επενδύσεων ανήλθε σε 115 εκ. ευρώ, καταγράφοντας αύξηση της τάξης του 51,32%, εν σχέσει με το 2018, οπότε είχε διαμορφωθεί σε 76 εκ. ευρώ.

Πίνακας 19: Επενδύσεις της Ελλάδας στην Ιταλία

	2015	2016	2017	2018	2019
Ροές	-36	69	-125	-25	44
Απόθεμα	225	286	158	76	115

Πηγή: Banca d' Italia

2.2.1 Επενδύσεις της Ελλάδας στην Ιταλία

Κυριότερες ελληνικές επενδύσεις στην Ιταλία αφορούν στους τομείς της μεταλλοβιομηχανίας (Viohalco Group, ElvalHalcor), της εμπορίας τσιμέντου (TITAN), της εμφιαλώσεως μη αλκοολούχων ποτών (Coca-Cola Hellenic), της εμπορίας γαλακτοκομικών (ΦΑΓΕ), της εμπορίας φαρμάκων (FAMAR), της βιομηχανίας φαρμάκων και καλλυντικών (ΓΕΡΟΛΥΜΑΤΟΣ), της εμπορίας θερμομονωτικών οικοδομικών προϊόντων (Fibran), της βιομηχανίας περιβαλλοντικών συστημάτων (Intralot Italia S.R.L.), των τυχερών παιγνίων (Intralot), των βιομηχανικών ορυκτών (S&B Βιομηχανικά Ορυκτά Α.Ε. εξαγόρασαν την ιταλική Guido Vincon & Figli), της βιομηχανίας μεταλλουργίας (ΠΥΡΑΜΙΣ), της ασύρματης πρόσβασης και μετάδοσης, τηλεπικοινωνιακού λογισμικού, καθώς και των Internet-of-Things & Smart City λύσεων (Intracom Telecom Italia), των βιομηχανικών εφαρμογών έλξης και συστημάτων αποθήκευσης ενέργειας (Sunlight), της έρευνας και παραγωγής υδρογονανθράκων (Energean).

Ειδικότερα, οι καταγεγραμμένες ελληνικές εταιρείες με παρουσία στη Β. Ιταλία είναι μεταξύ άλλων οι εξής:

Όμιλος Βιοχάλκο (εμπόριο μετάλλων), Olympos Italia, Adonis, Neogal Italia (εμπορία γαλακτοκομικών), όμιλος Γερολυμάτος (Foltene Laboratories, παραγωγή φαρμάκων και καλλυντικών), Όμιλος ΓΕ Δημητρίου (GED Toyotomi Italia, αντιπροσώπευση της εταιρείας στην Ιταλία), Sunlight -Γερμανός , Energean P.I.c.

Οι ελληνικών συμφερόντων εταιρείες Famar και Μαϊλης (Siat), που είναι εγκατεστημένες στη Β. Ιταλία, εξαγοράστηκαν την τελευταία διετία, από ξένα fund, με αποτέλεσμα να διοικούνται μεν από ελληνικά στελέχη αλλά να μην χαρακτηρίζονται ελληνικές.

Σημειώνεται ότι, η ελληνική επενδυτική παρουσία στην Ιταλία διαμορφώθηκε το 2020, σύμφωνα με την Τράπεζα της Ελλάδος, σε 342,7 εκ. ευρώ έναντι 506,7 εκ. ευρώ το 2019.

2.2.2 Επενδύσεις της Ιταλίας στην Ελλάδα

Το στρατηγικό βάθος της εταιρικής σχέσης Ελλάδος-Ιταλίας, σε άριστη συνάρτηση με την οικονομική όσμωση των χωρών μας θεμελιώνεται και τροφοδοτείται κατ'εξοχήν από την ισχυρή επενδυτική παρουσία της Ιταλίας στη χώρα μας. Σύμφωνα με τα στοιχεία της Κεντρικής Τράπεζας της Ιταλίας, κατά την πενταετία 2015-2019, καταγράφεται αυξημένο ιταλικό επενδυτικό ενδιαφέρον για τη χώρα μας. Το 2019 το συνολικό επενδεδυμένο κεφάλαιο ύψους 3.676 εκατ. ευρώ, καταγράφοντας αύξηση +40,87%, από το 2015 και 63,89% από το 2013.

Πίνακας 20: Επενδύσεις της Ιταλίας στην Ελλάδα

(ποσά σε εκατ. ευρώ)	2015	2016	2017	2018	2019
Ροές	160	136	72	429	185
Απόθεμα	2.609	2.806	3.118	3.487	3.676

Πηγή: Banca d' Italia

Σημειώνεται ότι τα αντίστοιχα στοιχεία της Τράπεζας της Ελλάδος για το απόθεμα ιταλικών επενδύσεων παρουσιάζονται διαφοροποιημένα σε σχέση με της Banca d' Italia. Συγκεκριμένα, το 2020 το απόθεμα ιταλικών επενδύσεων στη χώρα μας διαμορφώθηκε σε 1.412,7 εκ. ευρώ έναντι 1.539,7 εκ. ευρώ το 2019.

Εκ των ιταλικών επενδύσεων στην Ελλάδα ξεχωρίζουν, η απόκτηση της TRAINOSE (2017) από την Ferrovie Dello Stato Italiane, η κατασκευή του μεγαλύτερου, στην Ελλάδα, συμπλέγματος αιολικών πάρκων στον Καφηρέα της Εύβοιας από την Enel Green Power, η δραστηριοποίηση της Edison στον τομέα της ηλεκτρικής ενέργειας μέσω της ELPEDISON (κοινοπραξία με ΕΛΠΕ και Ελλάκτωρ), η απόκτηση του 51% της ZENIO από την Eni gas e luce, η απόκτηση από την κοινοπραξία SENFLUGA στην οποία συμμετέχει η Snam του 66% του Διαχειριστή του Εθνικού Συστήματος Φυσικού Αερίου (ΔΕΣΦΑ).

Ιταλικές εταιρείες έχουν επενδύσει στην Ελλάδα σε πλείστους τομείς: τσιμεντοβιομηχανία (Italcementi), χημική βιομηχανία (Kerakoll), χρώματα & υλικά βαφής (Milesi), υποδομές διαδικτύου και διαχείριση υποθαλάσσιου δικτύου μεταφοράς δεδομένων (Telecom Italia, μέσω της Sparkle Greece, πρώην MedNautilus που ανήκει στον όμιλο Sparkle της Telecom ITALIA/TIM), αεροδιαστημική (Sital, Planetek), ναυτιλιακές υπηρεσίες/μεταφορές (όμιλος Grimaldi/Μινωικές Γραμμές ΑΕ), εκδόσεις (Mondadori, μέτοχος ομίλου «Απτικών Εκδόσεων», Enzo Terzi), υπηρεσίες ασφαλειών (Assicurazioni Generali), φυγοκεντρικά μηχανήματα παραγωγής ελαιολάδου (PIERALISI), τρόφιμα (Barilla SpA και Euricom SpA μονάδες παραγωγής ζυμαρικών), γαλακτοκομικά προϊόντα (Cooperlat SpA), οινοπνευματώδη (Campari SpA, που εξαγόρασε την εταιρεία Ούζο 12), ζαχαρώδη (Ferrero με γραφείο αντιπροσωπείας), υπηρεσίες εστίασης (Autogrill, εστιατόρια κατά μήκος εθνικών οδών), ένδυση/αξεσουάρ (Luxotica, Safilo, Diesel, Benetton, Prada, Armani, Calzedonia Holding SpA), τρόφιμα /διανομή (Granarolo 50,01% της Quality Brands International, μετονομάστηκε το 2018 σε Granarolo Hellas), δομικά υλικά (MAPEI), κ.ά..

Υποκαταστήματα στην Ελλάδα διατηρούν οι ιταλικές εταιρείες: Fiat, Piaggio, Alitalia, Pirelli, Italfarmaco, Chiesi, Menarini-Angellini.

Το Σεπτέμβριο 2021, ξεκίνησε η λειτουργία του Metamorfosis II, του πρώτου «πράσινου» Κέντρου Δεδομένων στην Ελλάδα και ενός από τα μεγαλύτερα Data Centers στην Ευρώπη. Το ύψος της επένδυσης διαμορφώθηκε σε € 20 εκ.. Το Κέντρο βρίσκεται στη βιομηχανική περιοχή Μεταμόρφωσης και καλύπτει μια έκταση 6.000 τ.μ., με χωρητικότητα έως 700 rack και ισχύ 7,7 MW. Το Metamorfosis II διαθέτει τα πιο σύγχρονα και αποτελεσματικά συστήματα ισχύος και ψύξης, από άποψη ενεργειακής απόδοσης στην Ελλάδα και στα Βαλκάνια, με μείωση του αποτυπώματος άνθρακα της τάξης περίπου των 28.000 τόνων ετησίως. Η Sparkle από το 2001 έχει αυξανόμενη επενδυτική παρουσία στην Ελλάδα. Τα συνολικά επενδυμένα, στην Ελλάδα, κεφάλαια της εταιρείας ανήλθαν σε € 40 εκ. την τελευταία πενταετία. Οι επενδύσεις αφορούν σε 4 Κέντρα Δεδομένων στην Ελλάδα (δύο στην Μεταμόρφωση, ένα στο Κορωπί και ένα στα Χανιά), συνολικής έκτασης 14.000 τ.μ. και ισχύος 13,7 MW.

Ο όμιλος SOL έχει παρουσία στην Ελλάδα από το 2000 και το 16.02.2021 απέκτησε τις δραστηριότητες της Air Liquide Hellas και της Vitalaire Hellas που άλλαξαν επωνυμία σε Τεχνικά Αέρια Ελλάδος Α.Ε και Vivicare Ελλάς Μονοπρόσωπη Α.Ε. αντίστοιχα. Το τίμημα της εξαγοράς δε δημοσιοποιήθηκε, ωστόσο ως τάξη μεγέθους αναφέρεται ότι, το 2020, η Air Liquide Hellas απασχολούσε 104 εργαζόμενους και κατέγραψε τζίρο άνω των 20 εκ.. Η SOL Hellas το 2006 είχε απορροφήσει και την εταιρεία Ελληνικά Αέρια Θεσσαλονίκης Α.Ε..

Επισημαίνεται ότι δεν έχουν ενσωματωθεί στο εν λόγω επενδυμένο κεφάλαιο από την Ιταλία, επενδύσεις που ανακοινώθηκαν το 2021, όπως η εξαγορά της ΔΕΠΑ Υποδομών από την Italgas με τίμημα ύψους 733 εκ. ευρώ, η επένδυση της Sparkle ύψους 20 εκ. ευρώ, καθώς και η εξαγορά της AIR LIQUIDE από την VIVISOL. Ενώ και ο όμιλος Fincantieri έχει εκδηλώσει ενδιαφέρον (Οκτώβριο 2021) για συμμετοχή, σε συνεργασία με την ONEX (Ναυπηγεία Σύρου), στη διαγωνιστική διαδικασία εξυγίανσης και απόκτησης των Ναυπηγείων Ελευσίνας.

Μεγάλες ιταλικές επιχειρήσεις του κλάδου των κατασκευών έχουν αναλάβει έργα υποδομών στην Ελλάδα, ανάμεσά τους η κοινοπραξία της ιταλικής εταιρείας SALINI-IMPREGILO με την ΤΕΡΝΑ που ανέλαβε την κατασκευή του Κέντρου Πολιτισμού Ίδρυμα Σταύρος Νιάρχος (ΚΠΙΣΝ), η κοινοπραξία της ΑΕΓΕΚ και των εταιρειών IMPREGILO, ADSALDO, SELI, ANSALDOBREDA που επελέγη ως ανάδοχος για την κατασκευή του Μετρό της Θεσσαλονίκης. Η κοινοπραξία της ΑΒΑΞ με την ιταλική GHELLA και τη γαλλική ALSTOM αναδείχθηκε μειοδότη στο διαγωνισμό για την κατασκευή της Γραμμής 4 του Μετρό της Αθήνας (Τμήμα Α΄ «Άλσος Βεΐκου – Γουδής»).

Αξίζει να σημειωθεί ότι ο οργανισμός ασφάλισης εξαγωγικών πιστώσεων SACE, που υπάγεται στο ιταλικό Ταμείο Παρακαταθηκών και Δανείων (CDP), έχει αναλάβει ρόλο συμβούλου μεταρρύθμισης του ομόλογού του ελληνικού οργανισμού ΟΑΕΠ.

2.3 Ενέργεια

Οι συγκλίνουσες αντιλήψεις Ελλάδας και Ιταλίας σε θέματα ενεργειακής ασφάλειας και διαφοροποίησης πηγών ενέργειας, βαρύνουσας σημασίας, τόσο για την περιοχή μας, όσο και την ΕΕ αποτελούν τη βάση της συνεργασίας σε σειρά τομέων. Η Ιταλία αναγνωρίζεται κατ' εξοχήν ως σημαντικός εταίρος της Ελλάδας στον τομέα της ενέργειας με συμμετοχή στην πλειονότητα των μειζόνων σχεδίων ενεργειακών υποδομών αμέσου ελληνικού ενδιαφέροντος (TAP, IGI Poseidon, EastMed).

Η επενδυτική παρουσία της Ιταλίας στην Ελλάδα ισχυροποιείται ιδιαίτερα από την γεωστρατηγική διάσταση στο πεδίο των ενεργειακών οδεύσεων προς την Ευρώπη, όπως ο αγωγός φυσικού αερίου Trans Adriatic Pipeline (TAP), που πρόσφατα ξεκίνησε την εμπορική λειτουργία του. Οι πρώτες ποσότητες αζερικού φυσικού αερίου έφθασαν μέσω του TAP σε Ελλάδα, Αλβανία και Ιταλία, για πρώτη φορά, την 31.12.2020. Τη μετοχική βάση του TAP συνθέτουν οι BP (20%), SOCAR (20%), Snam (20%), Fluxys (19%), Enagás (16%) και Axpo (5%). Το συνολικό μήκος του αγωγού είναι 867 χιλ., από τα οποία 547 επί ελληνικού εδάφους, 211 χιλ. επί αλβανικού εδάφους, 104 χιλ. υποθαλάσσια, και 5 χιλ. επί ιταλικού εδάφους.

Παράλληλα, καταγράφεται η κοινή συμμετοχή μας στο EastMed Gas Forum, καθώς και η εν εξελίξει διαδικασία της ωρίμανσης του ενεργειακού στρατηγικού εγχειρήματος μέσω του αγωγού East Med. Μέσω της κατασκευής του διασυνδετήριου αγωγού Eastern Mediterranean Pipeline (EastMed) επιδιώκεται η απευθείας μεταφορά φυσικού αερίου από την Αν. Μεσόγειο (κοιτάσματα της λεκάνης της Λεβαντίνης) στο Ευρωπαϊκό Σύστημα Φυσικού Αερίου μέσω Ελλάδας. Ο EastMed έχει ενταχθεί στον Κατάλογο των Έργων Κοινού Ενδιαφέροντος (Projects of Common Interest- PCI) της ΕΕ.

Σημειωτέον ότι υφίσταται συνεργασία των δύο χωρών με τη μορφή κοινοπραξίας ΔΕΠΑ (25%) και Edison (25%) στην υλοποίηση του διασυνδετήριου αγωγού φυσικού αερίου Ελλάδος-Βουλγαρίας (IGB). Το υπόλοιπο 50% ανήκει στη βουλγαρική Bulgarian Energy Holding. Το έργο έχει χαρακτηριστεί ως Έργο Κοινού Ενδιαφέροντος (PCI).

Η ιταλική Terna SpA, διαχειριστής μεταφοράς ηλεκτρικού ρεύματος υψηλής τάσης στην Ευρώπη, έχει εκφράσει κατά το παρελθόν ενδιαφέρον για ιδιωτικοποίηση του ΑΔΜΗΕ (Ανεξάρτητος Διαχειριστής Μεταφοράς Ηλεκτρικής Ενέργειας). Η συμμετοχή της TERNΑ μαζί με τους αντίστοιχους φορείς Ελλάδος (ΑΔΜΗΕ), Βουλγαρίας (ESO-EAD) και Ρουμανίας (Transelectrica) στο Southeast Electricity Network Coordination Center (SELeNe CC), με έδρα τη Θεσσαλονίκη, που εγκαινιάστηκε στις αρχές Σεπτεμβρίου 2021, αναδεικνύει έτι περαιτέρω το βάθος της ενεργειακής συνδεσιμότητας στην περιοχή της Ν.Α. Ευρώπης καθώς η διείδυση των ΑΠΕ στο ενεργειακό σύστημα διανοίγει νέες προοπτικές ανάπτυξης.

Μνημόνιο Κατανόησης για ενισχυμένη συνεργασία Ελλάδας-Ιταλίας στον τομέα της ενέργειας υπεγράφη από τον τότε Υφυπουργό Περιβάλλοντος και Ενέργειας, κ. Γεράσιμο Θωμά, και τον αντίστοιχο Υπουργό Οικονομικής Ανάπτυξης της Ιταλίας, κ. Stefano Patuanelli, στο πλαίσιο της επίσημης επίσκεψης του Έλληνα Π/Θ στη Ρώμη (26.11.2019).

2.3.1 Ελληνικές επενδύσεις στην Ιταλία στον τομέα της ενέργειας

Στον τομέα της ενέργειας καταγράφεται παρουσία της Mytilineos που απέκτησε συνολική χωρητικότητα 26 MW για δύο συστήματα αποθήκευσης ενέργειας με μπαταρία (Battery Energy Storage System - BESS) με σκοπό την παροχή υπηρεσιών δικτύου Fast Reserve για λογαριασμό της Terna, του Διαχειριστή Συστήματος Μεταφοράς Ενέργειας της Ιταλίας. Η εταιρεία Mytilineos συμμετέχει και στην εγκατάσταση ηλεκτροχημικών συστημάτων αποθήκευσης ενέργειας σε εγγύτητα με τους υποσταθμούς του Δικτύου του Διαχειριστή. Η έναρξη λειτουργίας των έργων τοποθετείται στο τέταρτο τρίμηνο του 2022.

Η εταιρεία Sunlight μέλος του Ομίλου Olympia δραστηριοποιείται στην Ιταλία μέσω της θυγατρικής της Sunlight Italy με έδρα στη Βερόνα και δύο αποθήκες στην πόλη Lonigo (Vincenza) και της Sunlight

European Battery Assembly (SEBA) με εγκαταστάσεις επίσης στη Βερόνα. Η Sunlight Italy διαθέτει μπαταρίες μολύβδου-οξέος και μπαταρίες ιόντων λιθίου για βιομηχανικές εφαρμογές έλξης και συστήματα αποθήκευσης ενέργειας.

Η Energean αποτελεί διεθνή εταιρεία έρευνας και παραγωγής υδρογονανθράκων, με έμφαση στο φυσικό αέριο και είναι εισηγμένη στο Χρηματιστήριο του Λονδίνου και του Τελ Αβίβ. Θυγατρικές της ελληνικών συμφερόντων εταιρείας είναι: Edison Exploration & Production S.p.A., Energean Israel Limited, Energean Italy Spa. Η Energean προέβη σε εξαγορά της Edison E&P (17.12.2020) με το τίμημα να διαμορφώνεται σε € 284 εκ.. Με την εξαγορά της Edison E&P, η Energean αποκτά παρουσία σε 9 χώρες και επεκτείνεται ως τη Βόρεια Θάλασσα. Τα αποθέματα του ομίλου αυξάνονται στα 850 εκ. βαρέλια ισοδύναμου πετρελαίου, με το 70% αυτών σε φυσικό αέριο. Η Energean καθίσταται πλέον η μεγαλύτερη ανεξάρτητη εταιρεία έρευνας και παραγωγής στη Μεσόγειο.

2.3.2 Ιταλικές επενδύσεις στην Ελλάδα στον τομέα της ενέργειας

Στον τομέα της ενέργειας συναντούμε σημαντικές επενδύσεις της Ιταλίας στη χώρα μας.

Η κοινοπραξία SENFLUGA, της ιταλικής «Snam S.p.A.» (60%), της ισπανικής «Enagás Internacional S.L.U.» (20%) και της βελγικής «Fluxys S.A.» (20%) απέκτησε (2018) το 66% του Διαχειριστή του Εθνικού Συστήματος Φυσικού Αερίου-ΔΕΣΦΑ (31% για το ΤΑΙΠΕΔ και 35% για τα ΕΛΠΕ). Η DAMCO ENERGY SA, εταιρεία του Ομίλου Κοπελούζου εξαγόρασε (13.01.2020), το 10% του μετοχικού κεφαλαίου της SENFLUGA Energy Holdings SA. Η μετοχική δομή της SENFLUGA σήμερα έχει ως εξής: Snam ποσοστό 54%, Enagás και Fluxys ποσοστό 18% η καθεμία και DAMCO ποσοστό 10%. Ο ΔΕΣΦΑ διαχειρίζεται ένα δίκτυο υψηλής πίεσης περίπου 1.500 χλμ., ένα σταθμό αεριοποίησης στην Ρεβυθούσα και συμμετέχει με ποσοστό 20% στο μετοχικό κεφάλαιο του FSRU Αλεξανδρούπολης. Το τίμημα της επένδυσης διαμορφώθηκε σε € 535 εκ..

Η Enel Green Power Hellas ιδρύθηκε το Δεκέμβριο 2008, απόλυτα προσανατολισμένη στην παραγωγή ενέργειας από ΑΠΕ. Το 2019, εγκαινιάστηκε σύμπλεγμα 7 αιολικών πάρκων της Enel Green Power Hellas-EGPH, όπου παράγουν ρεύμα 67 γεννήτριες. Πρόκειται για το μεγαλύτερο και πιο πολύπλοκο σύμπλεγμα αιολικών πάρκων στην χώρα (στον Καφηρέα της Εύβοιας). Τον Οκτώβριο 2021, η Enel ολοκλήρωσε ένα φωτοβολταϊκό πάρκο ισχύος 6,5 MW στον «Άγιο Ιωάννη- Βαμβακιές», στην περιοχή της Βέροιας, στη Βόρεια Ελλάδα. Είναι η πρώτη εγκατάσταση της EGP στη χώρα που περιλαμβάνει 16.000 πάνελ διπλής όψης (bifacial) με την επένδυση να αγγίζει τα € 3,5 εκ.. Πλέον η ιταλική εταιρεία σχεδιάζει νέες επενδύσεις για έργα συνολικής ισχύος 1,5 GW από τα οποία 630MW αφορούν στην ανάπτυξη Κατανεμόμενων Μονάδων Παραγωγής Ηλεκτρικής Ενέργειας (ΚΑΜΠΗΕ) στη Δυτική Μακεδονία και στην Κρήτη.

Η κοινοπραξία της Edison με τα ΕΛΠΕ με την εταιρεία ELPEDISON δραστηριοποιείται στην Ελλάδα στον τομέα της ηλεκτρικής ενέργειας, ενώ από τον Ιανουάριο 2018 εισήλθε και στη λιανική αγορά φυσικού αερίου. Ο ελληνο-βουλγαρικός διασυνδετήριος αγωγός φ.α. IGB (Interconnector Greece-Bulgaria) προβλέπεται να συνδεθεί με τον TAP. Μέτοχοι της IGB AD είναι η βουλγαρική κρατική εταιρεία Bulgaria Energy Holdings (50%) και η εταιρεία ΥΑΦΑ ΠΟΣΕΙΔΩΝ (50%), στην οποία συμμετέχουν ισομερώς ΔΕΠΑ και Edison. Η ΔΕΠΑ και η Edison συμμετέχουν ισομερώς στον διασυνδετήριο υποθαλάσσιο αγωγό Ελλάδας-Ιταλίας (Interconnector Greece-Italy, IGI Poseidon), μήκους 200 χιλιομέτρων.

Η Italgas, μεγαλύτερος διανομέας φυσικού αερίου στην Ιταλία με μερίδιο αγοράς 35% και τρίτος μεγαλύτερος στην Ευρώπη, απέκτησε το 100% της Δημόσιας Επιχείρησης Αερίου - ΔΕΠΑ Υποδομών (9.09.2021), με το τίμημα να διαμορφώνεται, τελικώς, σε € 733 εκ.. Με την ολοκλήρωση της επένδυσης η Italgas αναμένεται να αποκτήσει την κυριότητα των τριών κύριων εταιρειών διαχείρισης διανομής φυσικού αερίου στην Ελλάδα, δεδομένου ότι και η ENI πρόκειται να προβεί στην πώληση του 49% της ΕΔΑ Θεσσαλονίκης-Θεσσαλίας. Η ΔΕΠΑ Υποδομών κατέχει το 100% του μετοχικού κεφαλαίου της εταιρείας διανομής αερίου Αττικής (ΕΔΑ ΑΤΤΙΚΗΣ ΑΕ), το 100% του μετοχικού κεφαλαίου στην Δημόσια Επιχείρηση Δικτύου Διανομής στη λοιπή Ελλάδα (ΔΕΔΑ ΑΕ) και 51% του μετοχικού κεφαλαίου στην εταιρεία διανομής αερίου Θεσσαλονίκης-Θεσσαλίας (ΕΔΑ Θεσσαλονίκης-Θεσσαλίας ΑΕ).

Η ιταλική Prysmian περιλαμβάνεται μεταξύ των εταιρειών-αναδόχων από πέντε χώρες που έχουν υπογράψει σύμβαση (10.06.2020) με τη θυγατρική εταιρεία του ΑΔΜΗΕ «Αριάδνη Interconnection» για την ηλεκτρική διασύνδεση της Κρήτης με την Αττική. Πρόκειται για επένδυση συνολικού ύψους € 1 δισ..

Στη δεύτερη φάση του διαγωνισμού του ΤΑΙΠΕΔ για την ιδιωτικοποίηση του 65% της ΔΕΠΑ Εμπορίας (τα ΕΛΠΕ κατέχουν το υπόλοιπο 35%) προκρίθηκε η κοινοπραξία των ΕΛΠΕ και της ιταλικής Edison. Επίσης, ο ΔΕΣΦΑ (και μέσω αυτού η ιταλική Snam) από κοινού με τη ΓΕΚ ΤΕΡΝΑ, προκρίθηκαν στη δεύτερη φάση του διαγωνισμού για την αξιοποίηση της υπόγειας αποθήκης φ.α. στο εξαντληθέν κοιτάσμα της Ν. Καβάλας.

2.3 Θεσμικό πλαίσιο οικονομικής συνεργασίας Ελλάδας – Ιταλίας

Το θεσμικό πλαίσιο οικονομικής συνεργασίας Ελλάδος – Ιταλίας είναι εκτεταμένο. Επισημαίνεται η υπογραφή Συμφωνίας οριοθέτησης των θαλασσίων ζωνών τον Αύγουστο 2020 και η ανταλλαγή των οργάνων επικύρωσης της στις 8 Νοεμβρίου 2021, που επιτρέπει την έναρξη εφαρμογής της, ενώ αναδεικνύει τις υποδειγματικές σχέσεις των δύο χωρών σε διμερές και ευρωπαϊκό επίπεδο.

2.4 Απολογισμός δράσεων οικονομικής διπλωματίας 2020

Το 2020 το Γραφείο ΟΕΥ Ρώμης διαχειρίστηκε 96 αιτήματα με μέσο χρόνο ανταπόκρισης 2,47 ημέρες. Παρείχε συστηματική και τακτική πληροφόρηση για το οικονομικό περιβάλλον στην Ιταλία και εστίασε με ενδελέχεια στα ληφθέντα οικονομικά μέτρα στο πλαίσιο αντιμετώπισης των οικονομικο-κοινωνικών επιπτώσεων της πανδημίας, ενημερώνοντας, αρμόδια Υπουργεία και φορείς στην Ελλάδα, καθώς και συναντήσεις με υψηλόβαθμα στελέχη ιταλικών εταιρειών στον τομέα ενέργειας για προώθηση της διμερούς και περιφερειακής ενεργειακής συνεργασίας.

Άλλες δραστηριότητες του Γραφείου ΟΕΥ Ρώμης:

- Ετήσια έκθεση για Ιταλία
- Επιχειρηματικός Οδηγός για Ιταλία
- Συμμετοχή στις τακτικές ενημερώσεις ECOFIN
- Παρουσίαση για την ιταλική αγορά τροφίμων σε διαδικτυακή εκδήλωση “Ημέρα Πληροφόρησης” στο ΕΒΕΑ (2 Ιουλίου 2020)
- Συμμετοχή σε διαδικτυακές ημερίδες οικονομικών think-tanks.

- Συμμετοχή και παρακολούθηση διεθνούς συνεδρίου Mediterranean Dialogues
- Συμμετοχή σε συνεδριάσεις Ανώτατων Οργάνων Διεθνών Οργανισμών με έδρα τη Ρώμη, FAO, IFAD, WFP, καθώς Επιτροπών και Ομάδων Εργασίας.

Η ενσκήψασα πανδημία Covid-19 και η συνακόλουθη καθολική εφαρμογή περιοριστικών μέτρων της εμπορικής δραστηριότητας και μετακίνησης πολιτών στην Ιταλία από αρχές έτους, δεν επέτρεψε την υλοποίηση προγραμματισμένων δράσεων εξωστρέφειας του Γραφείου ΟΕΥ κατά τη διάρκεια του 2020.

Το 2021 το Γραφείο ΟΕΥ Ρώμης επιμελήθηκε την καταχώρηση συνεντεύξεων και άρθρων στα ηλεκτρονικά περιοδικά *Civiltà del lavoro*, *Formiche* και *Element Plus*, προβάλλοντας θέματα κοινού ενδιαφέροντος όπως το Εθνικό Σχέδιο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας της χώρας μας, την δυναμική πορεία της στρατηγικής εταιρικής σχέσης Ελλάδος-Ιταλίας και τις ευοίωνες προοπτικές διμερούς εμπορικής, επενδυτικής και ενεργειακής συνεργασίας.

Επισημαίνεται ότι στις 23 Νοεμβρίου 2021, πραγματοποιήθηκε διαδικτυακή ενημερωτική εκδήλωση, που εντάσσεται στην σειρά “Doing Business in” και συνδιοργανώθηκε από Γραφείο ΟΕΥ Ρώμης και Enterprise Greece με αντικείμενο τη δομή της ιταλικής αγοράς τροφίμων και τις απαιτήσεις για ποιοτική μεγέθυνση των ελληνικών εξαγωγών. Η εκδήλωση επικεντρώθηκε στη λειτουργία των τριών καναλιών διανομής (supermarkets, delicatessen και e-commerce). Επιπλέον, παρεσχέθη η δυνατότητα σε εταιρείες με εξαγωγές εμβληματικών ελληνικών προϊόντων (ιχθυηρά και γιαούρτι) να παρουσιάσουν την επιτυχημένη -εκ του αποτελέσματος- στρατηγική τους για διεξόδυση και εδραίωση της παρουσίας τους στην ιταλική αγορά. Οι εγγεγραμμένοι συμμετέχοντες υπερέβησαν τους 180.

Η εκδήλωση έχει αναρτηθεί στην επίσημη ιστοσελίδα του Enterprise Greece και είναι διαθέσιμη στο σύνδεσμο: [Doing business in Italy - COVID-19 Challenges and Opportunities - Enterprise Greece](#)

Στις 25 Νοεμβρίου συμμετείχε σε ενημερωτική εκδήλωση με μέλη του ΣΕΒ.

Προ πανδημίας, περισσότερες από 100 ελληνικές εταιρείες συμμετείχαν, ετησίως, σε διεθνείς εκθέσεις στην Περιφέρεια της Λομβαρδίας και κυρίως στο Μιλάνο, αρμοδιότητος του Γραφείου ΟΕΥ Μιλάνου. Οι εκθέσεις που συγκέντρωναν τις περισσότερες ελληνικές συμμετοχές ήταν οι: HOST, HOMI, UNICA, TuttoFood, Salone del Mobile, MICAM, MCE. Κατά τη διάρκεια της υπό εξέταση περιόδου, πολλές εκθέσεις μετατέθηκαν για τον Σεπτέμβριο του 2021 ενώ όσες πραγματοποιήθηκαν είχαν περιορισμένο αριθμό εκθετών και επισκεπτών.

3 Συμπεράσματα – προτάσεις

3.1 Προοπτική ανάπτυξης διμερούς εμπορίου αγαθών και υπηρεσιών

Η οικονομική συνεργασία Ελλάδας-Ιταλίας κινείται και ενδυναμώνεται με όρους οικονομικού και επιχειρηματικού αυτοματισμού σφυρηλατώντας τη στρατηγική σχέση των δύο χωρών.

Η Ιταλία αποτελεί διαχρονικά μακράν τον πρώτο εξαγωγικό προορισμό της Ελλάδος, με αξία ελληνικών εξαγωγών προς Ιταλία το 2020 ύψους 3,3 δισ. ευρώ και την δεύτερη χώρα-προορισμό των ελληνικών εξαγωγών, τη Γερμανία με 2,4 δισ. ευρώ. Σύμφωνα με τα στοιχεία 8μήνου 2021, ο όγκος εμπορίου

ανήλθε σε 5,9 δισ. ευρώ σημειώνοντας αύξηση κατά 4,45% σε σχέση με το 2020, εξέλιξη που προδιαγράφει και αυξητική τροχιά και το 2021 σε ετήσια βάση.

Η “ανάγνωση” της αυξητικής πορείας αμφίπλευρα των εμπορικών ροών (+24.18% για τις ελληνικές και +21.48% για ιταλικές εξαγωγές) κατά την πενταετία 2015-2019 οδηγεί αβίαστα στην παραδοχή ότι υφίστανται ευρείες προοπτικές περαιτέρω μεγέθυνσης διμερούς εμπορίου, με ρεαλιστικό και εφικτό - στόχο την προσέγγιση σύντομα του στόχου των 10 δισ. ευρώ.

Ο αγροδιατροφικός τομέας χώρας μας διακρίνεται, εμβληματικά, για την αναγνωρισιμότητα, αποδοχή, διεισδυτικότητα και τις ευρείες προοπτικές διεύρυνσης του στην ιταλική αγορά. Το 2020 από το σύνολο των ελληνικών εξαγωγών στην Ιταλία (3,3 δισ. ευρώ) το 1/3 αφορά σε αγροδιατροφικά προϊόντα, αξίας 1 δισ. ευρώ.

Το εύρος της ιταλικής αγοράς (πληθυσμός: 60 εκ. και τουρίστες: 65 εκ.), η διαχρονική εγγύτητα σε οικονομικό, εμπορικό, κοινωνικό, πολιτικό, πολιτισμικό και τουριστικό πεδίο και το κατ’ εξοχήν συγγενές γαστριμαργικό και καταναλωτικό πρότυπο -μεσογειακή διάσταση- διευκολύνουν και γονιμοποιούν τις δυνατότητες πρόσβασης ελληνικών αγροδιατροφικών προϊόντων. Παράλληλα όμως, οι υψηλές ποιοτικές προδιαγραφές, το ισχυρό πρότυπο brand name (made in Italy) και η περιφερειακή διάρθρωση αγοράς υπαγορεύουν, αναντίρρητα, τη συνύπαρξη ποιότητας και ανταγωνιστικών τιμών.

Το διμερές ισοζύγιο υπηρεσιών παρέμεινε πλεονασματικό για την Ελλάδα και το 2020, παρά την κατακόρυφη πώση των ταξιδιωτικών υπηρεσιών το 2020 λόγω της πανδημίας, που κατέχουν τη μερίδα του λέοντος του διμερούς εμπορίου υπηρεσιών. Δεδομένου ότι το 2020 δεν ήταν ένα αντιπροσωπευτικό έτος, αναφέρεται η 4^η θέση της Ιταλίας το 2019 ως προς τις αφίξεις τουριστών στην Ελλάδα μετά τη Γερμανία, τη Βουλγαρία και το Ην. Βασίλειο. Η αποκατάσταση της τουριστικής κίνησης παγκοσμίως σε προ πανδημικής κρίσης επίπεδα και η σταθερή προτίμηση των Ιταλών τουριστών προς την Ελλάδα συνηγορούν στην εκτίμηση για ανοδική τάση των εισπράξεων υπηρεσιών της χώρας μας από την Ιταλία.

Πίνακας 21: Προοπτική ανάπτυξης διμερούς εμπορίου αγαθών και υπηρεσιών

A/A	Κλάδοι ενδιαφέροντος	Ανάλυση – Αιτιολόγηση
1	Αγροδιατροφικός κλάδος	Ο αγροδιατροφικός τομέας χώρας μας διακρίνεται, εμβληματικά, για την αναγνωρισιμότητα, αποδοχή, διεισδυτικότητα και τις ευρείες προοπτικές διεύρυνσης του στην ιταλική αγορά. Το 2020 από το σύνολο των ελληνικών εξαγωγών στην Ιταλία (3,3 δισ. ευρώ) το 1/3 αφορά σε αγροδιατροφικά προϊόντα, αξίας 1 δισ. ευρώ.
2	Ελληνικός οίνος	Υψηλή ποιότητα ελληνικών οίνων, στόχευση στα συγκριτικά πλεονεκτήματα των αυτόχθονων οινικών ποικιλιών, “διαβατήριο” ποιοτικής υπεραξίας ελληνικών οίνων από τη τοποθέτησή τους στην, υψηλών απαιτήσεων, ιταλική οινική αγορά, -εν δυνάμει εξοικειωμένο ευνοϊκά διακείμενο ιταλικό καταναλωτικό κοινό λόγω υψηλού τουριστικού ρεύματος στην Ελλάδα
3	Φυσικά καλλυντικά	Πρωώθηση ελληνικών προϊόντων φυσικών καλλυντικών και συστατικών αυτών, λόγω στροφής καταναλωτικού κοινού σε εν λόγω προϊόντα.

3.2 Προοπτική προσέλκυσης επενδύσεων

Η εκτόξευση του ιταλικού επενδυμένου κεφαλαίου στη χώρα μας κατά τα τελευταία έτη, σύμφωνα με τα στοιχεία της Banca d' Italia, στον τομέα της ενέργειας και των υποδομών, αναδεικνύουν τα πλεονεκτήματα του στρατηγικού ρόλου της Ελλάδας ως hub στον κρίσιμο γεωπολιτικό χώρο της ΝΑ Ευρώπης και της Μεσογείου. Με την δυναμική επιχειρηματική δράση ιταλικών εταιρειών στην Ελλάδα αναγνωρίζεται η πολιτική σταθερότητα χώρας μας, το ευνοϊκό επιχειρηματικό περιβάλλον, το υψηλής κατάρτισης στελεχιακό δυναμικό, η εμπέδωση κουλτούρας επιχειρηματικότητας, καθώς και τα εγγενή πλεονεκτήματα της στρατηγικής χωροθεσίας της Ελλάδας στην ευρύτερη περιοχή της ΝΑ Ευρώπης.

Σε ανωτέρω πλαίσιο, οι προοπτικές και στοχεύσεις της συνεργασίας μας στον ενεργειακό τομέα, αποτελούν αναμφισβήτητο ειδικό βάρος και κεφάλαιο (asset) με μετρήσιμο αποτύπωμα εμβάθυνσης στην συναξιολόγηση και ιεράρχιση των προτεραιοτήτων της διμερούς πολιτικής συνεργασίας μας.

Πίνακας 22: Προοπτική προσέλκυσης επενδύσεων από την Ιταλία

A/A	Κλάδοι ενδιαφέροντος	Ανάλυση – Αιτιολόγηση
1	Ενέργεια	Έντονο είναι το ενδιαφέρον ιταλικών ενεργειακών κολοσσών για την ελληνική αγορά, με ιδιαίτερη έμφαση στις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας.
2	Μεταφορές - Υποδομές	Στο πλαίσιο των εν εξελίξει ιδιωτικοποιήσεων και των επενδυτικών ευκαιριών που προσφέρει το Ταμείο Ανάκαμψης, το επενδυτικό ενδιαφέρον ιταλικών εταιρειών στρέφεται στις θαλάσσιες, σιδηροδρομικές μεταφορές, σε υποδομές και τηλεπικοινωνίες.

3.3 Προτάσεις δράσεων ενίσχυσης εξωστρέφειας

Σε μια ώριμη και απαιτητική αγορά όπως η ιταλική απαιτείται η διάρθρωση και υλοποίηση ενός ολοκληρωμένου σχεδίου με στοχευμένες δράσεις προβολής και προώθησης προϊόντων. Συνοπτικά, οι απαιτήσεις πρόσβασης στην ιταλική αγορά, συνίστανται σε: ενδελεχή έρευνα αγοράς, συγκροτημένο σχέδιο ανάπτυξης, επιλογή κατάλληλου συνεργάτη, συνέπεια, ποιότητα, προσαρμοστικότητα στις τάσεις της εγχώριας αγοράς, στρατηγική ως προς τα Private Label και στοχευμένες προωθητικές ενέργειες σε συνεργασία με επιτόπιες εταιρείες προβολής και προώθησης. Για την οικοδόμηση κλίματος εμπιστοσύνης για μια σταθερή συνεργασία επιβάλλεται συνέπεια στην ποιότητα και σταθερότητα στις παραδόσεις προϊόντων.

Στο πλαίσιο ανάδειξης των διακριτών ποιοτικών χαρακτηριστικών των εξαγόμενων ελληνικών αγροδιατροφικών προϊόντων προτείνεται η ανάληψη πρωτοβουλιών όπως: προωθητικές δράσεις σε επιλεγμένες αλυσίδες με διαδρομή στην προώθηση ελληνικών προϊόντων, εστιασμός σε προϊόντα υψηλής ποιότητας αναγνωρισμένα και σύμφυτα προς γεωγραφικό προσδιορισμό, αξιοποίηση της εξοικείωσης του Ιταλού καταναλωτή με ελληνικά προϊόντα λόγω του σημαντικού τουριστικού ρεύματος,

τυποποίηση, εδραίωση ελληνικού brand name, αξιοποίηση δυνατοτήτων e-commerce, διασύνδεση με υψηλή γαστρονομία, διενέργεια δράσεων γευστιγνωσίας τροφίμων και οίνων, επισκέψεις opinion makers και δημοσιογράφων σε χώρους παραγωγής και τουριστικούς προορισμούς, δράσεις σε χώρους delicatessen, κ.ά.

Πέραν ενός συνεκτικού προγράμματος δράσεων για την ενίσχυση της εξωστρέφειας σε συνεργασία με Enterprise Greece, το Γραφείο ΟΕΥ, σε συνεργασία με παραγωγικούς και εξαγωγικούς φορείς (Επιμελητήρια, Διεπαγγελματικές Ενώσεις, Συνδέσμους κ.ά), επιδιώκει να συνεισφέρει σε υποστηρικτικές στοχευμένες δράσεις προβολής/προώθησης ελληνικών προϊόντων και ανάπτυξης επιχειρηματικών συνεργασιών, με την προϋπόθεση έγκαιρης και άρτιας προετοιμασίας.

Για το 2022 το Γραφείο ΟΕΥ Ρώμης σε συνεργασία με την αλυσίδα supermarket Coop εξετάζει την υλοποίηση ενεργειών προβολής και προώθησης ελληνικών τροφίμων και ποτών με σκοπό τη διεύρυνση της παρουσίας των ελληνικών προϊόντων στην ιταλική αγορά είτε αυτοτελώς είτε μέσω συνεργειών για προϊόντα ιδιωτικής ετικέτας. Η COOP είναι μία εκ των δύο ηγέτιδων εταιρειών (μαζί με την Conad) στο χώρο των αλυσίδων supermarket στην Ιταλία με μερίδιο αγοράς που κυμαίνεται για εκάστη εκ των δύο σε 13-15%. Ο κύκλος εργασιών της COOP διαμορφώθηκε, το 2020, σε 13,3 δισ. ευρώ. Η αλυσίδα διαθέτει περισσότερα από 1200 σημεία πώλησης σε 18 από τις συνολικά 20 περιφέρειες της Ιταλίας, συνεργάζεται με 79 συνεταιρισμούς και ήδη ελληνικά προϊόντα διατίθενται στα καταστήματά της. Σημειωτέον, η πλειονότητα των αλυσίδων διακρίνεται για κατακερματισμό, πολυπλοκότητα και έντονη περιφερειακή διάσταση, καθώς και για μη ισόρροπη παρουσία στην ιταλική επικράτεια.

Στο πλαίσιο της στρατηγικής της ΕΕ «από το αγρόκτημα στο πιάτο» και της Συνόδου Κορυφής των Η.Ε. για τη μετάβαση των συστημάτων τροφίμων, καθώς και των πόρων του Ταμείου Ανάκαμψης για πράσινη και ψηφιακή γεωργία, προτείνεται η διοργάνωση 2ου Αγροδιατροφικού Φόρουμ στη Ρώμη (1ο Φόρουμ, Αθήνα 2016), προκειμένου διερευνηθούν οι δυνατότητες περαιτέρω προώθησης της διμερούς συνεργασίας στον αγροδιατροφικό τομέα, καθώς υπάρχει αμφίπλευρη πολιτική βούληση σε επίπεδο αρμόδιων Υπουργών να τεθεί ο αγροδιατροφικός τομέας στο επίκεντρο της διμερούς ελληνο-ιταλικής συνεργασίας.

Η κρίση της πανδημίας επιβεβαίωσε emphaticά την σκοπιμότητα και τον συζευκτικό ρόλο δημοσίου και ιδιωτικού τομέα στο πεδίο ενίσχυσης και εκσυγχρονισμού της εξωστρεφούς επιχειρηματικότητας, με αξιοποίηση και πρόσβαση σε νέα χρηματοδοτικά εργαλεία (Ταμείο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας). Στόχος μας για τα προσεχή έτη, αποτελεί η ποιοτική και ποσοτική μεγέθυνση της παρουσίας μας στην ιταλική αγορά μέσω διαμόρφωσης της απαραίτητης στρατηγικής και ιεράρχησης προτεραιοτήτων σε περιβάλλον συνεργασίας φορέων δημοσίου και ιδιωτικού τομέα των δύο χωρών (Enterprise Greece, ΣΕΒ, Confidustria, Confagricoltura).

Το ειδικό βάρος και ο κυρίαρχος όγκος των οικονομικών συναλλαγών μας συντείνουν στην αναγκαιότητα για αξιολόγηση πρότασής μας για ενδεχόμενη συμμετοχή της Ιταλίας ως τιμώμενης χώρας στην ΔΕΘ στο πλαίσιο των προσεχών οργανώσεων (τελευταία φορά ήταν το 2008), πρωτοβουλία που πέραν της “σημειολογίας” της απήχησης του μηνύματος στο επιχειρηματικό δυναμικό των δύο χωρών θα λειτουργήσει ως εφελκυστήρας και θα κινητοποιήσει τις επιχειρηματικές κοινότητες σε μεγέθυνση της οικονομικής συνεργασίας.

Με το Ταμείο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας, το πλέον εμβληματικό Πρόγραμμα της ΕΕ, δημιουργείται ένα κοινό πλαίσιο για επενδύσεις και μεταρρυθμίσεις, κατά το διάστημα 2021-2026, που διανοίγει νέες προοπτικές για την επανεκκίνηση και περαιτέρω διεύρυνση της διμερούς οικονομικής συνεργασίας σε τομείς όπως: πράσινη οικονομία, ενεργειακή μετάβαση, βιώσιμη κινητικότητα, ψηφιακό μετασχηματισμό και καινοτομία. Επισημαίνεται ότι από το σύνολο των εγκεκριμένων πόρων του Ταμείου Ανάκαμψης (ύψους 30,5 δισ. ευρώ για την Ελλάδα και 191,5 δισ. ευρώ για την Ιταλία), ποσοστό 38% κατανέμεται για την πράσινη ενεργειακή μετάβαση και 20% για τον ψηφιακό μετασχηματισμό.

Καθώς η περιφέρεια της Λομβαρδίας διαθέτει το υψηλότερο κατά κεφαλή ΑΕΠ στην Ιταλία, και ένα από τα υψηλότερα στην Ευρώπη, παρουσιάζονται ευκαιρίες για αύξηση του μεριδίου των ελληνικών προϊόντων υψηλής προστιθέμενης αξίας. Η μεγάλη αγοραστική δύναμη των καταναλωτών της Λομβαρδίας δημιουργεί ευκαιρίες εισόδου των ελληνικών προϊόντων. Στόχος των ε/επιχειρήσεων θα πρέπει να είναι μεταξύ άλλων αφενός η αύξηση του μεριδίου των εξαγωγών αφετέρου η διεύρυνση της ποικιλίας των εξαγομένων προϊόντων.

Στο Μιλάνο λαμβάνουν χώρα οι μεγαλύτερες διεθνείς εμπορικές εκθέσεις της Ιταλίας στις οποίες συμμετέχουν ετησίως σημαντικός αριθμός ελλήνων εκθετών. Το Enterprise Greece σε συνεργασία με τα Γραφεία ΟΕΥ της Ιταλίας και τους εξαγωγικούς φορείς θα πρέπει να αξιολογήσει εκ νέου, τις εκθέσεις στις οποίες συμμετέχει με εθνικό περίπτερο. Είναι σημαντικό να θέσουμε νέους στόχους όσο αφορά στην προώθηση συγκεκριμένων προϊόντων και κλάδων στην αγορά της Λομβαρδίας.

Η Λομβαρδία, με 3.309 καταγεγραμμένες νεοφυείς επιχειρήσεις, αποτελεί την περιφέρεια με το μεγαλύτερο αριθμό νεοφυών επιχειρήσεων στην Ιταλία (27% του συνόλου). Το λιανεμπόριο, ο κλάδος των τηλεπικοινωνιών, ο τουρισμός και τα τρόφιμα αποτελούν σημαντικούς κλάδους της οικονομίας των δυο χωρών, οι οποίοι βρίσκονται ήδη ή αναμένεται να εισέλθουν άμεσα σε μια φάση έντονου μετασχηματισμού και ως εκ τούτου οφείλουν από σήμερα να σχεδιάζουν καλύτερους τρόπους αξιοποίησης των ψηφιακών τεχνολογιών προκειμένου να παραμείνουν ανταγωνιστικοί διεθνώς.

Η Ελλάδα και η Ιταλία συνεργάζονται ήδη στον τομέα της καινοτομίας και της διαστημικής τεχνολογίας, μέσω της συμμετοχής τους στα προγράμματα της ΕΕ (HORIZON, INTEREG). Επισημαίνεται ότι, παρά το γεγονός ότι η Ιταλία αποτελεί τον πρώτο εμπορικό εταίρο της χώρας μας, σε διμερές επίπεδο δεν έχουν προχωρήσει σε αξιοσημείωτες εξειδικευμένες δράσεις προώθησης συνεργειών στον τομέα της καινοτομίας και τεχνολογίας (innovation partnerships).

Η διοργάνωση B2B συναντήσεων μεταξύ καινοτόμων ε/επιχειρήσεων και ι/βιομηχανιών, με σκοπό την προώθηση της καινοτομίας στη μεταποιητική βιομηχανία και στις νέες τεχνολογίες, καθώς και η συμμετοχή σε εξειδικευμένες εκθέσεις τεχνολογίας (cibus tech) δημιουργούν τις προϋποθέσεις ευρείας συνεργασίας με αμοιβαία επωφελή αποτελέσματα (win-win).

3.4 Προτάσεις ενίσχυσης διμερούς θεσμικού πλαισίου

Η επίσπευση της διοργάνωσης της 2ης Συνόδου Ανώτατου Συμβουλίου Συνεργασίας Ελλάδος – Ιταλίας, στο εγγύς χρονικό διάστημα, που συμφωνήθηκε στην κατ'ιδίαν συνάντηση των

Πρωθυπουργών Ελλάδος και Ιταλίας στο πλαίσιο του EU MED (17.09.2021), αναμένεται να συμβάλει πολλαπλασιαστικά στην πολυδιάστατη εμβάθυνση της διμερούς στρατηγικής εταιρικής σχέσης με αμοιβαία οφέλη για τις χώρες μας, εξέλιξη που σηματοδοτεί τον κομβικό ρόλο-κλειδί που δικαιούνται και επωμίζονται Ελλάδα και Ιταλία, μεσογειακές χώρες της ΕΕ στο κρίσιμο χώρο της Α. Μεσογείου.

Η στρατηγική διάσταση αλλά και το εύρος της συνεργασίας των επιχειρηματικών κοινοτήτων, αμφίπλευρα, έχει εισέλθει σε υψηλό στάδιο συνεκτικής ωρίμανσης. Το εύρος και το βάθος της στρατηγικής οικονομικής συνεργασίας μας υπαγορεύει να δοθεί έμφαση με συγκεκριμένες πρωτοβουλίες, σε σύσταση θεσμικού υποστηρικτικού κελύφους στους τομείς της επιχειρηματικής συνεργασίας και εμπορίου.

Συγκεκριμένα, προτείνεται σύσταση Ανώτατου Επιχειρηματικού Συμβουλίου, με την συμπερίληψη και του Ελληνοϊταλικού Επιμελητηρίου, κατ' αναλογίαν, προς τα αντίστοιχα που έχει θεσπίσει η Ιταλία με τις σημαντικότερες χώρες-εταίρους σε οικονομικό-επιχειρηματικό επίπεδο. Ενδεχομένως, εξεταστεί ανωτέρω πρόταση στο περιθώριο της επόμενης Διακυβερνητικής - Ανώτατου Συμβουλίου Συνεργασίας (ΑΣΣ) και με διοργάνωση Επιχειρηματικού Φόρουμ σε συνεργασία με Confidustria στη Ρώμη και Assolombarda στο Μιλάνο και Farnesina σε καίριους τομείς όπως η πράσινη και ψηφιακή οικονομία, αμυντική συνεργασία, μεταφορές, έρευνα & τεχνολογία, εφοδιαστικές αλυσίδες (logistics) και καινοτομία.

Άλλες πρωτοβουλίες σε θεσμικό επίπεδο αξιολογούμε ότι δύνανται να εστιάσουν στα εξής:

α) Συνεργασία στον τομέα της προστασίας προϊόντων ΠΟΠ/ΠΓΕ με τη θεσμοθέτηση της συνεργασίας των άμεσα εμπλεκόμενων φορέων και, σε κάθε περίπτωση, η εκατέρωθεν υπόδειξη σημείων επαφής στα οποία οι ενδιαφερόμενοι μπορούν να αναφέρουν περιπτώσεις παραβίασης των κοινοτικών προβλεπόμενων.

β) Συνεργασία στον τομέα των μικρομεσαίων επιχειρήσεων βάσει του Μνημονίου Συνεργασίας μεταξύ Enterprise Greece και ICE που υπεγράφη κατά την επίσκεψη του τότε αρμόδιου Υπουργού Οικονομίας και Ανάπτυξης στη Ρώμη (Οκτώβριος 2016).

γ) Θεσμική συνεργασία αρμόδιων φορέων προκειμένου να διευκολυνθεί η δικτύωση και συνεργασία επιχειρήσεων στον τομέα της τεχνολογίας και καινοτομίας. Η επιχειρηματική συνεργασία θα μπορούσε να λάβει την μορφή συμμετοχών σε κοινοπραξίες, σε κοινά ερευνητικά προγράμματα, σε εκθέσεις, συνέδρια, διαγωνισμούς κλπ.

δ) Θεωρείται σημαντικό να υλοποιηθεί η θεσμική συνεργασία κεντρικών αγορών της χώρας μας με τις αντίστοιχες ιταλικές (OKAA-Italmercati).

ε) Επίσης χρήσιμη θα ήταν η διερεύνηση δυνατοτήτων εκατέρωθεν συμμετοχής σε εμπορικές εκθέσεις με ευνοϊκούς/προτιμησιακούς όρους.

3.5 Στρατηγικό πλαίσιο οικονομικής συνεργασίας Ελλάδας-Ιταλίας

Η "ανάγνωση" των διμερών οικονομικών σχέσεων μας με την Ιταλία οριοθετείται και τροφοδοτείται από την διάσταση της στρατηγικής εταιρικής σχέσης

Κομβικό και αφετηριακό στοιχείο στον πυρήνα των σχέσεων μας συνιστά το αδιαμφισβήτητο πρόταγμα της κάλυψης της πρώτης θέσης από την Ιταλία στις εξωτερικές οικονομικο-εμπορικές συναλλαγές μας.

Το στρατηγικό βάθος επιρρωνύεται από την ισχυρή επενδυτική παρουσία της Ιταλίας σε κρίσιμους τομείς της οικονομίας μας, ιδιαίτερα δε ισχυροποιείται και ταυτοποιείται από την σύζευξη μας στις διαδρομές των ενεργειακών οδεύσεων - αγωγών προς την Ευρώπη.

Το κρίσιμο στρατηγικό και γεωοικονομικό υπόβαθρο σε άρρηκτη συνάρτηση με την διακριτή και διαχρονική εγγύτητα μεταξύ των δύο λαών και σε συνδυασμό με την προστιθέμενη αξία του υψηλού τουριστικού ρεύματος των Ιταλών προς την χώρα μας οριογραφούν το πεδίο αλλά και υπαγορεύουν την ενάσκηση της αδήριτης προτεραιότητας, στο πλαίσιο ενός δομημένου διαλόγου σε υψηλό πολιτικό επίπεδο, για ανάληψη και υλοποίηση πρωτοβουλιών με προφανή στόχο τον πολλαπλασιασμό, εμβάθυνση των διμερών συναλλαγών και επενδυτικών projects, σε συντεταγμένο πλαίσιο που θα σηματοδοτήσει την αναβάθμιση και συναξιολόγηση της μετεξέλιξης της οικονομικής "όσμωσης" μεταξύ των δύο χωρών.

Πιστεύουμε ότι το ειδικό βάρος και ο κυριαρχικός όγκος των οικονομικών συναλλαγών μας συντείνουν στην αναγκαιότητα για αξιολόγηση της πρότασης μας για ενδεχόμενη συμμετοχή της Ιταλίας ως τιμώμενης χώρας στην ΔΕΘ στο πλαίσιο των προσεχών οργανώσεων, πρωτοβουλία που πέραν της "σημειολογίας" της απήχησης του μηνύματος στο επιχειρηματικό δυναμικό των δύο χωρών θα λειτουργήσει ως εφαλτήριο και θα κινητοποιήσει τις επιχειρηματικές κοινότητες σε μεγέθυνση της οικονομικής συνεργασίας.

Η στρατηγική διάσταση αλλά και το εύρος της συνεργασίας των επιχειρηματικών κοινοτήτων, αμφίπλευρα, έχει εισέλθει σε υψηλό στάδιο συνεκτικής ωρίμανσης που αναγκαιοποιεί την σκοπιμότητα διερεύνησης σύστασης ενός Ανώτατου Διμερούς Επιχειρηματικού Συμβουλίου με την συμπερίληψη και του Ελληνοϊταλικού Επιμελητηρίου, κατ' αναλογία, προς τα αντίστοιχα που έχει θεσπίσει η Ιταλία με τις σημαντικότερες χώρες-εταίρους σε οικονομικό-επιχειρηματικό επίπεδο.

Η προσθετική δραστηριοποίηση του θα εγγράψει, αναντίρρητα, με διαύγεια στις διμερείς σχέσεις μας το εξαιρετικά υψηλό ειδικό βάρος της οικονομικής συνεργασίας, ως εγγενής συνιστώσα, στο πεδίο της οικονομικής διπλωματίας, με δυναμικό και γόνιμο αντανakλαστικό "αποτύπωμα" και στις πολιτικές σχέσεις μας αλλά θα λειτουργήσει κυρίως ως οδοδείκτης και εκκολαπτήριο με πολλαπλασιαστικές συνέπειες στο πεδίο της εμβάθυνσης των οικονομικών εμπορικών σχέσεων μας.

Ιδιαίτερα δε στο κρίσιμο πεδίο της Αν. Μεσογείου, όπου αντικειμενικά η βαρύνουσα θέση και ο κομβικός ρόλος των δύο χωρών είναι διακριτός και αναγνωρίσιμος με την συμπερίληψη του ειδοποιού γεωοικονομικού προσήμου που ανάγεται στην γεωστρατηγική χωροθεσία και σφαιρική ενεργειακή συνεργασία τους.

Το πλαίσιο αυτό προβάλλει ως κατ' εξοχήν ευνοϊκό πεδίο για ενεργοποίηση με παρεμβάσεις της οικονομικής διπλωματίας και στόχο την επώαση ευρύτερων επιχειρηματικών συγκλίσεων, ορατή προοπτική που επιβεβαιώνεται και καλλιεργείται από την συμβατότητα και συμπληρωματικότητα των επιχειρηματικών στοχεύσεων και δράσεων των δύο χωρών στον οικονομικό χώρο της Αν. Μεσογείου και Β. Αφρικής.

4 Παράρτημα

4.1 Αναλυτικά στατιστικά στοιχεία διμερούς εμπορίου

4.1.1 Ελληνικές εξαγωγές στην Ιταλία κατά διψήφιο ΚΣΟ

Α/Α	ΕΞΑΓΩΓΕΣ		2019		2020		% Μεταβολής 2020/2019
	2ψήφιο κεφάλαιο συνδυασμένης ονοματολογίας		Αξία σε Ευρώ	% επί συνολικής αξίας	Αξία σε Ευρώ	% επί συνολικής αξίας	
1	27	ΟΡΥΚΤΑ ΚΑΥΣΙΜΑ, ΟΡΥΚΤΑ ΛΑΔΙΑ ΚΑΙ ΠΡΟΙΟΝΤΑ ΤΗΣ ΑΠΟΣΤΑΞΗΣ ΑΥΤΩΝ. ΑΣΦΑΛΤΩΔΕΙΣ ΥΛΕΣ. ΚΕΡΙΑ ΟΡΥΚΤΑ	970,731,078	26.4%	580,430,873	17.8%	-40.2%
2	15	ΛΙΠΗ ΚΑΙ ΛΑΔΙΑ ΖΩΙΚΑ Ή ΦΥΤΙΚΑ. ΠΡΟΙΟΝΤΑ ΤΗΣ ΔΙΑΣΠΑΞΗΣ ΑΥΤΩΝ. ΛΙΠΗ ΒΡΩΣΙΜΑ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΜΕΝΑ. ΚΕΡΙΑ ΖΩΙΚΗΣ Ή ΦΥΤΙΚΗΣ ΠΡΟΕΛΕΥΣΗΣ	157,455,432	4.3%	294,429,051	9.0%	87.0%
3	76	ΑΡΓΙΛΙΟ ΚΑΙ ΤΕΧΝΟΥΡΓΗΜΑΤΑ ΑΠΟ ΑΡΓΙΛΙΟ	303,384,327	8.2%	267,319,570	8.2%	-11.9%
4	84	ΠΥΡΗΝΙΚΟΙ ΑΝΤΙΔΡΑΣΤΗΡΕΣ, ΛΕΒΗΤΕΣ, ΜΗΧΑΝΕΣ, ΣΥΣΚΕΥΕΣ ΚΑΙ ΜΗΧΑΝΙΚΕΣ ΕΠΙΠΟΝΗΣΕΙΣ. ΜΕΡΗ ΑΥΤΩΝ ΤΩΝ ΜΗΧΑΝΩΝ Ή ΣΥΣΚΕΥΩΝ	310,957,354	8.5%	259,182,532	8.0%	-16.7%
5	03	ΨΑΡΙΑ ΚΑΙ ΜΑΛΑΚΟΣΤΡΑΚΑ, ΜΑΛΑΚΙΑ ΚΑΙ ΑΛΛΑ ΑΣΠΟΝΔΥΛΑ ΥΔΡΟΒΙΑ	244,968,294	6.7%	229,270,536	7.0%	-6.4%
6	04	ΓΑΛΑ ΚΑΙ ΠΡΟΙΟΝΤΑ ΓΑΛΑΚΤΟΚΟΜΙΑΣ. ΑΥΓΑ ΠΤΗΝΩΝ. ΜΕΛΙ ΦΥΣΙΚΟ. ΠΡΟΙΟΝΤΑ ΒΡΩΣΙΜΑ ΖΩΙΚΗΣ ΠΡΟΕΛΕΥΣΗΣ, ΠΟΥ ΔΕΝ ΚΑΤΟΝΟΜΑΖΟΝΤΑΙ ΟΥΤΕ ΠΕΡΙΛΑΜΒΑΝΟΝΤΑΙ ΑΛΛΟΥ	125,795,457	3.4%	142,040,621	4.4%	12.9%
7	73	ΤΕΧΝΟΥΡΓΗΜΑΤΑ ΑΠΟ ΧΥΤΟΣΙΔΗΡΟ, ΣΙΔΗΡΟ Ή ΧΑΛΥΒΑ	97,681,971	2.7%	96,633,124	3.0%	-1.1%
8	08	ΚΑΡΠΟΙ ΚΑΙ ΦΡΟΥΤΑ ΒΡΩΣΙΜΑ, ΦΛΟΥΔΕΣ ΕΣΠΕΡΙΔΟΕΙΔΩΝ Ή ΠΕΠΟΝΙΩΝ	81,259,214	2.2%	94,843,099	2.9%	16.7%
9	39	ΠΛΑΣΤΙΚΕΣ ΥΛΕΣ ΚΑΙ ΤΕΧΝΟΥΡΓΗΜΑΤΑ ΑΠΟ ΑΥΤΕΣ ΤΙΣ ΥΛΕΣ	94,247,067	2.6%	92,897,251	2.9%	-1.4%
10	30	ΦΑΡΜΑΚΕΥΤΙΚΑ ΠΡΟΪΟΝΤΑ	96,734,397	2.6%	91,961,920	2.8%	-4.9%
11	74	ΧΑΛΚΟΣ ΚΑΙ ΤΕΧΝΟΥΡΓΗΜΑΤΑ ΑΠΟ ΧΑΛΚΟ	102,159,850	2.8%	85,888,739	2.6%	-15.9%
12	61	ΕΝΔΥΜΑΤΑ ΚΑΙ ΣΥΜΠΛΗΡΩΜΑΤΑ ΤΟΥ ΕΝΔΥΜΑΤΟΣ, ΠΛΕΚΤΑ	163,445,378	4.4%	72,850,955	2.2%	-55.4%
13	89	ΘΑΛΑΣΣΙΑ ΚΑΙ ΠΟΤΑΜΙΑ ΝΑΥΣΙΠΛΟΙΑ	914,998	0.0%	72,809,150	2.2%	7857.3%

14	85	ΜΗΧΑΝΕΣ, ΣΥΣΚΕΥΕΣ ΚΑΙ ΥΛΙΚΑ ΗΛΕΚΤΡΙΚΑ ΚΑΙ ΤΑ ΜΕΡΗ ΤΟΥΣ. ΣΥΣΚΕΥΕΣ ΕΓΓΡΑΦΗΣ Ή ΑΝΑΠΑΡΑΓΩΓΗΣ ΤΟΥ ΗΧΟΥ, ΣΥΣΚΕΥΕΣ ΕΓΓΡΑΦΗΣ Ή ΑΝΑΠΑΡΑΓΩΓΗΣ ΤΩΝ ΕΙΚΟΝΩΝ ΚΑΙ ΤΟΥ ΗΧΟΥ ΓΙΑ ΤΗΝ ΤΗΛΕΟΡΑΣΗ, ΚΑΙ ΜΕΡΗ ΚΑΙ ΕΞΑΡΤΗΜΑΤΑ ΤΩΝ ΣΥΣΚΕΥΩΝ ΑΥΤΩΝ	60,364,849	1.6%	65,630,090	2.0%	8.7%
15	10	ΔΗΜΗΤΡΙΑΚΑ	42,775,618	1.2%	64,419,910	2.0%	50.6%
16	20	ΠΑΡΑΣΚΕΥΑΣΜΑΤΑ ΛΑΧΑΝΙΚΩΝ, ΚΑΡΠΩΝ ΚΑΙ ΦΡΟΥΤΩΝ Ή ΑΛΛΩΝ ΜΕΡΩΝ ΦΥΤΩΝ	56,594,282	1.5%	55,412,554	1.7%	-2.1%
17	64	ΥΠΟΔΗΜΑΤΑ, ΓΚΕΤΕΣ ΚΑΙ ΑΝΑΛΟΓΑ ΕΙΔΗ. ΜΕΡΗ ΤΩΝ ΕΙΔΩΝ ΑΥΤΩΝ	73,901,687	2.0%	55,077,948	1.7%	-25.5%
18	62	ΕΝΔΥΜΑΤΑ ΚΑΙ ΣΥΜΠΛΗΡΩΜΑΤΑ ΤΟΥ ΕΝΔΥΜΑΤΟΣ, ΑΛΛΑ ΑΠΟ ΤΑ ΠΛΕΚΤΑ	107,530,485	2.9%	54,477,939	1.7%	-49.3%
19	38	ΔΙΑΦΟΡΑ ΠΡΟΙΟΝΤΑ ΤΩΝ ΧΗΜΙΚΩΝ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΩΝ	43,776,339	1.2%	41,496,299	1.3%	-5.2%
20	12	ΣΠΕΡΜΑΤΑ ΚΑΙ ΚΑΡΠΟΙ ΕΛΑΙΩΔΕΙΣ. ΣΠΕΡΜΑΤΑ, ΣΠΟΡΟΙ ΚΑΙ ΔΙΑΦΟΡΟΙ ΚΑΡΠΟΙ. ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΑ ΚΑΙ ΦΑΡΜΑΚΕΥΤΙΚΑ ΦΥΤΑ. ΑΧΥΡΑ ΚΑΙ ΧΟΡΤΟΝΟΜΕΣ	36,704,280	1.0%	41,434,680	1.3%	12.9%
21	42	ΤΕΧΝΟΥΡΓΗΜΑΤΑ ΑΠΟ ΔΕΡΜΑ. ΕΙΔΗ ΣΕΛΟΠΟΙΙΑΣ ΚΑΙ ΛΟΙΠΟΥ ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΥ ΓΙΑ ΟΛΑ ΤΑ ΖΩΑ. ΕΙΔΗ ΤΑΞΙΔΙΟΥ, ΣΑΚΙΔΙΑ ΧΕΡΙΟΥ ΚΑΙ ΠΑΡΟΜΟΙΑ. ΤΕΧΝΟΥΡΓΗΜΑΤΑ ΑΠΟ ΕΝΤΕΡΑ	22,106,994	0.6%	26,333,972	0.8%	19.1%
22	02	ΚΡΕΑΤΑ ΚΑΙ ΠΑΡΑΠΡΟΙΟΝΤΑ ΣΦΑΓΙΩΝ, ΒΡΩΣΙΜΑ	24,452,730	0.7%	25,081,105	0.8%	2.6%
23	28	ΑΝΟΡΓΑΝΑ ΧΗΜΙΚΑ ΠΡΟΙΟΝΤΑ. ΕΝΩΣΕΙΣ ΑΝΟΡΓΑΝΕΣ Ή ΟΡΓΑΝΙΚΕΣ ΤΩΝ ΠΟΛΥΤΙΜΩΝ ΜΕΤΑΛΛΩΝ, ΤΩΝ ΡΑΔΙΕΝΕΡΓΩΝ ΣΤΟΙΧΕΙΩΝ, ΤΩΝ ΜΕΤΑΛΛΩΝ ΤΩΝ ΣΠΑΝΙΩΝ ΓΑΙΩΝ Ή ΤΩΝ ΙΣΟΤΟΠΩΝ	26,807,052	0.7%	21,339,987	0.7%	-20.4%
24	48	ΧΑΡΤΙ ΚΑΙ ΧΑΡΤΟΝΙΑ. ΤΕΧΝΟΥΡΓΗΜΑΤΑ ΑΠΟ ΚΥΤΤΑΡΙΝΗ, ΧΑΡΤΙ Ή ΧΑΡΤΟΝΙ	17,199,966	0.5%	20,765,764	0.6%	20.7%
25	54	ΣΥΝΘΕΤΙΚΕΣ Ή ΤΕΧΝΗΤΕΣ ΙΝΕΣ, ΣΥΝΕΧΕΙΣ	21,632,629	0.6%	19,850,377	0.6%	-8.2%
26	19	ΠΑΡΑΣΚΕΥΑΣΜΑΤΑ ΜΕ ΒΑΣΗ ΤΑ ΔΗΜΗΤΡΙΑΚΑ, ΤΑ ΑΛΕΥΡΙΑ, ΤΑ ΑΜΥΛΑ ΚΑΘΕ ΕΙΔΟΥΣ Ή ΤΟ ΓΑΛΑ. ΕΙΔΗ ΖΑΧΑΡΟΠΛΑΣΤΙΚΗΣ	17,603,678	0.5%	19,195,024	0.6%	9.0%
27	24	ΚΑΠΝΑ ΚΑΙ ΒΙΟΜΗΧΑΝΟΠΟΙΗΜΕΝΑ ΥΠΟΚΑΤΑΣΤΑΤΑ ΚΑΠΝΟΥ	10,277,289	0.3%	18,942,936	0.6%	84.3%
28	25	ΑΛΑΤΙ. ΘΕΙΟ. ΓΑΙΕΣ ΚΑΙ ΠΕΤΡΕΣ. ΓΥΨΟΣ, ΑΣΒΕΣΤΗΣ ΚΑΙ ΤΣΙΜΕΝΤΑ	18,423,595	0.5%	18,897,872	0.6%	2.6%

29	63	ΑΛΛΑ ΕΤΟΙΜΑ ΥΦΑΝΤΟΥΡΓΙΚΑ ΕΙΔΗ. ΣΥΝΔΥΑΣΜΟΙ. ΜΕΤΑΧΕΙΡΙΣΜΕΝΑ ΕΝΔΥΜΑΤΑ ΚΑΙ ΑΛΛΑ ΜΕΤΑΧΕΙΡΙΣΜΕΝΑ ΕΙΔΗ ΚΑΙ ΡΑΚΗ	5,170,250	0.1%	15,278,585	0.5%	195.5%
30	26	ΜΕΤΑΛΛΕΥΜΑΤΑ, ΣΚΟΥΡΙΕΣ ΚΑΙ ΤΕΦΡΕΣ	27,137,900	0.7%	14,438,142	0.4%	-46.8%
31	96	ΤΕΧΝΟΥΡΓΗΜΑΤΑ ΔΙΑΦΟΡΑ	14,960,345	0.4%	14,150,957	0.4%	-5.4%
32	07	ΛΑΧΑΝΙΚΑ, ΦΥΤΑ, ΡΙΖΕΣ ΚΑΙ ΚΟΝΔΥΛΟΙ, ΒΡΩΣΙΜΑ	11,406,529	0.3%	13,868,973	0.4%	21.6%
33	72	ΧΥΤΟΣΙΔΗΡΟΣ, ΣΙΔΗΡΟΣ ΚΑΙ ΧΑΛΥΒΑΣ	10,473,119	0.3%	13,464,847	0.4%	28.6%
34	70	ΓΥΑΛΙ ΚΑΙ ΤΕΧΝΟΥΡΓΗΜΑΤΑ ΑΠΟ ΓΥΑΛΙ	9,601,035	0.3%	13,407,032	0.4%	39.6%
35	21	ΔΙΑΦΟΡΑ ΠΑΡΑΣΚΕΥΑΣΜΑΤΑ ΔΙΑΤΡΟΦΗΣ	13,951,024	0.4%	13,397,576	0.4%	-4.0%
36	78	ΜΟΛΥΒΔΟΣ ΚΑΙ ΤΕΧΝΟΥΡΓΗΜΑΤΑ ΑΠΟ ΜΟΛΥΒΔΟ	16,130,986	0.4%	12,939,719	0.4%	-19.8%
37	99	Εμπιστευτικά, Εφοδιασμοί	8,253,024	0.2%	11,819,740	0.4%	43.2%
38	68	ΤΕΧΝΟΥΡΓΗΜΑΤΑ ΑΠΟ ΠΕΤΡΕΣ, ΓΥΨΟ, ΤΣΙΜΕΝΤΟ, ΑΜΙΑΝΤΟ, ΜΑΡΜΑΡΥΓΙΑ Ή ΑΝΑΛΟΓΕΣ ΥΛΕΣ	12,437,281	0.3%	11,110,908	0.3%	-10.7%
39	34	ΣΑΠΟΥΝΙΑ, ΟΡΓΑΝΙΚΕΣ ΟΥΣΙΕΣ ΕΠΙΦΑΝΕΙΑΚΗΣ ΔΡΑΣΗΣ, ΠΑΡΑΣΚΕΥΑΣΜΑΤΑ ΓΙΑ ΠΛΥΣΙΜΟ (ΑΛΙΣΙΒΕΣ), ΠΑΡΑΣΚΕΥΑΣΜΑΤΑ ΛΙΠΑΝΤΙΚΑ, ΚΕΡΙΑ ΤΕΧΝΗΤΑ, ΚΕΡΙΑ ΠΑΡΑΣΚΕΥΑΣΜΕΝΑ, ΠΡΟΪΟΝΤΑ ΣΥΝΤΗΡΗΣΗΣ, ΚΕΡΙΑ ΚΑΙ ΠΑΡΟΜΟΙΑ ΕΙΔΗ, ΠΑΣΤΕΣ ΓΙΑ ΠΡΟΠΛΑΣΜΑΤΑ, ΚΕΡΙΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΟΔΟΝΤΟΤΕΧΝΙΚΗΚΑΙ ΣΥΝΘΕΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΟΔΟΝΤΟΤΕΧΝΙΚΗ ΜΕ ΒΑΣΗ ΤΟ ΓΥΨΟ	9,142,497	0.2%	10,860,504	0.3%	18.8%
40	90	ΟΡΓΑΝΑ ΚΑΙ ΣΥΣΚΕΥΕΣ ΟΠΤΙΚΗΣ, ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑΣ Ή ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΙΑΣ, ΜΕΤΡΗΣΗΣ, ΕΛΕΓΧΟΥ Ή ΑΚΡΙΒΕΙΑΣ. ΟΡΓΑΝΑ ΚΑΙ ΣΥΣΚΕΥΕΣ ΙΑΤΡΟΧΕΙΡΟΥΡΓΙΚΗΣ. ΜΕΡΗ ΚΑΙ ΕΞΑΡΤΗΜΑΤΑ ΑΥΤΩΝ ΤΩΝ ΟΡΓΑΝΩΝ Ή ΣΥΣΚΕΥΩΝ	10,555,714	0.3%	10,538,800	0.3%	-0.2%
41	56	ΒΑΤΕΣ, ΠΙΛΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΥΦΑΣΜΑΤΑ ΜΗ ΥΦΑΣΜΕΝΑ. ΝΗΜΑΤΑ ΕΙΔΙΚΑ. ΣΠΑΓΚΟΙ, ΣΧΟΙΝΙΑ ΚΑΙ ΧΟΝΤΡΑ ΣΧΟΙΝΙΑ. ΕΙΔΗ ΣΧΟΙΝΟΠΟΙΙΑΣ	5,990,435	0.2%	10,442,937	0.3%	74.3%
42	23	ΥΠΟΛΕΙΜΜΑΤΑ ΚΑΙ ΑΠΟΡΡΙΜΜΑΤΑ ΤΩΝ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΩΝ ΕΙΔΩΝ ΔΙΑΤΡΟΦΗΣ. ΤΡΟΦΕΣ ΠΑΡΑΣΚΕΥΑΣΜΕΝΕΣ ΓΙΑ ΖΩΑ	5,467,408	0.1%	10,174,111	0.3%	86.1%
43	22	ΠΟΤΑ, ΑΛΚΟΟΛΟΥΧΑ ΥΓΡΑ ΚΑΙ ΞΙΔΙ	12,639,990	0.3%	9,725,946	0.3%	-23.1%
44	44	ΞΥΛΕΙΑ, ΞΥΛΟΚΑΡΒΟΥΝΑ ΚΑΙ ΤΕΧΝΟΥΡΓΗΜΑΤΑ ΑΠΟ ΞΥΛΟ	10,968,131	0.3%	9,457,704	0.3%	-13.8%
45	83	ΔΙΑΦΟΡΑ ΤΕΧΝΟΥΡΓΗΜΑΤΑ ΑΠΟ ΚΟΙΝΑ ΜΕΤΑΛΛΑ	11,228,856	0.3%	9,231,391	0.3%	-17.8%

46	43	ΓΟΥΝΟΔΕΡΜΑΤΑ ΚΑΙ ΓΟΥΝΑΡΙΚΑ. ΤΕΧΝΗΤΑ ΓΟΥΝΟΔΕΡΜΑΤΑ	17,531,763	0.5%	9,115,672	0.3%	-48.0%
47	60	ΥΦΑΣΜΑΤΑ ΠΛΕΚΤΑ	15,298,989	0.4%	8,890,964	0.3%	-41.9%
48	33	ΑΙΘΕΡΙΑ ΕΛΑΙΑ ΚΑΙ ΡΗΤΙΝΟΕΙΔΗ. ΠΡΟΙΟΝΤΑ ΑΡΩΜΑΤΟΠΟΙΙΑΣ Ή ΚΑΛΩΠΙΣΜΟΥ ΠΑΡΑΣΚΕΥΑΣΜΕΝΑΚΑΙ ΚΑΛΛΥΝΤΙΚΑ ΠΑΡΑΣΚΕΥΑΣΜΑΤΑ	13,497,559	0.4%	8,826,381	0.3%	-34.6%
49	55	ΣΥΝΘΕΤΙΚΕΣ Ή ΤΕΧΝΗΤΕΣ ΙΝΕΣ, ΜΗ ΣΥΝΕΧΕΙΣ	10,875,973	0.3%	8,688,750	0.3%	-20.1%
50	93	ΟΠΛΑ, ΠΥΡΟΜΑΧΙΚΑ ΚΑΙ ΤΑ ΜΕΡΗ ΚΑΙ ΕΞΑΡΤΗΜΑΤΑ ΤΟΥΣ	7,815,941	0.2%	8,083,479	0.2%	3.4%
51	87	ΑΥΤΟΚΙΝΗΤΑ ΟΧΗΜΑΤΑ, ΕΛΚΥΣΤΗΡΕΣ, ΠΟΔΗΛΑΤΑ ΚΑΙ ΑΛΛΑ ΟΧΗΜΑΤΑ ΓΙΑ ΧΕΡΣΑΙΕΣ ΜΕΤΑΦΟΡΕΣ, ΤΑ ΜΕΡΗ ΚΑΙ ΕΞΑΡΤΗΜΑΤΑ ΤΟΥΣ	6,018,434	0.2%	6,842,950	0.2%	13.7%
52	41	ΔΕΡΜΑΤΑ (ΑΛΛΑ ΑΠΟ ΤΑ ΓΟΥΝΟΔΕΡΜΑΤΑ)	6,136,461	0.2%	5,907,630	0.2%	-3.7%
53	06	ΦΥΤΑ ΖΩΝΤΑΝΑ ΚΑΙ ΠΡΟΙΟΝΤΑ ΤΗΣ ΑΝΘΟΚΟΜΙΑΣ	6,388,871	0.2%	5,623,217	0.2%	-12.0%
54	52	ΒΑΜΒΑΚΙ	9,437,628	0.3%	5,583,259	0.2%	-40.8%
55	94	ΕΠΙΠΛΑ, ΕΠΙΠΛΑ ΙΑΤΡΟΧΕΙΡΟΥΡΓΙΚΑ. ΕΙΔΗ ΚΛΙΝΟΣΤΡΩΜΝΗΣ ΚΑΙ ΠΑΡΟΜΟΙΑ. ΣΥΣΚΕΥΕΣ ΦΩΤΙΣΜΟΥ ΠΟΥ ΔΕΝ ΚΑΤΟΝΟΜΑΖΟΝΤΑ Ή ΔΕΝ ΠΕΡΙΛΑΜΒΑΝΟΝΤΑΙ ΑΛΛΟΥ. ΛΑΜΠΕΣ-ΡΕΚΛΑΜΕΣ, ΦΩΤΕΙΝΑ ΣΗΜΑΤΑ, ΦΩΤΕΙΝΕΣ ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΠΙΝΑΚΙΔΕΣΚΑΙ ΠΑΡΟΜΟΙΑ ΕΙΔΗ. ΠΡΟΚΑΤΑΣΚΕΥΕΣ	7,300,551	0.2%	4,860,758	0.1%	-33.4%
56	95	ΠΑΙΧΝΙΔΙΑ ΓΙΑ ΠΑΙΔΙΑ ΚΑΙ ΕΝΗΛΙΚΕΣ, ΕΙΔΗ ΔΙΑΣΚΕΔΑΣΗΣ Ή ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ. ΤΑ ΜΕΡΗ ΚΑΙ ΕΞΑΡΤΗΜΑΤΑ ΤΟΥΣ	5,482,325	0.1%	4,384,179	0.1%	-20.0%
57	71	ΜΑΡΓΑΡΙΤΑΡΙΑ ΦΥΣΙΚΑ Ή ΑΠΟ ΚΑΛΛΙΕΡΓΕΙΑ, ΠΟΛΥΤΙΜΕΣ ΚΑΙ ΗΜΙΠΟΛΥΤΙΜΕΣ ΠΕΤΡΕΣ Ή ΠΑΡΟΜΟΙΑ, ΠΟΛΥΤΙΜΑ ΜΕΤΑΛΛΑ, ΜΕΤΑΛΛΑ ΕΠΙΣΤΡΩΜΕΝΑ ΜΕ ΠΟΛΥΤΙΜΑ ΜΕΤΑΛΛΑ ΚΑΙ ΤΕΧΝΟΥΡΓΗΜΑΤΑ ΑΠΟ ΤΙΣ ΥΛΕΣ ΑΥΤΕΣ. ΑΠΟΜΙΜΗΣΕΙΣ ΚΟΣΜΗΜΑΤΩΝ. ΝΟΜΙΣΜΑΤΑ	8,486,076	0.2%	4,259,071	0.1%	-49.8%
58	65	ΚΑΛΥΜΜΑΤΑ ΚΕΦΑΛΗΣ ΚΑΙ ΜΕΡΗ ΑΥΤΩΝ	4,036,694	0.1%	4,098,996	0.1%	1.5%
59	11	ΠΡΟΙΟΝΤΑ ΑΛΕΥΡΟΠΟΙΙΑΣ. ΒΥΝΗ. ΑΜΥΛΑ ΚΑΘΕ ΕΙΔΟΥΣ. ΙΝΟΥΛΙΝΗ. ΓΛΟΥΤΕΝΗ ΑΠΟ ΣΙΤΑΡΙ	448,191	0.0%	3,606,894	0.1%	704.8%
60	32	ΔΕΨΙΚΑ ΚΑΙ ΒΑΦΙΚΑ ΕΚΧΥΛΙΣΜΑΤΑ. ΤΑΝΝΙΝΕΣ ΚΑΙ ΤΑ ΠΑΡΑΓΩΓΑ ΤΟΥΣ. ΧΡΩΣΤΙΚΑ ΚΑΙ ΑΛΛΕΣ ΧΡΩΣΤΙΚΕΣ ΥΛΕΣ, ΧΡΩΜΑΤΑ ΕΠΙΧΡΙΣΗΣ ΚΑΙ ΒΕΡΝΙΚΙΑ. ΜΑΣΤΙΧΕΣ (ΣΤΟΚΟΙ). ΜΕΛΑΝΙΑ	3,639,464	0.1%	3,604,942	0.1%	-0.9%

61	40	ΚΑΟΥΤΣΟΥΚ ΚΑΙ ΤΕΧΝΟΥΡΓΗΜΑΤΑ ΑΠΟ ΚΑΟΥΤΣΟΥΚ	2,279,333	0.1%	3,260,883	0.1%	43.1%
62	31	ΛΙΠΑΣΜΑΤΑ	4,930,839	0.1%	3,148,185	0.1%	-36.2%
63	29	ΟΡΓΑΝΙΚΑ ΧΗΜΙΚΑ ΠΡΟΙΟΝΤΑ	2,606,545	0.1%	2,920,377	0.1%	12.0%
64	69	ΠΡΟΙΟΝΤΑ ΚΕΡΑΜΕΥΤΙΚΗΣ	2,350,996	0.1%	2,035,708	0.1%	-13.4%
65	58	ΥΦΑΣΜΑΤΑ ΕΙΔΙΚΑ. ΥΦΑΝΤΙΚΕΣ ΦΟΥΝΤΩΤΕΣ ΕΠΙΦΑΝΕΙΕΣ.ΔΑΝΤΕΛΕΣ. ΕΙΔΗ ΕΠΙΣΤΡΩΣΗΣ. ΕΙΔΗ ΤΑΙΝΙΟΠΛΕΚΤΙΚΗΣ. ΚΕΝΤΗΜΑΤΑ	2,863,380	0.1%	2,018,925	0.1%	-29.5%
66	09	ΚΑΦΕΣ, ΤΣΑΙ, ΜΑΤΕ ΚΑΙ ΜΠΑΧΑΡΙΚΑ	554,331	0.0%	1,919,537	0.1%	246.3%
67	59	ΥΦΑΣΜΑΤΑ ΕΜΠΟΤΙΣΜΕΝΑ, ΕΠΙΧΡΙΣΜΕΝΑ, ΕΠΙΚΑΛΥΜΜΕΝΑ Ή ΜΕ ΑΠΑΝΩΤΕΣ ΣΤΡΩΣΕΙΣ. ΕΙΔΗ ΓΙΑ ΤΕΧΝΙΚΕΣ ΧΡΗΣΕΙΣ ΑΠΟ ΥΦΑΝΤΙΚΕΣ ΥΛΕΣ	1,037,734	0.0%	1,683,406	0.1%	62.2%
68	05	ΑΛΛΑ ΠΡΟΙΟΝΤΑ ΖΩΙΚΗΣ ΠΡΟΕΛΕΥΣΗΣ, ΠΟΥ ΔΕΝ ΚΑΤΟΝΟΜΑΖΟΝΤΑΙ ΟΥΤΕ ΠΕΡΙΛΑΜΒΑΝΟΝΤΑΙ ΑΛΛΟΥ	1,440,840	0.0%	1,439,577	0.0%	-0.1%
69	49	ΠΡΟΙΟΝΤΑ ΤΩΝ ΕΚΔΟΤΙΚΩΝ ΟΙΚΩΝ, ΤΟΥ ΤΥΠΟΥ Ή ΑΛΛΩΝ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΩΝ ΠΟΥ ΑΣΧΟΛΟΥΝΤΑΙ ΜΕ ΤΙΣ ΓΡΑΦΙΚΕΣ ΤΕΧΝΕΣ. ΚΕΙΜΕΝΑ ΧΕΙΡΟΓΡΑΦΑ Ή ΔΑΚΤΥΛΟΓΡΑΦΗΜΕΝΑ ΚΑΙ ΣΧΕΔΙΑ	1,399,839	0.0%	1,202,166	0.0%	-14.1%
70	82	ΕΡΓΑΛΕΙΑ ΚΑΙ ΣΥΛΛΟΓΕΣ ΕΡΓΑΛΕΙΩΝ, ΕΙΔΗ ΜΑΧΑΙΡΟΠΟΙΙΑΣ, ΚΟΥΤΑΛΙΑ ΚΑΙ ΠΙΡΟΥΝΙΑ, ΑΠΟ ΚΟΙΝΑ ΜΕΤΑΛΛΑ. ΜΕΡΗ ΤΩΝ ΕΙΔΩΝ ΑΥΤΩΝ, ΑΠΟ ΚΟΙΝΑ ΜΕΤΑΛΛΑ	754,758	0.0%	1,162,521	0.0%	54.0%
71	16	ΠΑΡΑΣΚΕΥΑΣΜΑΤΑ ΚΡΕΑΤΩΝ, ΨΑΡΙΩΝ Ή ΜΑΛΑΚΟΣΤΡΑΚΩΝ, ΜΑΛΑΚΙΩΝ ΑΛΛΩΝ ΑΣΠΟΝΔΥΛΩΝ ΥΔΡΟΒΙΩΝ	1,671,770	0.0%	1,121,291	0.0%	-32.9%
72	47	ΠΟΛΤΟΙ ΑΠΟ ΞΥΛΟ Ή ΑΠΟ ΑΛΛΕΣ ΚΥΤΤΑΡΙΝΙΚΕΣ ΙΝΩΔΕΙΣ ΥΛΕΣ. ΧΑΡΤΙ Η ΧΑΡΤΟΝΙ ΓΙΑ ΑΝΑΚΥΚΛΩΣΗ(ΑΠΟΡΡΙΜΜΑΤΑ ΚΑΙ ΑΠΟΚΟΜΜΑΤΑ)	748,729	0.0%	993,057	0.0%	32.6%
73	17	ΖΑΧΑΡΑ ΚΑΙ ΖΑΧΑΡΩΔΗ ΠΑΡΑΣΚΕΥΑΣΜΑΤΑ	1,814,999	0.0%	983,722	0.0%	-45.8%
74	91	ΩΡΟΛΟΓΟΠΟΙΙΑ	801,378	0.0%	965,523	0.0%	20.5%
75	01	ΖΩΑ ΖΩΝΤΑΝΑ	696,280	0.0%	923,866	0.0%	32.7%
76	53	ΑΛΛΕΣ ΦΥΤΙΚΕΣ ΥΦΑΝΤΙΚΕΣ ΙΝΕΣ. ΝΗΜΑΤΑ ΑΠΟ ΧΑΡΤΙ ΚΑΙ ΥΦΑΣΜΑΤΑ ΑΠΟ ΝΗΜΑΤΑ ΑΠΟ ΧΑΡΤΙ	704,036	0.0%	775,961	0.0%	10.2%
77	14	ΠΛΕΚΤΙΚΕΣ ΥΛΕΣ ΚΑΙ ΑΛΛΑ ΠΡΟΙΟΝΤΑ ΦΥΤΙΚΗΣ ΠΡΟΕΛΕΥΣΗΣ,ΠΟΥ ΔΕΝ ΚΑΤΟΝΟΜΑΖΟΝΤΑΙ ΟΥΤΕ ΠΕΡΙΛΑΜΒΑΝΟΝΤΑΙ ΑΛΛΟΥ	408,793	0.0%	746,055	0.0%	82.5%
78	57	ΤΑΠΗΤΕΣ ΚΑΙ ΑΛΛΕΣ ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ ΔΑΠΕΔΟΥ ΑΠΟ ΥΦΑΝΤΙΚΕΣ ΥΛΕΣ	246,063	0.0%	499,259	0.0%	102.9%

79	66	ΟΜΠΡΕΛΕΣ ΓΙΑ ΤΗ ΒΡΟΧΗ ΚΑΙ ΤΟΝ ΗΛΙΟ, ΡΑΒΔΟΙ (ΜΠΑΣΤΟΥΝΙΑ), ΡΑΒΔΟΙ-ΚΑΘΙΣΜΑΤΑ, ΜΑΣΤΙΓΙΑ ΚΑΘΕ ΕΙΔΟΥΣ ΚΑΙ ΤΑ ΜΕΡΗ ΤΟΥΣ	1,256,325	0.0%	407,549	0.0%	-67.6%
80	13	ΓΟΜΕΣ, ΡΗΤΙΝΕΣ ΚΑΙ ΑΛΛΟΙ ΧΥΜΟΙ ΚΑΙ ΕΚΧΥΛΙΣΜΑΤΑ ΦΥΤΙΚΑ	267,643	0.0%	343,440	0.0%	28.3%
81	35	ΛΕΥΚΩΜΑΤΩΔΕΙΣ ΥΛΕΣ, ΠΡΟΙΟΝΤΑ ΜΕ ΒΑΣΗ ΤΑ ΤΡΟΠΟΠΟΙΗΜΕΝΑ ΑΜΥΛΑ ΚΑΘΕ ΕΙΔΟΥΣ. ΚΟΛΛΕΣ. ΕΝΖΥΜΑ	299,909	0.0%	301,150	0.0%	0.4%
82	97	ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΑ ΤΕΧΝΗΣ, ΣΥΛΛΟΓΩΝ Ή ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΩΝ	194,340	0.0%	127,637	0.0%	-34.3%
83	92	ΜΟΥΣΙΚΑ ΟΡΓΑΝΑ. ΜΕΡΗ ΚΑΙ ΕΞΑΡΤΗΜΑΤΑ ΤΩΝ ΟΡΓΑΝΩΝ ΑΥΤΩΝ	28,670	0.0%	116,837	0.0%	307.5%
84	86	ΟΧΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΥΛΙΚΟ ΓΙΑ ΣΙΔΗΡΟΔΡΟΜΙΚΕΣ Ή ΠΑΡΟΜΟΙΕΣ ΓΡΑΜΜΕΣ ΚΑΙ ΤΑ ΜΕΡΗ ΤΟΥΣ. ΜΗΧΑΝΙΚΕΣ ΣΥΣΚΕΥΕΣ (ΣΤΙΣ ΟΠΟΙΕΣ ΠΕΡΙΛΑΜΒΑΝΟΝΤΑΙ ΚΑΙ ΟΙ ΗΛΕΚΤΡΟΜΗΧΑΝΙΚΕΣ) ΣΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗΣ ΓΙΑ ΤΙΣ ΓΡΑΜΜΕΣ ΣΥΓΚΟΙΝΩΝΙΩΝ	#N/A	#N/A	90,000	0.0%	#N/A
85	18	ΚΑΚΑΟ ΚΑΙ ΠΑΡΑΣΚΕΥΑΣΜΑΤΑ ΑΥΤΟΥ	189,198	0.0%	88,640	0.0%	-53.1%
86	67	ΦΤΕΡΑ ΚΑΙ ΠΟΥΠΟΥΛΑ ΚΑΤΕΡΓΑΣΜΕΝΑ ΚΑΙ ΕΙΔΗ ΑΠΟ ΦΤΕΡΑ Ή ΑΠΟ ΠΟΥΠΟΥΛΑ. ΤΕΧΝΗΤΑ ΑΝΘΗ. ΤΕΧΝΟΥΡΓΗΜΑΤΑ ΑΠΟ ΤΡΙΧΕΣ ΚΕΦΑΛΗΣ ΑΝΘΡΩΠΟΥ	181,338	0.0%	85,817	0.0%	-52.7%
87	46	ΤΕΧΝΟΥΡΓΗΜΑΤΑ ΣΠΑΡΤΟΠΛΕΚΤΙΚΗΣ ΚΑΙ ΚΑΛΑΘΟΠΟΙΙΑΣ	69,593	0.0%	60,307	0.0%	-13.3%
88	36	ΠΥΡΙΤΙΔΕΣ ΚΑΙ ΕΚΡΗΚΤΙΚΕΣ ΥΛΕΣ. ΕΙΔΗ ΠΥΡΟΤΕΧΝΙΑΣ. ΣΠΙΡΤΑ. ΠΥΡΟΦΟΡΙΚΑ ΚΡΑΜΑΤΑ. ΕΥΦΛΕΚΤΕΣ ΥΛΕΣ	33,274	0.0%	48,000	0.0%	44.3%
89	50	ΜΕΤΑΞΙ	54,735	0.0%	12,660	0.0%	-76.9%
90	81	ΑΛΛΑ ΚΟΙΝΑ ΜΕΤΑΛΛΑ. ΚΕΡΑΜΟΜΕΤΑΛΛΟΥΡΓΙΚΕΣ ΣΥΝΘΕΣΕΙΣ. ΤΕΧΝΟΥΡΓΗΜΑΤΑ ΑΠΟ ΤΙΣ ΥΛΕΣ ΑΥΤΕΣ	29,472	0.0%	8,704	0.0%	-70.5%
91	79	ΨΕΥΔΑΡΓΥΡΟΣ ΚΑΙ ΤΕΧΝΟΥΡΓΗΜΑΤΑ ΑΠΟ ΨΕΥΔΑΡΓΥΡΟ	15,425	0.0%	8,067	0.0%	-47.7%
92	88	ΑΕΡΟΠΛΟΙΑ Ή ΔΙΑΣΤΗΜΟΠΛΟΙΑ	113,116	0.0%	5,297	0.0%	-95.3%
93	51	ΜΑΛΛΙ, ΤΡΙΧΕΣ ΕΚΛΕΚΤΗΣ ΠΟΙΟΤΗΤΑΣ Ή ΧΟΝΤΡΟΕΙΔΕΙΣ. ΝΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΥΦΑΣΜΑΤΑ ΑΠΟ ΧΟΝΤΡΟΤΡΙΧΕΣ	53,273	0.0%	2,557	0.0%	-95.2%
94	75	ΝΙΚΕΛΙΟ ΚΑΙ ΤΕΧΝΟΥΡΓΗΜΑΤΑ ΑΠΟ ΝΙΚΕΛΙΟ	9,390	0.0%	386	0.0%	-95.9%
95	80	ΚΑΣΣΙΤΕΡΟΣ ΚΑΙ ΤΕΧΝΟΥΡΓΗΜΑΤΑ ΑΠΟ ΚΑΣΣΙΤΕΡΟ	#N/A	#N/A	296	0.0%	#N/A
96	37	ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΚΑ Ή ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΙΚΑ ΠΡΟΙΟΝΤΑ	19,585	0.0%	279	0.0%	-98.6%
Γενικό Σύνολο ελληνικών εξαγωγών από Ιταλία			3,677,928,145	100%	3,255,106,534	100%	-11.5%

4.1.2 Ελληνικές εισαγωγές στην Ιταλία κατά διψήφιο ΚΣΟ

A/A	ΕΙΣΑΓΩΓΕΣ		2019		2020		% Μεταβολής 2020/2019
	2ψήφιο κεφάλαιο συνδυασμένης ονοματολογίας		Αξία σε Ευρώ	% επί συνολικής αξίας	Αξία σε Ευρώ	% επί συνολικής αξίας	
1	84	ΠΥΡΗΝΙΚΟΙ ΑΝΤΙΔΡΑΣΤΗΡΕΣ, ΛΕΒΗΤΕΣ, ΜΗΧΑΝΕΣ, ΣΥΣΚΕΥΕΣ	638,472,217	13.2%	633,950,370	14.2%	-0.7%
2	30	ΦΑΡΜΑΚΕΥΤΙΚΑ ΠΡΟΪΟΝΤΑ	303,145,936	6.3%	317,338,636	7.1%	4.7%
3	39	ΠΛΑΣΤΙΚΕΣ ΥΛΕΣ ΚΑΙ ΤΕΧΝΟΥΡΓΗΜΑΤΑ	302,603,345	6.3%	316,068,740	7.1%	4.4%
4	85	ΜΗΧΑΝΕΣ, ΣΥΣΚΕΥΕΣ ΚΑΙ ΥΛΙΚΑ ΗΛΕΚΤΡΙΚΑ, ΣΥΣΚΕΥΕΣ ΗΧΟΥ, ΕΙΚΟΝΑΣ	270,722,439	5.6%	255,730,073	5.7%	-5.5%
5	87	ΑΥΤΟΚΙΝΗΤΑ ΟΧΗΜΑΤΑ, ΕΛΚΥΣΤΗΡΕΣ, ΠΟΔΗΛΑΤΑ	280,242,318	5.8%	233,718,611	5.3%	-16.6%
6	48	ΧΑΡΤΙ ΚΑΙ ΧΑΡΤΟΝΙΑ. ΤΕΧΝΟΥΡΓΗΜΑΤΑ ΑΠΟ ΚΥΤΤΑΡΙΝΗ, ΧΑΡΤΙ Ή ΧΑΡΤΟΝΙ	159,989,001	3.3%	154,996,680	3.5%	-3.1%
7	27	ΟΡΥΚΤΑ ΚΑΥΣΙΜΑ, ΟΡΥΚΤΑ ΛΑΔΙΑ ΚΑΙ ΠΡΟΪΟΝΤΑ ΤΗΣ ΑΠΟΣΤΑΞΗΣ ΑΥΤΩΝ. ΑΣΦΑΛΤΩΔΕΙΣ ΥΛΕΣ. ΚΕΡΙΑ ΟΡΥΚΤΑ	283,071,521	5.9%	142,889,991	3.2%	-49.5%
8	62	ΕΝΔΥΜΑΤΑ ΚΑΙ ΣΥΜΠΛΗΡΩΜΑΤΑ ΤΟΥ ΕΝΔΥΜΑΤΟΣ, ΑΛΛΑ ΑΠΟ ΤΑ ΠΛΕΚΤΑ	162,915,209	3.4%	133,619,973	3.0%	-18.0%
9	72	ΧΥΤΟΣΙΔΗΡΟΣ, ΣΙΔΗΡΟΣ ΚΑΙ ΧΑΛΥΒΑΣ	134,734,270	2.8%	118,381,632	2.7%	-12.1%
10	90	ΟΡΓΑΝΑ ΚΑΙ ΣΥΣΚΕΥΕΣ ΟΠΤΙΚΗΣ, ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑΣ Ή ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΙΑΣ, ΜΕΤΡΗΣΗΣ, ΕΛΕΓΧΟΥ Ή ΑΚΡΙΒΕΙΑΣ. ΟΡΓΑΝΑ ΚΑΙ ΣΥΣΚΕΥΕΣ ΙΑΤΡΟΧΕΙΡΟΥΡΓΙΚΗΣ. ΜΕΡΗ ΚΑΙ ΕΞΑΡΤΗΜΑΤΑ ΑΥΤΩΝ ΤΩΝ ΟΡΓΑΝΩΝ Ή ΣΥΣΚΕΥΩΝ	116,619,697	2.4%	109,701,812	2.5%	-5.9%
11	61	ΕΝΔΥΜΑΤΑ ΚΑΙ ΣΥΜΠΛΗΡΩΜΑΤΑ ΤΟΥ ΕΝΔΥΜΑΤΟΣ, ΠΛΕΚΤΑ	128,313,938	2.7%	103,256,896	2.3%	-19.5%
12	94	ΕΠΙΠΛΑ, ΕΠΙΠΛΑ ΙΑΤΡΟΧΕΙΡΟΥΡΓΙΚΑ. ΕΙΔΗ ΚΛΙΝΟΣΤΡΩΜΝΗΣ ΚΑΙ ΠΑΡΟΜΟΙΑ. ΣΥΣΚΕΥΕΣ ΦΩΤΙΣΜΟΥ ΠΟΥ ΔΕΝ ΚΑΤΟΝΟΜΑΖΟΝΤΑ Ή ΔΕΝ ΠΕΡΙΛΑΜΒΑΝΟΝΤΑΙ ΑΛΛΟΥ. ΛΑΜΠΕΣ-ΡΕΚΛΑΜΕΣ, ΦΩΤΕΙΝΑ ΣΗΜΑΤΑ, ΦΩΤΕΙΝΕΣ ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΠΙΝΑΚΙΔΕΣ ΚΑΙ ΠΑΡΟΜΟΙΑ ΕΙΔΗ. ΠΡΟΚΑΤΑΣΚΕΥΕΣ	110,974,971	2.3%	96,979,850	2.2%	-12.6%
13	73	ΤΕΧΝΟΥΡΓΗΜΑΤΑ ΑΠΟ ΧΥΤΟΣΙΔΗΡΟ, ΣΙΔΗΡΟ Ή ΧΑΛΥΒΑ	93,888,103	1.9%	95,035,331	2.1%	1.2%
14	38	ΔΙΑΦΟΡΑ ΠΡΟΪΟΝΤΑ ΤΩΝ ΧΗΜΙΚΩΝ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΩΝ	83,794,600	1.7%	87,984,471	2.0%	5.0%
15	02	ΚΡΕΑΤΑ ΚΑΙ ΠΑΡΑΠΡΟΪΟΝΤΑ ΣΦΑΓΙΩΝ, ΒΡΩΣΙΜΑ	103,357,941	2.1%	83,829,747	1.9%	-18.9%
16	09	ΚΑΦΕΣ, ΤΣΑΙ, ΜΑΤΕ ΚΑΙ ΜΠΑΧΑΡΙΚΑ	79,405,237	1.6%	76,034,856	1.7%	-4.2%
17	89	ΘΑΛΑΣΣΙΑ ΚΑΙ ΠΟΤΑΜΙΑ ΝΑΥΣΙΠΛΟΙΑ	2,186,597	0.0%	74,404,733	1.7%	3302.8%
18	64	ΥΠΟΔΗΜΑΤΑ, ΓΚΕΤΕΣ ΚΑΙ ΑΝΑΛΟΓΑ ΕΙΔΗ. ΜΕΡΗ ΤΩΝ ΕΙΔΩΝ ΑΥΤΩΝ	85,894,542	1.8%	74,037,010	1.7%	-13.8%
19	83	ΔΙΑΦΟΡΑ ΤΕΧΝΟΥΡΓΗΜΑΤΑ ΑΠΟ ΚΟΙΝΑ ΜΕΤΑΛΛΑ	73,640,356	1.5%	73,350,267	1.6%	-0.4%

20	34	ΣΑΠΟΥΝΙΑ, ΟΡΓΑΝΙΚΕΣ ΟΥΣΙΕΣ ΕΠΙΦΑΝΕΙΑΚΗΣ ΔΡΑΣΗΣ, ΠΑΡΑΣΚΕΥΑΣΜΑΤΑ ΓΙΑ ΠΛΥΣΙΜΟ (ΑΛΙΣΙΒΕΣ), ΠΑΡΑΣΚΕΥΑΣΜΑΤΑ ΛΙΠΑΝΤΙΚΑ, ΚΕΡΙΑ ΤΕΧΝΗΤΑ, ΚΕΡΙΑ ΠΑΡΑΣΚΕΥΑΣΜΕΝΑ, ΠΡΟΪΟΝΤΑ ΣΥΝΤΗΡΗΣΗΣ, ΚΕΡΙΑ ΚΑΙ ΠΑΡΟΜΟΙΑ ΕΙΔΗ, ΠΑΣΤΕΣ ΓΙΑ ΠΡΟΠΛΑΣΜΑΤΑ, ΚΕΡΙΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΟΔΟΝΤΟΤΕΧΝΙΚΗ ΚΑΙ ΣΥΝΘΕΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΟΔΟΝΤΟΤΕΧΝΙΚΗ ΜΕ ΒΑΣΗ ΤΟ ΓΥΨΟ	73,129,679	1.5%	72,466,802	1.6%	-0.9%
21	32	ΔΕΨΙΚΑ ΚΑΙ ΒΑΦΙΚΑ ΕΚΧΥΛΙΣΜΑΤΑ. ΤΑΝΝΙΝΕΣ ΚΑΙ ΤΑ ΠΑΡΑΓΩΓΑ ΤΟΥΣ. ΧΡΩΣΤΙΚΑ ΚΑΙ ΑΛΛΕΣ ΧΡΩΣΤΙΚΕΣ ΥΛΕΣ, ΧΡΩΜΑΤΑ ΕΠΙΧΡΙΣΗΣ ΚΑΙ ΒΕΡΝΙΚΙΑ. ΜΑΣΤΙΧΕΣ (ΣΤΟΚΟΙ). ΜΕΛΑΝΙΑ	75,853,636	1.6%	66,965,700	1.5%	-11.7%
22	29	ΟΡΓΑΝΙΚΑ ΧΗΜΙΚΑ ΠΡΟΙΟΝΤΑ	82,051,523	1.7%	62,326,477	1.4%	-24.0%
23	23	ΥΠΟΛΕΙΜΜΑΤΑ ΚΑΙ ΑΠΟΡΡΙΜΜΑΤΑ ΤΩΝ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΩΝ ΕΙΔΩΝ ΔΙΑΤΡΟΦΗΣ. ΤΡΟΦΕΣ ΠΑΡΑΣΚΕΥΑΣΜΕΝΕΣ ΓΙΑ ΖΩΑ	55,059,025	1.1%	60,020,887	1.3%	9.0%
24	33	ΑΙΘΕΡΙΑ ΕΛΑΙΑ ΚΑΙ ΡΗΤΙΝΟΕΙΔΗ. ΠΡΟΙΟΝΤΑ ΑΡΩΜΑΤΟΠΟΙΙΑΣ Ή ΚΑΛΛΩΠΙΣΜΟΥ ΠΑΡΑΣΚΕΥΑΣΜΕΝΑ ΚΑΙ ΚΑΛΛΥΝΤΙΚΑ ΠΑΡΑΣΚΕΥΑΣΜΑΤΑ	64,803,434	1.3%	57,292,956	1.3%	-11.6%
25	21	ΔΙΑΦΟΡΑ ΠΑΡΑΣΚΕΥΑΣΜΑΤΑ ΔΙΑΤΡΟΦΗΣ	57,829,293	1.2%	53,995,405	1.2%	-6.6%
26	69	ΠΡΟΪΟΝΤΑ ΚΕΡΑΜΕΥΤΙΚΗΣ	54,091,247	1.1%	48,888,961	1.1%	-9.6%
27	04	ΓΑΛΑ ΚΑΙ ΠΡΟΙΟΝΤΑ ΓΑΛΑΚΤΟΚΟΜΙΑΣ. ΑΥΓΑ ΠΤΗΝΩΝ. ΜΕΛΙ ΦΥΣΙΚΟ. ΠΡΟΙΟΝΤΑ ΒΡΩΣΙΜΑ ΖΩΙΚΗΣ ΠΡΟΕΛΕΥΣΗΣ, ΠΟΥ ΔΕΝ ΚΑΤΟΝΟΜΑΖΟΝΤΑΙ ΟΥΤΕ ΠΕΡΙΛΑΜΒΑΝΟΝΤΑΙ ΑΛΛΟΥ	55,985,347	1.2%	46,525,430	1.0%	-16.9%
28	19	ΠΑΡΑΣΚΕΥΑΣΜΑΤΑ ΜΕ ΒΑΣΗ ΤΑ ΔΗΜΗΤΡΙΑΚΑ, ΤΑ ΑΛΕΥΡΙΑ, ΤΑ ΑΜΥΛΑ ΚΑΘΕ ΕΙΔΟΥΣ Ή ΤΟ ΓΑΛΑ. ΕΙΔΗ ΖΑΧΑΡΟΠΛΑΣΤΙΚΗΣ	47,482,737	1.0%	45,471,334	1.0%	-4.2%
29	22	ΠΟΤΑ, ΑΛΚΟΟΛΟΥΧΑ ΥΓΡΑ ΚΑΙ ΞΙΔΙ	54,282,029	1.1%	38,817,447	0.9%	-28.5%
30	70	ΓΥΑΛΙ ΚΑΙ ΤΕΧΝΟΥΡΓΗΜΑΤΑ ΑΠΟ ΓΥΑΛΙ	33,053,187	0.7%	35,901,396	0.8%	8.6%
31	16	ΠΑΡΑΣΚΕΥΑΣΜΑΤΑ ΚΡΕΑΤΩΝ, ΨΑΡΙΩΝ Ή ΜΑΛΑΚΟΣΤΡΑΚΩΝ, ΜΑΛΑΚΙΩΝ ΑΛΛΩΝ ΑΣΠΟΝΔΥΛΩΝ ΥΔΡΟΒΙΩΝ	34,798,935	0.7%	31,837,547	0.7%	-8.5%
32	76	ΑΡΓΙΛΙΟ ΚΑΙ ΤΕΧΝΟΥΡΓΗΜΑΤΑ ΑΠΟ ΑΡΓΙΛΙΟ	39,879,131	0.8%	31,599,983	0.7%	-20.8%
33	56	ΒΑΤΕΣ, ΠΙΛΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΥΦΑΣΜΑΤΑ ΜΗ ΥΦΑΣΜΕΝΑ. ΝΗΜΑΤΑ ΕΙΔΙΚΑ. ΣΠΑΓΚΟΙ, ΣΧΟΙΝΙΑ ΚΑΙ ΧΟΝΤΡΑ ΣΧΟΙΝΙΑ. ΕΙΔΗ ΣΧΟΙΝΟΠΟΙΙΑΣ	20,448,288	0.4%	30,544,075	0.7%	49.4%
34	40	ΚΑΟΥΤΣΟΥΚ ΚΑΙ ΤΕΧΝΟΥΡΓΗΜΑΤΑ ΑΠΟ ΚΑΟΥΤΣΟΥΚ	27,174,732	0.6%	27,797,558	0.6%	2.3%
35	42	ΤΕΧΝΟΥΡΓΗΜΑΤΑ ΑΠΟ ΔΕΡΜΑ. ΕΙΔΗ ΣΕΛΟΠΟΙΙΑΣ ΚΑΙ ΛΟΙΠΟΥ ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΥ ΓΙΑ ΟΛΑ ΤΑ ΖΩΑ. ΕΙΔΗ ΤΑΞΙΔΙΟΥ, ΣΑΚΙΔΙΑ ΧΕΡΙΟΥ ΚΑΙ ΠΑΡΟΜΟΙΑ. ΤΕΧΝΟΥΡΓΗΜΑΤΑ ΑΠΟ ΕΝΤΕΡΑ	37,395,974	0.8%	26,445,607	0.6%	-29.3%
36	31	ΛΙΠΑΣΜΑΤΑ	33,487,920	0.7%	25,626,497	0.6%	-23.5%
37	20	ΠΑΡΑΣΚΕΥΑΣΜΑΤΑ ΛΑΧΑΝΙΚΩΝ, ΚΑΡΠΩΝ ΚΑΙ ΦΡΟΥΤΩΝ Ή ΑΛΛΩΝ ΜΕΡΩΝ ΦΥΤΩΝ	26,977,320	0.6%	23,769,021	0.5%	-11.9%

38	18	ΚΑΚΑΟ ΚΑΙ ΠΑΡΑΣΚΕΥΑΣΜΑΤΑ ΑΥΤΟΥ	25,011,744	0.5%	22,911,822	0.5%	-8.4%
39	86	ΟΧΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΥΛΙΚΟ ΓΙΑ ΣΙΔΗΡΟΔΡΟΜΙΚΕΣ Ή ΠΑΡΟΜΟΙΕΣ ΓΡΑΜΜΕΣ ΚΑΙ ΤΑ ΜΕΡΗ ΤΟΥΣ. ΜΗΧΑΝΙΚΕΣ ΣΥΣΚΕΥΕΣ (ΣΤΙΣ ΟΠΟΙΕΣ ΠΕΡΙΛΑΜΒΑΝΟΝΤΑΙ ΚΑΙ ΟΙ ΗΛΕΚΤΡΟΜΗΧΑΝΙΚΕΣ) ΣΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗΣ ΓΙΑ ΤΙΣ ΓΡΑΜΜΕΣ ΣΥΓΚΟΙΝΩΝΙΩΝ	23,757,720	0.5%	21,800,058	0.5%	-8.2%
40	08	ΚΑΡΠΟΙ ΚΑΙ ΦΡΟΥΤΑ ΒΡΩΣΙΜΑ, ΦΛΟΥΔΕΣ ΕΣΠΕΡΙΔΟΕΙΔΩΝ Ή ΠΕΠΟΝΙΩΝ	24,487,830	0.5%	21,670,138	0.5%	-11.5%
41	82	ΕΡΓΑΛΕΙΑ ΚΑΙ ΣΥΛΛΟΓΕΣ ΕΡΓΑΛΕΙΩΝ, ΕΙΔΗ ΜΑΧΑΙΡΟΠΟΙΙΑΣ, ΚΟΥΤΑΛΙΑ ΚΑΙ ΠΙΡΟΥΝΙΑ, ΑΠΟ ΚΟΙΝΑ ΜΕΤΑΛΛΑ. ΜΕΡΗ ΤΩΝ ΕΙΔΩΝ ΑΥΤΩΝ, ΑΠΟ ΚΟΙΝΑ ΜΕΤΑΛΛΑ	21,374,858	0.4%	21,064,406	0.5%	-1.5%
42	44	ΞΥΛΕΙΑ, ΞΥΛΟΚΑΡΒΟΥΝΑ ΚΑΙ ΤΕΧΝΟΥΡΓΗΜΑΤΑ ΑΠΟ ΞΥΛΟ	20,779,346	0.4%	20,133,040	0.5%	-3.1%
43	74	ΧΑΛΚΟΣ ΚΑΙ ΤΕΧΝΟΥΡΓΗΜΑΤΑ ΑΠΟ ΧΑΛΚΟ	18,864,134	0.4%	18,931,174	0.4%	0.4%
44	71	ΜΑΡΓΑΡΙΤΑΡΙΑ ΦΥΣΙΚΑ Ή ΑΠΟ ΚΑΛΛΙΕΡΓΕΙΑ, ΠΟΛΥΤΙΜΕΣ ΚΑΙ ΗΜΙΠΟΛΥΤΙΜΕΣ ΠΕΤΡΕΣ Ή ΠΑΡΟΜΟΙΑ, ΠΟΛΥΤΙΜΑ ΜΕΤΑΛΛΑ, ΜΕΤΑΛΛΑ ΕΠΙΣΤΡΩΜΕΝΑ ΜΕ ΠΟΛΥΤΙΜΑ ΜΕΤΑΛΛΑ ΚΑΙ ΤΕΧΝΟΥΡΓΗΜΑΤΑ ΑΠΟ ΤΙΣ ΥΛΕΣ ΑΥΤΕΣ. ΑΠΟΜΙΜΗΣΕΙΣ ΚΟΣΜΗΜΑΤΩΝ. ΝΟΜΙΣΜΑΤΑ	33,477,982	0.7%	18,483,127	0.4%	-44.8%
45	96	ΤΕΧΝΟΥΡΓΗΜΑΤΑ ΔΙΑΦΟΡΑ	22,289,887	0.5%	18,274,460	0.4%	-18.0%
46	15	ΛΙΠΗ ΚΑΙ ΛΑΔΙΑ ΖΩΙΚΑ Ή ΦΥΤΙΚΑ. ΠΡΟΙΟΝΤΑ ΤΗΣ ΔΙΑΣΠΑΣΗΣ ΑΥΤΩΝ. ΛΙΠΗ ΒΡΩΣΙΜΑ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΜΕΝΑ. ΚΕΡΙΑ ΖΩΙΚΗΣ Ή ΦΥΤΙΚΗΣ ΠΡΟΕΛΕΥΣΗΣ	21,081,285	0.4%	18,224,566	0.4%	-13.6%
47	68	ΤΕΧΝΟΥΡΓΗΜΑΤΑ ΑΠΟ ΠΕΤΡΕΣ, ΓΥΦΟ, ΤΣΙΜΕΝΤΟ, ΑΜΙΑΝΤΟ, ΜΑΡΜΑΡΥΓΙΑ Ή ΑΝΑΛΟΓΕΣ ΥΛΕΣ	16,581,700	0.3%	17,483,096	0.4%	5.4%
48	95	ΠΑΙΧΝΙΔΙΑ ΓΙΑ ΠΑΙΔΙΑ ΚΑΙ ΕΝΗΛΙΚΕΣ, ΕΙΔΗ ΔΙΑΣΚΕΔΑΣΗΣ Ή ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ. ΤΑ ΜΕΡΗ ΚΑΙ ΕΞΑΡΤΗΜΑΤΑ ΤΟΥΣ	17,862,370	0.4%	17,030,447	0.4%	-4.7%
49	47	ΠΟΛΤΟΙ ΑΠΟ ΞΥΛΟ Ή ΑΠΟ ΆΛΛΕΣ ΚΥΤΤΑΡΙΝΙΚΕΣ ΙΝΩΔΕΙΣ ΥΛΕΣ. ΧΑΡΤΙ Η ΧΑΡΤΟΝΙ ΓΙΑ ΑΝΑΚΥΚΛΩΣΗ(ΑΠΟΡΡΙΜΜΑΤΑ ΚΑΙ ΑΠΟΚΟΜΜΑΤΑ)	14,369,300	0.3%	16,643,130	0.4%	15.8%
50	28	ΑΝΟΡΓΑΝΑ ΧΗΜΙΚΑ ΠΡΟΙΟΝΤΑ. ΕΝΩΣΕΙΣ ΑΝΟΡΓΑΝΕΣ Ή ΟΡΓΑΝΙΚΕΣ ΤΩΝ ΠΟΛΥΤΙΜΩΝ ΜΕΤΑΛΛΩΝ, ΤΩΝ ΡΑΔΙΕΝΕΡΓΩΝ ΣΤΟΙΧΕΙΩΝ, ΤΩΝ ΜΕΤΑΛΛΩΝ ΤΩΝ ΣΠΑΝΙΩΝ ΓΑΙΩΝ Ή ΤΩΝ ΙΣΟΤΟΠΩΝ	16,097,685	0.3%	15,713,114	0.4%	-2.4%
51	35	ΛΕΥΚΩΜΑΤΩΔΕΙΣ ΥΛΕΣ, ΠΡΟΙΟΝΤΑ ΜΕ ΒΑΣΗ ΤΑ ΤΡΟΠΟΠΟΙΗΜΕΝΑ ΑΜΥΛΑ ΚΑΘΕ ΕΙΔΟΥΣ. ΚΟΛΛΕΣ. ΕΝΖΥΜΑ	15,334,984	0.3%	14,816,869	0.3%	-3.4%
52	10	ΔΗΜΗΤΡΙΑΚΑ	10,017,281	0.2%	14,150,821	0.3%	41.3%
53	07	ΛΑΧΑΝΙΚΑ, ΦΥΤΑ, ΡΙΖΕΣ ΚΑΙ ΚΟΝΔΥΛΟΙ, ΒΡΩΣΙΜΑ	13,836,041	0.3%	13,399,392	0.3%	-3.2%
54	03	ΨΑΡΙΑ ΚΑΙ ΜΑΛΑΚΟΣΤΡΑΚΑ, ΜΑΛΑΚΙΑ ΚΑΙ ΆΛΛΑ ΑΣΠΟΝΔΥΛΑ ΥΔΡΟΒΙΑ	15,917,472	0.3%	12,385,969	0.3%	-22.2%

55	63	ΑΛΛΑ ΕΤΟΙΜΑ ΥΦΑΝΤΟΥΡΓΙΚΑ ΕΙΔΗ. ΣΥΝΔΥΑΣΜΟΙ. ΜΕΤΑΧΕΙΡΙΣΜΕΝΑ ΕΝΔΥΜΑΤΑ ΚΑΙ ΑΛΛΑ ΜΕΤΑΧΕΙΡΙΣΜΕΝΑ ΕΙΔΗ ΚΑΙ ΡΑΚΗ	16,009,544	0.3%	12,220,629	0.3%	-23.7%
56	54	ΣΥΝΘΕΤΙΚΕΣ Ή ΤΕΧΝΗΤΕΣ ΙΝΕΣ, ΣΥΝΕΧΕΙΣ	13,898,835	0.3%	11,070,072	0.2%	-20.4%
57	06	ΦΥΤΑ ΖΩΝΤΑΝΑ ΚΑΙ ΠΡΟΙΟΝΤΑ ΤΗΣ ΑΝΘΟΚΟΜΙΑΣ	11,674,440	0.2%	11,014,366	0.2%	-5.7%
58	12	ΣΠΕΡΜΑΤΑ ΚΑΙ ΚΑΡΠΟΙ ΕΛΑΙΩΔΕΙΣ. ΣΠΕΡΜΑΤΑ, ΣΠΟΡΟΙ ΚΑΙ ΔΙΑΦΟΡΟΙ ΚΑΡΠΟΙ. ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΑ ΚΑΙ ΦΑΡΜΑΚΕΥΤΙΚΑ ΦΥΤΑ. ΑΧΥΡΑ ΚΑΙ ΧΟΡΤΟΝΟΜΕΣ	9,569,277	0.2%	10,538,606	0.2%	10.1%
59	91	ΩΡΟΛΟΓΟΠΟΙΙΑ	4,623,894	0.1%	9,917,463	0.2%	114.5%
60	59	ΥΦΑΣΜΑΤΑ ΕΜΠΟΤΙΣΜΕΝΑ, ΕΠΙΧΡΙΣΜΕΝΑ, ΕΠΙΚΑΛΥΜΜΕΝΑ Ή ΜΕ ΑΠΑΝΩΤΕΣ ΣΤΡΩΣΕΙΣ. ΕΙΔΗ ΓΙΑ ΤΕΧΝΙΚΕΣ ΧΡΗΣΕΙΣ ΑΠΟ ΥΦΑΝΤΙΚΕΣ ΥΛΕΣ	11,431,884	0.2%	9,858,027	0.2%	-13.8%
61	43	ΓΟΥΝΟΔΕΡΜΑΤΑ ΚΑΙ ΓΟΥΝΑΡΙΚΑ. ΤΕΧΝΗΤΑ ΓΟΥΝΟΔΕΡΜΑΤΑ	18,938,487	0.4%	9,181,771	0.2%	-51.5%
62	17	ΖΑΧΑΡΑ ΚΑΙ ΖΑΧΑΡΩΔΗ ΠΑΡΑΣΚΕΥΑΣΜΑΤΑ	10,932,402	0.2%	9,060,332	0.2%	-17.1%
63	41	ΔΕΡΜΑΤΑ (ΑΛΛΑ ΑΠΟ ΤΑ ΓΟΥΝΟΔΕΡΜΑΤΑ)	11,531,768	0.2%	8,732,723	0.2%	-24.3%
64	55	ΣΥΝΘΕΤΙΚΕΣ Ή ΤΕΧΝΗΤΕΣ ΙΝΕΣ, ΜΗ ΣΥΝΕΧΕΙΣ	10,063,488	0.2%	7,836,641	0.2%	-22.1%
65	52	ΒΑΜΒΑΚΙ	8,446,330	0.2%	6,578,410	0.1%	-22.1%
66	49	ΠΡΟΙΟΝΤΑ ΤΩΝ ΕΚΔΟΤΙΚΩΝ ΟΙΚΩΝ, ΤΟΥ ΤΥΠΟΥ Ή ΑΛΛΩΝ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΩΝ ΠΟΥ ΑΣΧΟΛΟΥΝΤΑΙ ΜΕ ΤΙΣ ΓΡΑΦΙΚΕΣ ΤΕΧΝΕΣ. ΚΕΙΜΕΝΑ ΧΕΙΡΟΓΡΑΦΑ Ή ΔΑΚΤΥΛΟΓΡΑΦΗΜΕΝΑ ΚΑΙ ΣΧΕΔΙΑ	6,012,390	0.1%	6,488,541	0.1%	7.9%
67	60	ΥΦΑΣΜΑΤΑ ΠΛΕΚΤΑ	7,954,551	0.2%	6,119,219	0.1%	-23.1%
68	24	ΚΑΠΝΑ ΚΑΙ ΒΙΟΜΗΧΑΝΟΠΟΙΗΜΕΝΑ ΥΠΟΚΑΤΑΣΤΑΤΑ ΚΑΠΝΟΥ	4,427,104	0.1%	6,052,894	0.1%	36.7%
69	25	ΑΛΑΤΙ. ΘΕΙΟ. ΓΑΙΕΣ ΚΑΙ ΠΕΤΡΕΣ. ΓΥΨΟΣ, ΑΣΒΕΣΤΗΣ ΚΑΙ ΤΣΙΜΕΝΤΑ	5,979,238	0.1%	5,979,476	0.1%	0.0%
70	93	ΟΠΛΑ, ΠΥΡΟΜΑΧΙΚΑ ΚΑΙ ΤΑ ΜΕΡΗ ΚΑΙ ΕΞΑΡΤΗΜΑΤΑ ΤΟΥΣ	4,556,091	0.1%	4,693,744	0.1%	3.0%
71	11	ΠΡΟΙΟΝΤΑ ΑΛΕΥΡΟΠΟΙΙΑΣ. ΒΥΝΗ. ΑΜΥΛΑ ΚΑΘΕ ΕΙΔΟΥΣ. ΙΝΟΥΛΙΝΗ. ΓΛΟΥΤΕΝΗ ΑΠΟ ΣΙΤΑΡΙ	4,250,804	0.1%	4,571,904	0.1%	7.6%
72	78	ΜΟΛΥΒΔΟΣ ΚΑΙ ΤΕΧΝΟΥΡΓΗΜΑΤΑ ΑΠΟ ΜΟΛΥΒΔΟ	4,716,724	0.1%	4,430,053	0.1%	-6.1%
73	65	ΚΑΛΥΜΜΑΤΑ ΚΕΦΑΛΗΣ ΚΑΙ ΜΕΡΗ ΑΥΤΩΝ	4,433,303	0.1%	3,913,809	0.1%	-11.7%
74	13	ΓΟΜΕΣ, ΡΗΤΙΝΕΣ ΚΑΙ ΑΛΛΟΙ ΧΥΜΟΙ ΚΑΙ ΕΚΧΥΛΙΣΜΑΤΑ ΦΥΤΙΚΑ	4,132,669	0.1%	3,487,901	0.1%	-15.6%
75	57	ΤΑΠΗΤΕΣ ΚΑΙ ΑΛΛΕΣ ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ ΔΑΠΕΔΟΥ ΑΠΟ ΥΦΑΝΤΙΚΕΣ ΥΛΕΣ	4,904,943	0.1%	3,465,605	0.1%	-29.3%
76	58	ΥΦΑΣΜΑΤΑ ΕΙΔΙΚΑ. ΥΦΑΝΤΙΚΕΣ ΦΟΥΝΤΩΤΕΣ ΕΠΙΦΑΝΕΙΕΣ. ΔΑΝΤΕΛΕΣ. ΕΙΔΗ ΕΠΙΣΤΡΩΣΗΣ. ΕΙΔΗ ΤΑΙΝΙΟΠΛΕΚΤΙΚΗΣ. ΚΕΝΤΗΜΑΤΑ	3,525,352	0.1%	3,332,002	0.1%	-5.5%
77	79	ΨΕΥΔΑΡΓΥΡΟΣ ΚΑΙ ΤΕΧΝΟΥΡΓΗΜΑΤΑ ΑΠΟ ΨΕΥΔΑΡΓΥΡΟ	1,043,767	0.0%	2,349,762	0.1%	125.1%
78	01	ΖΩΑ ΖΩΝΤΑΝΑ	2,430,075	0.1%	2,207,887	0.0%	-9.1%
79	99	Εμπιστευτικά, Εφοδιασμοί	567,036	0.0%	2,085,633	0.0%	267.8%

80	26	ΜΕΤΑΛΛΕΥΜΑΤΑ, ΣΚΟΥΡΙΕΣ ΚΑΙ ΤΕΦΡΕΣ	1,899,534	0.0%	1,965,124	0.0%	3.5%
81	67	ΦΤΕΡΑ ΚΑΙ ΠΟΥΠΟΥΛΑ ΚΑΤΕΡΓΑΣΜΕΝΑ ΚΑΙ ΕΙΔΗ ΑΠΟ ΦΤΕΡΑ Ή ΑΠΟ ΠΟΥΠΟΥΛΑ. ΤΕΧΝΗΤΑ ΑΝΘΗ. ΤΕΧΝΟΥΡΓΗΜΑΤΑ ΑΠΟ ΤΡΙΧΕΣ ΚΕΦΑΛΗΣ ΑΝΘΡΩΠΟΥ	2,122,892	0.0%	1,957,861	0.0%	-7.8%
82	51	ΜΑΛΛΙ, ΤΡΙΧΕΣ ΕΚΛΕΚΤΗΣ ΠΟΙΟΤΗΤΑΣ Ή ΧΟΝΤΡΟΕΙΔΕΙΣ. ΝΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΥΦΑΣΜΑΤΑ ΑΠΟ ΧΟΝΤΡΟΤΡΙΧΕΣ	3,015,342	0.1%	1,632,402	0.0%	-45.9%
83	37	ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΚΑ Ή ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΙΚΑ ΠΡΟΙΟΝΤΑ	1,297,311	0.0%	1,206,263	0.0%	-7.0%
84	53	ΑΛΛΕΣ ΦΥΤΙΚΕΣ ΥΦΑΝΤΙΚΕΣ ΙΝΕΣ. ΝΗΜΑΤΑ ΑΠΟ ΧΑΡΤΙ ΚΑΙ ΥΦΑΣΜΑΤΑ ΑΠΟ ΝΗΜΑΤΑ ΑΠΟ ΧΑΡΤΙ	924,137	0.0%	909,821	0.0%	-1.5%
85	88	ΑΕΡΟΠΛΟΙΑ Ή ΔΙΑΣΤΗΜΟΠΛΟΙΑ	2,152,692	0.0%	882,990	0.0%	-59.0%
86	81	ΑΛΛΑ ΚΟΙΝΑ ΜΕΤΑΛΛΑ. ΚΕΡΑΜΟΜΕΤΑΛΛΟΥΡΓΙΚΕΣ ΣΥΝΘΕΣΕΙΣ. ΤΕΧΝΟΥΡΓΗΜΑΤΑ ΑΠΟ ΤΙΣ ΥΛΕΣ ΑΥΤΕΣ	634,084	0.0%	850,708	0.0%	34.2%
87	46	ΤΕΧΝΟΥΡΓΗΜΑΤΑ ΣΠΑΡΤΟΠΛΕΚΤΙΚΗΣ ΚΑΙ ΚΑΛΑΘΟΠΟΙΙΑΣ	811,146	0.0%	757,563	0.0%	-6.6%
88	66	ΟΜΠΡΕΛΕΣ ΓΙΑ ΤΗ ΒΡΟΧΗ ΚΑΙ ΤΟΝ ΗΛΙΟ, ΡΑΒΔΟΙ (ΜΠΑΣΤΟΥΝΙΑ), ΡΑΒΔΟΙ-ΚΑΘΙΣΜΑΤΑ, ΜΑΣΤΙΓΙΑ ΚΑΘΕ ΕΙΔΟΥΣ ΚΑΙ ΤΑ ΜΕΡΗ ΤΟΥΣ	894,913	0.0%	743,395	0.0%	-16.9%
89	75	ΝΙΚΕΛΙΟ ΚΑΙ ΤΕΧΝΟΥΡΓΗΜΑΤΑ ΑΠΟ ΝΙΚΕΛΙΟ	1,125,678	0.0%	694,766	0.0%	-38.3%
90	05	ΑΛΛΑ ΠΡΟΙΟΝΤΑ ΖΩΙΚΗΣ ΠΡΟΕΛΕΥΣΗΣ, ΠΟΥ ΔΕΝ ΚΑΤΟΝΟΜΑΖΟΝΤΑΙ ΟΥΤΕ ΠΕΡΙΛΑΜΒΑΝΟΝΤΑΙ ΑΛΛΟΥ	619,369	0.0%	680,213	0.0%	9.8%
91	92	ΜΟΥΣΙΚΑ ΟΡΓΑΝΑ. ΜΕΡΗ ΚΑΙ ΕΞΑΡΤΗΜΑΤΑ ΤΩΝ ΟΡΓΑΝΩΝ ΑΥΤΩΝ	507,042	0.0%	522,115	0.0%	3.0%
92	45	ΦΕΛΛΟΣ ΚΑΙ ΤΕΧΝΟΥΡΓΗΜΑΤΑ ΑΠΟ ΦΕΛΛΟ	709,561	0.0%	458,870	0.0%	-35.3%
93	80	ΚΑΣΣΙΤΕΡΟΣ ΚΑΙ ΤΕΧΝΟΥΡΓΗΜΑΤΑ ΑΠΟ ΚΑΣΣΙΤΕΡΟ	425,242	0.0%	361,295	0.0%	-15.0%
94	97	ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΑ ΤΕΧΝΗΣ, ΣΥΛΛΟΓΩΝ Ή ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΩΝ	131,308	0.0%	250,023	0.0%	90.4%
95	50	ΜΕΤΑΞΙ	605,124	0.0%	247,032	0.0%	-59.2%
96	36	ΠΥΡΙΤΙΔΕΣ ΚΑΙ ΕΚΡΗΚΤΙΚΕΣ ΥΛΕΣ. ΕΙΔΗ ΠΥΡΟΤΕΧΝΙΑΣ. ΣΠΙΡΤΑ. ΠΥΡΟΦΟΡΙΚΑ ΚΡΑΜΑΤΑ. ΕΥΦΛΕΚΤΕΣ ΥΛΕΣ	818,021	0.0%	213,106	0.0%	-73.9%
97	98	ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΑ ΣΥΓΚΡΟΤΗΜΑΤΑ ΠΟΥ ΕΞΑΓΟΝΤΑΙ ΣΥΜΦΩΝΑ ΜΕ ΤΟΝ ΚΑΝΟΝΙΣΜΟ (ΕΚ) αριθ. 840/96 ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ	145,682	0.0%	171,631	0.0%	17.8%
98	14	ΠΛΕΚΤΙΚΕΣ ΥΛΕΣ ΚΑΙ ΑΛΛΑ ΠΡΟΙΟΝΤΑ ΦΥΤΙΚΗΣ ΠΡΟΕΛΕΥΣΗΣ, ΠΟΥ ΔΕΝ ΚΑΤΟΝΟΜΑΖΟΝΤΑΙ ΟΥΤΕ ΠΕΡΙΛΑΜΒΑΝΟΝΤΑΙ ΑΛΛΟΥ	64,115	0.0%	60,575	0.0%	-5.5%
Γενικό Σύνολο ελληνικών εισαγωγών από Ιταλία			4,823,854,883	100%	4,450,471,614	100%	-7.7%

4.1.3 ΕΞΩΤΕΡΙΚΟ ΕΜΠΟΡΙΟ-ΔΙΜΕΡΕΙΣ ΕΜΠΟΡΙΚΕΣ ΣΧΕΣΕΙΣ ΕΛΛΑΔΑΣ-ΛΟΜΒΑΡΔΙΑΣ

Το 2020 η αξία των εξαγωγών της Λομβαρδίας, μετά από δύο έτη σταθερής ανάπτυξης και ένα έτος στασιμότητας (2019), παρουσίασε σημαντική μείωση -10,6%, ενώ σε εθνικό επίπεδο μειώθηκε κατά -9,7% σε σχέση με το προηγούμενο έτος. Σε απόλυτους αριθμούς οι συνολικές εισαγωγές της Λομβαρδίας ανήλθαν στα €119,4 δις έναντι €134,5 δις το 2019 και οι συνολικές εξαγωγές της ανήλθαν στα €114 δις έναντι €127,2 δις το 2019.

Η μεγαλύτερη μείωση στις εισαγωγές σημειώθηκε στους τομείς που η πανδημία Covid-19 επηρέασε ιδιαίτερα: στα μηχανήματα, στα μέταλλα, στα κλωστοϋφαντουργικά είδη και στα μέσα μεταφοράς.

Αντιθέτως, αύξηση των εξαγωγών σημειώθηκε στον φαρμακευτικό τομέα και στον τομέα των τροφίμων.

Αναφορικά με τις γεωγραφικές περιοχές που κατευθύνθηκαν οι εξαγωγές της Λομβαρδίας παρατηρούμε τα ακόλουθα: οι ροές προς τις χώρες της ΕΕ μειώθηκαν σημαντικά κατά

-11%, με τη μεγαλύτερη μείωση να σημειώνεται προς τη Γερμανία, τη Γαλλία, την Ισπανία και την Αυστρία. Από τις χώρες εκτός της ΕΕ, καταγράφηκε μείωση των εξαγωγών στις Ηνωμένες Πολιτείες, στη Μέση Ανατολή και στην Ελβετία. Σημαντική μείωση -14,5% σημείωσαν και οι εξαγωγές στο Ηνωμένο Βασίλειο, που από το τέλος του Ιανουαρίου 2020 δεν συμμετέχει πλέον ως κράτος μέλος στην Ε.Ε.

Μείωση -13,9% παρουσίασαν και οι εξαγωγές υπηρεσιών, η οποία οφείλεται κυρίως στην σημαντική μείωση του τουρισμού (-64,9%) και των υπηρεσιών επικοινωνίας και πληροφορικής, ενώ παράλληλα αύξηση παρατηρήθηκε στις εξαγωγές υπηρεσιών έρευνας και ανάπτυξης, ασφαλιστικών-χρηματοπιστωτικών και λοιπών επιχειρηματικών υπηρεσιών. Αναφορικά με τις γεωγραφικές περιοχές που κατευθύνθηκαν οι εξαγωγές υπηρεσιών της Λομβαρδίας, παρατηρήθηκε αύξηση προς τις χώρες της Ε.Ε. και σημαντική μείωση προς τις τρίτες χώρες.

Σύμφωνα με τα προσωρινά στατιστικά στοιχεία της ιταλικής στατιστικής υπηρεσίας (ISTAT), το 2020 η Ελλάδα εξήγαγε στην Περιφέρεια Λομβαρδίας προϊόντα συνολικής αξίας €726 εκ. έναντι €780,8 εκ. το 2019, σημειώνοντας μείωση της τάξης του -7,02%. Αντίστοιχα, από την Περιφέρεια Λομβαρδίας εισήχθησαν στην Ελλάδα προϊόντα συνολικής αξίας €1.179,6 εκ. έναντι €1.295 εκ. το 2019, σημειώνοντας μείωση της τάξης του -8,91%. Το εμπορικό ισοζύγιο παρέμεινε ελλειμματικό για την Ελλάδα, συρρικνώθηκε όμως κατά -6,60%, ενώ σε απόλυτους αριθμούς ανήλθε στα € -453,6 εκ. από € -485,7 το 2019.

Στην υπό εξέταση περίοδο, οι εξαγωγές της Ελλάδας στη Λομβαρδία κατείχαν ποσοστό 28,87% των συνολικών ελληνικών εξαγωγών στην Ιταλία.

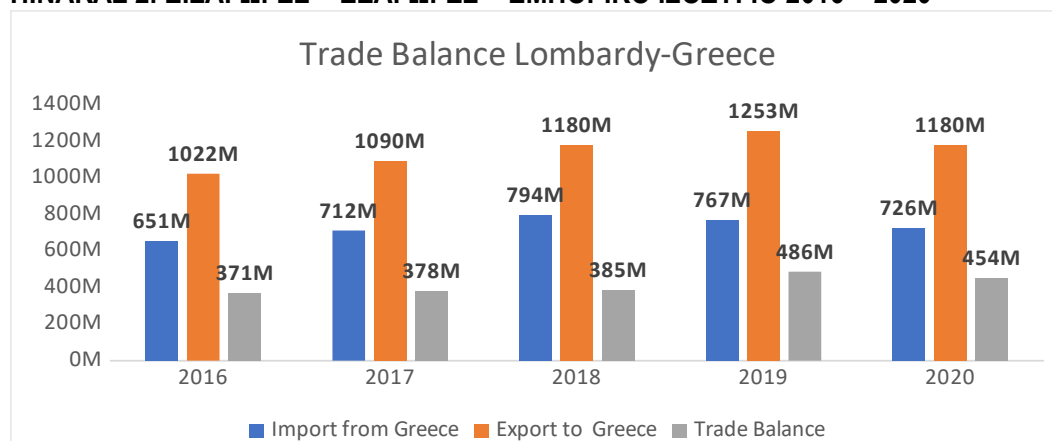
ΠΙΝΑΚΑΣ 1. ΔΙΜΕΡΕΣ ΕΜΠΟΡΙΟ ΛΟΜΒΑΡΔΙΑΣ - ΕΛΛΑΔΑΣ (σε €)

	2016	2017	2018	2019	2020
Εισαγωγές από την Ελλάδα	650.906.578	711.712.979	794.472.788	766.858.354	726.003.115
Εξαγωγές στην Ελλάδα	1.021.835.154	1.089.896.229	1.179.777.099	1.252.625.169	1.179.642.913
Εμπορικό Ισοζύγιο για τη Λομβαρδία	+370.928.576	+378.183.250	+385.304.311	+485.766.815	+453.639.798

Ποσοστιαία Μεταβολή Εμπορικού Ισοζυγίου		+1,96%	+1,88%	+26,07%	-6,61%
Ποσοστιαία Μεταβολή Εξαγωγών		+6,66%	+8,25%	+6,17%	-5,83%
Ποσοστιαία Μεταβολή Εισαγωγών		+9,34%	+11,63%	-3,48%	-5,33%

Πηγή: ISTAT

ΠΙΝΑΚΑΣ 2. ΕΙΣΑΓΩΓΕΣ – ΕΞΑΓΩΓΕΣ – ΕΜΠΟΡΙΚΟ ΙΣΟΖΥΓΙΟ 2016 – 2020

Ι. ΕΙΣΑΓΩΓΕΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΛΟΜΒΑΡΔΙΑΣ ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

Το 2020 η Ελλάδα εξήγαγε στην Περιφέρεια Λομβαρδίας προϊόντα συνολικής αξίας €726 εκ. έναντι €766,8 εκ. το 2019, σημειώνοντας μείωση της τάξης του -5,33%, ελαφρά υψηλότερη σε σχέση με την μείωση -3,48% που καταγράφηκε το 2019 έναντι του 2018. Επιπλέον, το μερίδιο των ελληνικών εξαγωγών στη Λομβαρδία επί του συνόλου των εισαγωγών της Λομβαρδίας το 2020 ανήλθε στο 0,61% έναντι 0,57% το 2019.

Από τον ακόλουθο Πίνακα 3, όπου καταγράφονται τα 20 κυριότερα σε αξία προϊόντα που εισάγονται από την Ελλάδα στη Λομβαρδία, παρατηρούμε τα ακόλουθα:

- στις πρώτες θέσεις βρίσκονται σταθερά τα ακόλουθα προϊόντα: Η/Υ και εξαρτήματα (30,42% του συνόλου των εξαγωγών στη Λομβαρδία), σωλήνες και αγωγοί (13%), γαλακτοκομικά προϊόντα (10,78%), βασικά πολύτιμα μέταλλα και μη σιδηρούχα μέταλλα (7,70%), φάρμακα και φαρμακευτικά προϊόντα (5,84%), προϊόντα αλιείας και υδατοκαλλιέργειας (5,64%), τηλεπικοινωνιακός εξοπλισμός (3,64%) κ.α.
- Από την ανάλυση των ανωτέρω στοιχείων προκύπτει ότι, το 2020 ενισχύθηκε περαιτέρω ο βαθμός συγκέντρωσης των εξαγωγών μας. Συγκεκριμένα, τα 6 πρώτα σε αξία προϊόντα που εξήχθησαν στη Λομβαρδία κάλυψαν το 77,02% της αξίας των συνολικών εξαγωγών μας στη Λομβαρδία, έναντι 62,39% το 2019.

Σημειώνεται ότι, η ιταλική στατιστική υπηρεσία, παρουσιάζει τις εμπορικές συναλλαγές των ιταλικών περιφερειών σε Κωδικούς Οικονομικής Δραστηριότητας (ATECO/ NACE) και συνεπώς η ανάλυση μας έχει πραγματοποιηθεί με βάση τα ανωτέρω.

ΠΙΝΑΚΑΣ 3. - ΤΑ 20 ΠΡΩΤΑ ΣΕ ΑΞΙΑ ΠΡΟΪΟΝΤΑ ΠΟΥ ΕΞΑΓΕΙ Η ΕΛΛΑΔΑ ΣΤΗ ΛΟΜΒΑΡΔΙΑ.

Εμπορικές Συναλλαγές 2020 (σε αξία €) Λομβαρδίας - Ελλάδας ανά κατηγορία 'Ateco 2007'							
Κατηγορίες Προϊόντων	Εισαγωγές 2018	Εισαγωγές 2019	Εισαγωγές 2020	% 18-19	% 19-20	Μερίδιο 2019	Μερίδιο 2020
CI262- Η/Υ και εξαρτήματα	263.742.691	263.484.311	220.866.766	-0,10%	-16,17%	33,74%	30,42%
CH242-Σωλήνες, Αγωγοί, καλώδια και σχετικά αξεσουάρ από ατσάλι (εκτός από χυτό ατσάλι)	30.987.385	58.011.797	94.359.033	+87,21%	+62,65%	7,43%	13,00%
CA105- Γαλακτοκομικά Προϊόντα	83,134,816	67.903.598	78.290.571	-18,32%	+15,30%	8,70%	10,78%
CH244-Πολύτιμα Βασικά Μέταλλα και άλλα μέταλλα εκτός Σιδήρου, πυρηνικά καύσιμα	74.159.236	61.080.568	55.922.866	-17,64%	-8,44%	7,82%	7,70%
CF212-Φάρμακα και φαρμακευτικά σκευάσματα	30,177,899	41.782.050	42.375.651	+38,45%	+1,42%	5,35%	5,84%
AA030-Ψάρια και άλλα θαλασσινά , προϊόντα ιχθυοκαλλιέργειας	48,873,330	50.996.301	40.973.229	+4,34%	-19,65%	6,53%	5,64%
CI263 - Τηλεπικοινωνιακός Εξοπλισμός	15,067,718	19.407.043	26.391.612	+28,80%	+35,99%	2,49%	3,64%
AA011-Προϊόντα Γεωργικής Παραγωγής, όχι μόνιμης	18,105,522	16.304.878	20.507.645	-9,95%	+25,78%	2,09%	2,82%
CE201-Βασικά Χημικά Προϊόντα,λιπάσματα και αζωτούχες ενώσεις,πλαστικά είδη και συνθετικό καοτσούκ σε πρωτογενή μορφή	17.008.739	16.452.502	14.217.495	-3,27%	-13,58%	2,11%	1,96%
CG222- Πλαστικά Είδη	9,639,604	9.222.942	12.224.369	-4,32%	+32,54%	1,18%	1,68%
CA104-Φυτικά και Ζωϊκά Έλαια και Λίπη	6.196.394	4.204.306	10.268.465	-32,15%	+144,24%	0,54%	1,41%
CA102-Ψάρια, οστρακοειδή και μαλακόστρακα επεξεργασμένα και συντηρημένα	8.266.913	9.281.588	9.155.155	+12,27%	-1,36%	1,19%	1,26%
AA012-Προϊόντα μόνιμων καλλιεργειών	3.174.291	3.469.921	7.845.054	+9,31%	+126,09%	0,44%	1,08%
CE204-Σαπούνια και Απορρυπαντικά, Είδη Καθαριότητας και στίλβωσης, αρώματα και καλλυντικά	9.424.342	5.766.324	6.947.862	-38,81%	+20,49%	0,74%	0,96%
CH257-Μαχαιροπήρουνα, εργαλεία και σιδηρικά	5.814.059	6.523.695	5.878.272	+12,21%	-9,89%	0,84%	0,81%
CC171-Είδη από χαρτί και χαρτόνι	2.278.723	6.064.931	5.338.897	166,15%	-11,97%	0,78%	0,74%
CE202-Λιπάσματα και άλλα χημικά προϊόντα για την γεωργία	5.091.818	4.055.665	4.405.700	-20,35%	+8,63%	0,52%	0,61%
CG239- Λειαντικά προϊόντα και μη μεταλλικά ορυκτά	3.772.222	3.669.928	3.998.636	-2,71%	+8,96%	0,47%	0,55%
CB141-Ενδύματα, εκτός από ενδύματα από γούνα	2.605.399	6.727.749	3.959.712	+158,22%	-41,14%	0,86%	0,55%
EE381- Απόβλητα	9,436,391	10.088.314	3.861.746	+6,91%	-61,72%	1,29%	0,53%
ΣΥΝΟΛΑ	794.472.788	780.849.718	726.003.115				

Πηγή: ISTAT

II. ΕΞΑΓΩΓΕΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΛΟΜΒΑΡΔΙΑΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

Σύμφωνα με προσωρινά στοιχεία της ISTAT, το 2020 εισήχθησαν από την Περιφέρεια Λομβαρδίας στην Ελλάδα προϊόντα συνολικής αξίας € 1.179,6 εκ. έναντι €1.252 εκ το 2019, σημειώνοντας μείωση της τάξης του -5,83%, από +6,17% που παρατηρήθηκε το 2019 έναντι του 2018. Το μερίδιο των εξαγωγών της Λομβαρδίας στην Ελλάδα επί του συνόλου των εξαγωγών της, το 2020 σημείωσε ελαφρά αύξηση και από 0,98% το 2019 ανήλθε στο 1,03%. Από τον Πίνακα 4 όπου παρουσιάζονται τα 20 κυριότερα σε αξία εξαγόμενα προϊόντα από τη Λομβαρδία στην Ελλάδα, παρατηρούμε τα ακόλουθα:

- στις πρώτες 6 θέσεις βρίσκονται οι κατηγορίες: φάρμακα και φαρμακευτικά σκευάσματα (14,29% του συνόλου των εξαγωγών της Λομβαρδίας στην Ελλάδα), άλλα μηχανήματα γενικής χρήσης (8,42%), πλαστικά είδη (6,07%), χημικά (5,15%), σαπούνια και απορρυπαντικά (3,88%), είδη ένδυσης (3,52%).
- οι εξαγωγές της Λομβαρδίας στην Ελλάδα καλύπτουν ευρεία ποικιλία προϊόντων σε αντίθεση με τα ελληνικά περιορισμένης ποικιλίας εξαγόμενα προϊόντα. Τα 6 πρώτα σε αξία εξαγόμενα προϊόντα από τη Λομβαρδία το 2020 καλύπτουν το 41,33% της αξίας των συνολικών εξαγωγών της Λομβαρδίας στην Ελλάδα (έναντι 39,97% το 2019).

ΠΙΝΑΚΑΣ 4. -ΤΑ 20 ΠΡΩΤΑ ΣΕ ΑΞΙΑ ΠΡΟΙΟΝΤΑ ΠΟΥ ΕΞΑΓΕΙ Η ΛΟΜΒΑΡΔΙΑ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

Εμπορικές Συναλλαγές 2020 (σε αξία €) Λομβαρδίας - Ελλάδας ανά κατηγορία 'Ateco 2007'							
Κατηγορίες Προϊόντων	Εξαγωγές 2018	Εξαγωγές 2019	Εξαγωγές 2020	% 18-19	% 19-20	Μερίδιο 2019	Μερίδιο 2020
CF212-Φάρμακα και φαρμακευτικά σκευάσματα	114.191.199	161.350.572	168.536.450	+41,30%	+4,45%	12,46%	14,29%
CK282-Άλλα Μηχανήματα Γενικής Χρήσης	87.449.426	95.544.585	99.346.317	+9,26%	+3,98%	7,38%	8,42%
CG222-Πλαστικά Είδη	72.398.622	74.356.935	71.549.699	+2,70%	-3,78%	5,74%	6,07%
CE201-Βασικά Χημικά Προϊόντα,λιπάσματα και αζωτούχες ενώσεις,πλαστικά είδη και συνθετικό καουτσούκ σε πρωτογενή μορφή	57.108.431	66.447.905	60.765.497	+16,35%	-8,55%	5,13%	5,15%
CE204-Σαπούνια και Απορρυπαντικά, Είδη Καθαριότητας και στίλβωσης, αρώματα και καλλυντικά	62.405.324	60.890.100	45.767.865	-2,43%	-24,84%	4,70%	3,88%
CB141-Είδη Ένδυσης, εκτός από γουναρικά	36.698.031	51.186.271	41.481.759	+39,48%	-18,96%	3,95%	3,52%
CK281-Μηχανήματα Γενικής Χρήσης	41.706.153	51.535.037	40.969.731	+23,81%	-20,66%	3,99%	3,47%
CK289-Άλλες Μηχανές Ειδικής Χρήσης	36.120.410	41.161.607	30.823.457	+13,96%	-25,12%	3,18%	2,61%
CE205-Άλλα Χημικά Προϊόντα	25.309.238	26.623.107	27.529.049	+5,19%	+3,40%	2,06%	2,33%
CB139-Άλλα Κλωστοϋφαντουργικά Προϊόντα	25.032.705	27.121.187	27.246.115	+8,34%	+0,46%	2,09%	2,31%
CJ271- Ηλεκτρικοί Κινητήρες, Γεννήτριες και Μετασχηματιστές. Εξοπλισμός Διανομής και Ελέγχου Ηλεκτρικής Ενέργειας	25.883.037	21.804.435	24.534.458	-15,76%	+12,52%	1,68%	2,08%
CH259-Άλλα Προϊόντα από Μέταλλο	25.567.300	28.275.042	24.356.353	+10,59%	-13,86%	2,18%	2,06%
CA108-Άλλα Τρόφιμα	23.444.110	26.243.927	22.826.550	+11,94%	-13,02%	2,03%	1,94%

CH244-Πολύτιμα Βασικά Μέταλλα και άλλα μέταλλα εκτός Σιδήρου, πυρηνικά καύσιμα	20.583.723	23.077.738	20.246.134	+12,12%	-12,27%	1,78%	1,72%
CA105- Γαλακτοκομικά Προϊόντα	19.864.040	21.094.767	18.334.319	+6,20%	-13,09%	1,63%	1,55%
CA102-Ψάρια, οστρακοειδή και μαλακόστρακα επεξεργασμένα και συντηρημένα	17.293.915	17.859.992	17.688.069	+3,27%	-0,96%	1,38%	1,50%
CM 310- Έπιπλα	18.913.693	16.193.592	17.619.905	-14,38%	8,81%	1,25%	1,49%
CE203-Συνθετικά Χρώματα, Βερνίκια, Σμάλτο, Μελάνια εκτύπωσης και Κόλλες	18,844,420	18.834.880	16.865.778	-0,05%	-10,45%	1,45%	1,43%
VV899-Προμήθειες σκαφών, εγχώρια επιστρεπτέα ή απορριφθέντα εμπορεύματα, διάφορα εμπορεύματα	10,698,110	6.299.160	16.765.354	-41,12%	166,15%	0,49%	1,42%
CH257-Μαχαιροπήρουνα, εργαλεία και σιδηρικά	18.398.121	19.807.671	16.321.781	7,66%	-17,60%	1,53%	1,38%
ΣΥΝΟΛΑ	1.179.777.099	1.295.395.931	1.179.642.913	9,80%	-8,94%		

Πηγή: ISTAT

ΠΙΝΑΚΑΣ 5. ΔΙΜΕΡΕΣ ΕΜΠΟΡΙΟ Β. ΙΤΑΛΙΑΣ-ΕΛΛΑΔΑΣ, ΑΝΑ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ (σε €)

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ	ΕΙΣΑΓΩΓΕΣ 2020	ΕΞΑΓΩΓΕΣ 2020	ΕΙΣΑΓΩΓΕΣ ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ 2020	ΕΞΑΓΩΓΕΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ 2020	ΜΕΡΙΔΙΟ ΕΙΣΑΓΩΓΩΝ ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ	ΜΕΡΙΔΙΟ ΕΞΑΓΩΓΩΝ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ
LOMBARDIA	119.415.693.690	114.021.793.413	726.003.115	1.179.642.913	0,61%	1,03%
EMILIA - ROMAGNA	33.641.592.754	61.147.982.624	170.517.131	700.990.532	0,51%	1,15%
VENETO	41.477.726.979	59.812.316.798	314.732.532	574.868.366	0,76%	0,96%
PIEMONTE	27.846.383.795	40.950.537.721	62.275.356	306.418.132	0,22%	0,75%
FRIULI VENEZIA GIULIA	6.828.525.312	14.267.555.574	146.791.896	128.732.829	2,15%	0,90%
TRENTINO	6.553.574.089	8.372.449.008	13.543.625	44.990.459	0,21%	0,54%
LIGURIA	8.045.288.110	7.051.432.545	64.118.317	64.536.392	0,80%	0,92%
VALLE D' AOSTA	253.830.719	563.458.305	198.619	448.574	0,08%	0,08%

Η περιφέρεια της Λομβαρδίας, σύμφωνα με τα ανωτέρω, σε σύγκριση με τις υπόλοιπες περιφέρειες της Β.Ιταλίας, κατατάσσεται πρώτη ως προς την συνολική αξία εξαγωγών, ίση με € 114 δις, ακολουθούμενη από την περιφέρεια της Emilia Romagna με αντίστοιχη αξία εξαγωγών € 61,14 δις, την περιφέρεια του Veneto με € 59,81 δις, την περιφέρεια του Piemonte με € 40,9 δις, το Friuli Venezia Giulia με € 14,2 δις, την περιφέρεια του Trentino με € 8,3 δις, τη Liguria με € 7 δις. και την Valle d' Aosta με € 563,4 εκ.. Σε διμερές επίπεδο, την υπό εξέταση περίοδο, μετά τη Λομβαρδία στην οποία πραγματοποιήθηκαν ε/εξαγωγές αξίας €726 εκ., ακολουθεί η περιφέρεια του Veneto με εξαγωγές αξίας € 314,7 εκ., η περιφέρεια της Emilia Romagna με εξαγωγές αξίας € 170,5 εκ., της Friuli Venezia Giulia με €146,7 εκ., της Liguria με € 64,1 εκ., του Piemonte με € 62,2 εκ., του Trentino με €13 εκ. και τέλος της Valle d' Aosta με € 198,6 χιλ.

4.2 Χρήσιμες διευθύνσεις

1. Ελληνικές Αρχές

Πρεσβεία Ρώμης	Τηλ.: +39 06 8537551 Φαξ +39 06 8415927	http://www.mfa.gr/rome gremb.rom@mfa.gr
Προξενικό Γραφείο Ρώμης	Τηλ.: +39 06 85375580 Φαξ +39 06 80692298	grcon.rom@mfa.gr
Γραφείο ΟΕΥ Ρώμης	Τηλ. : +39 06 85375550 Φαξ +39 06 8415927	http://agora.mfa.gr/ta-grafeia-oikonomikon-emporikon-upotheseon/grafeia-anaxora/office/843/ ecocom-rome@mfa.gr
Γραφείο Τύπου	Τηλ.: +39 06 8546224 Φαξ +39 06 85375569	press.rom@mfa.gr
Γραφείο Ακολούθου Αμύνης	Τηλ.: +39 06 8553100 Φαξ +39 06 85354014	defatt_it@hndgs.mil.gr
Πρεσβεία στο Βατικανό (Αγία Έδρα)	Τηλ.: +39 06 8080340 +39 06 8070786 Φαξ +39 06 8079862	gremb.vat@mfa.gr
Γραφείο ΟΕΥ Μιλάνου	Τηλ. :+39 02 72095543 Φαξ +39 02 720105386	http://agora.mfa.gr/ta-grafeia-oikonomikon-emporikon-upotheseon/grafeia-anaxora/office/842/ ecocom-milano@mfa.gr
Αρχές της Ελλάδας στην Ιταλία μπορούν να αρυσθούν από τον ακόλουθο σύνδεσμο: http://www.mfa.gr/dimereis-sheseis-tis-ellados/italia/italia-stoixeiax.html		

2. Ιταλικές Αρχές - Υπουργεία

Presidenza del Consiglio dei Ministri (Προεδρία Υπουργικού Συμβουλίου)	Τηλ: +39 06 67791	http://www.governo.it/
Affari Esteri e Cooperazione Internazionale (Υπουργείο Εξωτερικών & Διεθνούς Συνεργασίας)	Τηλ: +39 06 36911	http://www.esteri.it ministero.affariesteri@cert.esteri.it

Economia e delle Finanze (Υπουργείο Οικονομίας και Οικονομικών)	Τηλ: +39 06 47611	http://www.mef.gov.it http://www.tesoro.it urp.economiaefinanze@pec.mef.gov.it
Agenzia delle Entrate (Υπηρεσία Εσόδων)	Τηλ: +39 06-96668933	http://www.agenziaentrate.gov.it/wps/portal/entrate/home http://www.agenziaentrate.gov.it/wps/portal/entrate/contatta
Agenzia delle Dogane (Τελωνεία)	Τηλ: +39 0650246060 +39 06 0650246058 +39 06 0650246059	https://www.agenziadoganemonopoli.gov.it/portale/monica.nardi@agenziadogane.it
Sviluppo Economico (Υπουργείο Οικονομικής Ανάπτυξης)	Τηλ: +39 06 47054221 +39 06 420434000 Φαξ +39 06 47052479	http://www.sviluppoeconomico.gov.it cons.dip@mise.gov.it
Politiche Agricole Alimentari e Forestali (Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων)	Τηλ: +39 06 46651	http://www.politicheagricole.gov.it gabinettoconsigliere.diplomatico@politicheagricole.it
Transizione ecologica (Υπουργείο Οικολογικής μετάβασης)	Τηλ: +39 06 57221	http://www.minambiente.it
Infrastrutture e mobilità sostenibili (Υπουργείο Υποδομών και Βιώσιμης Κινητικότητας)	Τηλ: +39 06 44121	http://www.mit.gov.it aff.internazionali@mit.gov.it
Salute (Υγείας)	Τηλ: +39 06 59941	http://www.salute.gov.it/

Στοιχεία επικοινωνίας των Υπουργείων της ιταλικής Κυβέρνησης μπορούν να αρυσθούν από τον ακόλουθο σύνδεσμο: <http://www.governo.it/i-ministeri-0>

3. Τοπικοί Φορείς

Regione Lazio (Περιφέρεια Λατίου)	Τηλ: +3906 69380623	http://www.regione.lazio.it/ urp@regione.lazio.it
Prefettura di Roma (Νομαρχία Ρώμης)	Τηλ: +39 06 67294353 +39 06 67294571	http://www.prefettura.it/roma/multidip/index.htm
Comune di Roma (Δήμος Ρώμης)	Τηλ: +39 06 0606 Φαξ +39 06 67103590	http://www.comune.roma.it https://www.comune.roma.it/web/it/rubrica-pec.page
Comune di Ancona (Δήμος Ανκόνας)	Τηλ: +39 071 222 1	http://www.comune.ancona.it/ info@comune.ancona.it
Comune di Bari (Δήμος Μπάρι)	Τηλ: +39 080 5771111	http://www.comune.bari.it/ urp@comune.bari.it
Comune di Bologna (Δήμος Μπολόνια)	Τηλ: +39 051 203111	http://www.comune.bologna.it URP@comune.bologna.it
Comune di Cagliari (Δήμος Κάλιαρι)	Τηλ: +39 070 6771	https://www.comune.cagliari.it/portale/it/contatti.page protocollogenerale@comune.cagliari.legalmail.it
Comune di Ferrara (Δήμος Φερράρα)	Τηλ: +39 0532 419111	http://www.comune.fe.it/ urp@comune.fe.it
Comune di Foggia (Δήμος Φότζια)	Τηλ: +39 0881 792111	http://www.comune.foggia.it
Comune di Messina (Δήμος Μεσσίνας)	Τηλ: +39 090 7721 Φαξ +39 090 716251	http://www.comunemessina.gov.it/ protocollo@pec.comune.messina.it
Comune di Napoli (Δήμος Νεάπολης)	Τηλ: +39 081 7951111 Φαξ +39 081 7955002	http://www.comune.napoli.it urp@comune.napoli.it
Comune di Padova (Δήμος Πάδοβας)	Τηλ: +39 049 8205111 Φαξ +39 049 8205399	http://www.padovanet.it protocollo.generale@pec.comune.padova.it
Comune di Palermo (Δήμος Παλέρμου)	Τηλ: +39 091 7401111 Φαξ +39 091 7402275	http://www.comune.palermo.it urp@comune.palermo.it

Comune di Perugia (Δήμος Περούτζιας)		http://www.comune.perugia.it/ urp@comune.perugia.it
Comune di Reggio Calabria (Δήμος Ρηγίου Καλαβρίας)	Τηλ: +39 0965 362111	http://www.comune.reggio-calabria.it staffrete@comune.reggio-calabria.it
Comune di Rimini (Δήμος Ρίμινι)	Τηλ: +39 0541 704111	http://www.comune.rimini.it/ protocollo.generale@pec.comune.rimini.it
Comune di Taranto (Δήμος Τάραντα)	Τηλ: +39 099 4581819 +39 099 4581111	http://www.comune.taranto.it comunicazione.urp@comune.taranto.it
Comune di Trento (Δήμος Τρέντο)	Τηλ: +39 0461 884111	http://www.comune.trento.it/ comurp@comune.trento.it
Comune di Trieste (Δήμος Τεργέστης)	Τηλ: +39 040-6751	http://www.retecivica.trieste.it urp@comune.trieste.it
Comune di Venezia (Δήμος Βενετίας)	Τηλ: +39 041 2748111 Φαξ +39 041 5200782	http://www.comune.venezia.it segretario.generale@pec.comune.venezia.it
Comune di Verona (Δήμος Βερόνας)	Τηλ: +39 045 807711	http://portale.comune.verona.it/ giunta@comune.verona.it
Λοιποί Δήμοι στην Ιταλία και σχετικές πληροφορίες μπορούν να αναζητηθούν στον κατωτέρω σύνδεσμο: http://www.comuniverso.it/index.cfm?Comuni_per_regione&menu=150		

4. Κρατικοί Φορείς		
INVITALIA Agenzia nazionale per l'attrazione degli investimenti e lo sviluppo d'impresa (Οργανισμός Προσέλκυσης Επενδύσεων και Ανάπτυξης των Επιχειρήσεων)	Τηλ: +39 06 421601	http://www.invitalia.it info@invitalia.it

ICE Agenzia per la promozione all'estero e l'internazionalizzazione delle imprese italiane <i>(Οργανισμός Προώθησης Εξαγωγών και εξωστρέφειας των ιταλικών επιχειρήσεων)</i>	Τηλ: +39 06 59921 	http://www.ice.gov.it servizi.imprese@ice.it
AGEA Agenzia per le Erogazioni in Agricoltura <i>(Οργανισμός Πληρωμών και Ελέγχου των Κοινοτικών Ενισχύσεων Προσανατολισμού και Εγγυήσεων)</i>	Τηλ: +39 06.494991 Φαξ +39 06 4949907	http://www.agea.gov.it direzione@agea.gov.it
L'Autorità Per L'energia Elettrica E Il Gas <i>(Αρχή για την Ηλεκτρική Ενέργεια και το Φυσικό Αέριο)</i>	Τηλ: +39 02 655651 Φαξ +39 02 65565266	https://www.arera.it/it/index.htm info@arera.it
ISMEA Istituto di servizi per il mercato Agricolo Alimentare <i>(Κέντρο Υπηρεσιών για την Αγορά Γεωργικών Προϊόντων και Τροφίμων)</i>	Τηλ: +39 06 855681 +39 06 85568400	http://www.ismea.it urp@ismea.it
ENEA Ente per le Nuove Tecnologie, l'Energia e l'Ambiente <i>(Οργανισμός για τις Νέες Τεχνολογίες για την Ενέργεια και το Περιβάλλον)</i>	Τηλ.: +39 06-36272713 +39 06-36272684 Φαξ +39 06-36272781	http://www.enea.it rel@enea.it
ISA Istituto Sviluppo Agroalimentari Sp.A <i>(Ινστιτούτο Ανάπτυξης Γεωργικών προϊόντων και Τροφίμων)</i>	Τηλ: +39 0761 2771 Φαξ. +39 0761 354050	http://www.isa.it info@isa.it

SIMEST Società Italiana per l' Imprese Miste all' Estero <i>(Οργανισμός με αρμοδιότητα την παροχή βοήθειας για δημιουργία μικτών επιχειρήσεων στο εξωτερικό και πραγματοποίησης επενδύσεων)</i>	Τηλ: +39 06 686351 Φαξ +39 06 68635220	http://www.simest.it info@sacesimest.it
SACE Istituto per i Servizi Assicurativi del Commercio Estero <i>(Οργανισμός Ασφάλισης Εξαγωγικών Πιστώσεων)</i>	Τηλ: +39 06 67361 Φαξ +39 06 6736225	http://www.sace.it info@sace.it
IREPA Istituto di Ricerche Economiche per la Pesca e l'Acquacoltura <i>(Ινστιτούτο Οικονομικών Ερευνών για την Αλιεία και τις Υδατοκαλλιέργειες)</i>	Τηλ: +39 089 338978 Φαξ +39 089 330835	http://www.irepa.org webmaster@irepa.org
UNION Ente Nazionale Italiano di unificazione <i>(Ιταλικός Οργανισμός Τυποποίησης)</i>	Τηλ: +39 02 700241 Φαξ +39 0270024375	http://www.uni.com uni@uni.com
SINAB Sistema d'informazione nazionale sull'Agricoltura Biologica <i>(Εθνικό Σύστημα Πληροφόρησης για τη Βιολογική Γεωργία)</i>	Τηλ: +39 06 46656182 Φαξ +39 06 46655138	http://www.sinab.it/ sportelloinfo@sinab.it
ENIT Agenzia Nazionale del Turismo <i>(Ιταλικός Οργανισμός Τουρισμού)</i>	Τηλ: +39 06 49711 Φαξ +39 06-4463379 +39 06 4469907	http://www.enit.it/ presidenza@enit.it
ONT Osservatorio Nazionale del Turismo <i>(Παρατηρητήριο Τουρισμού)</i>	Τηλ: +39 06 67792149 +39 06 2177	http://www.ontit.it/ redazione.ontit@enit.it

AG COM Autorità per le Garanzie nelle Comunicazioni (Ρυθμιστική Αρχή Τηλεπικοινωνιών)	Τηλ: +39 081 750750 Φαξ +39 0817507616	http://www.agcom.it/ info@agcom.it
FSI Fondo Strategico Italiano Spa (Ταμείο Στρατηγικών Επενδύσεων)	Τηλ: +39 02 8904061 Φαξ +39 02 89040678	https://www.cdp.it/media/studi/quaderni-cdp/crescere-per-competere-fondo-strategico-italiano.kl igianluca.basciu@cdp.it
ACCREDIA Ente Italiano di Accreditamento (Εθνικό Σύστημα Διαπίστευσης)	Τηλ: +39 06 844099.1 Φαξ +39 06 8841199	http://www.accredia.it/ info@accredia.it
GSE Gestore Servizi Energetici (Διαχειριστής Υπηρεσιών Ενέργειας)	Τηλ: +39 06 92928544-45 Φαξ +39 06 92912503	http://www.gse.it/ gsespa@pec.gse.it
ISTAT Istituto nazionale di statistica (Εθνικό Ινστιτούτο Στατιστικών)	Τηλ: +06 39 06 46731	http://www.istat.it/ comunica@istat.it

5. Εμπορικά & Βιομηχανικά Επιμελητήρια

UNION CAMERE (Κεντρική Ένωση Επιμελητηρίων)	Τηλ: +39 06 47041 +39 06 4704256 Φαξ +39 06 4704240	http://www.unioncamere.it
ASSOCAMERESTERO- Associazione Camere di Commercio Italiane all'Estero) (Ένωση Εμπορικών Επιμελητηρίων Εξωτερικού)	Τηλ: +39 06 44231314	http://www.assocamerestero.it/ info@assocamerestero.it
Camera di Commercio di Roma - Ufficio internazionalizzazione (Επιμελητήριο Ρώμης)	Τηλ: +39 06 520821 +39 06 52082546 Φαξ + 39 06 522082547	http://www.rm.camcom.it attivita.promozionali@rm.camcom.it

Camera di Commercio di Venezia – Ufficio <u>Promozione e Internazionalizzazione</u> <i>(Επιμελητήριο Βενετίας)</i>	Τηλ: +39 041 2576602 Φαξ +39 041 2576632	http://www.ve.camcom.it promozione.estero@ve.camcom.it
Camera di Commercio di Verona <i>(Επιμελητήριο Βερόνας)</i>	Τηλ: +39-0458085762 +39 045 8085863 +39 045 8085852 +39045 8085860 Φαξ +39 045 8085861	http://www.vr.camcom.it promo@vr.camcom.it
Camera di Commercio di Bologna - Ufficio <u>Promozione Estera</u> <i>(Επιμελητήριο Μπολώνιας)</i>	Τηλ: +39 051.6093.202 +39 051 6093287 +39 051 6093290 Φαξ +39 -051-6093211	http://www.bo.camcom.it commercio.estero@bo.camcom.it
Camera di Commercio di Napoli <i>(Επιμελητήριο Νεάπολης)</i>	Τηλ: +39 081 7607111 +39 081 7607327 Φαξ +39 081 5526940	http://www.na.camcom.it http://www.com-tur.com segreteria@com-tur.it
Camera di Commercio di Pescara - Ufficio internazionalizzazione <i>(Επιμελητήριο Πεσκάρας)</i>	Τηλ: +39 085 4536228 +39 085 4536434 Φαξ +39 085 690870	www.pe.camcom.it paolo.dilullo@pe.camcom.it
Camera di Commercio di Trento - azienda speciale trentino sprint <i>(Επιμελητήριο Τρέντο)</i>	Τηλ: +39 0461 887282 +39 0461 887288 Φαξ +39 0461 983069	http://www.tn.camcom.it sprint@trentinosprint.it
Camera di Commercio di Trieste -Azienda Speciale ARIES <i>(Επιμελητήριο Τεργέστης)</i>	Τηλ: +39 040 6701404 Φαξ +39 040 6701321	http://www.ts.camcom.it info@ariestrieste paolo.marchese@ariestrieste.it
Camera di Commercio di Perugia - azienda speciale Promocamera <i>(Επιμελητήριο Περούτζιας)</i>	Τηλ: +39 0854536 Φαξ +39 085690870	http://www.pg.camcom.it promocamera@pg.camcom.it

Camera di Commercio di Ancona - Azienda Speciale della Camera di Commercio di Ancona Marchet <i>(Επιμελητήριο Ανγκώνας)</i>	Τηλ: +39 071 2072913 Φαξ +39 071 5898265	http://www.an.camcom.it http://www.marchet.it marchet@an.camcom.it stefano.fiorini@ancamcom.it
Camera di Commercio di Salerno - Azienda speciale della Camera di commercio di Salerno <i>(Επιμελητήριο Σαλέρνο)</i>	Τηλ: +39 089 2786111 Φαξ +39 089 2786111	http://www.sa.camcom.it http://www.intertrade.sa.it/ info@intertrade.sa.it
Camera di Commercio di Bari - AICAI, Azienda speciale della Camera di commercio di Bari <i>(Επιμελητήριο Μπάρι)</i>	Τηλ: +39 080 217.45.92 +39 080 2174591 Φαξ +39-080 5537062	http://www.ba.camcom.it http://www.aicai.it aicai@ba.camcom.it
Camera di Commercio di Brindisi - Azienda speciale della Camera di commercio di Brindisi <i>(Επιμελητήριο Μπρίντιζι)</i>	Τηλ: +39 0831562994 Φαξ +39 0831597059	http://www.br.camcom.it-segreteria@promobrindisi.com
Camera di Commercio di Lecce - Sportello per l'internazionalizzazione <i>(Επιμελητήριο Λέτσε)</i>	Τηλ: +39 0832 684218	http://www.le.camcom.it internazionalizzazione@le.camcom.it
Camera di Commercio di Taranto - Sportello per l'internazionalizzazione <i>(Επιμελητήριο Τάραντα)</i>	Τηλ: +39 099 7783036 +39 099 7783074 Φαξ +39 099 7783046	http://www.camcomtaranto.gov.it francesca.sanesi@ta.camcom.it marcella.forte@ta.camcom.it
Camera di Commercio di Potenza - Sportello per l'internazionalizzazione <i>(Επιμελητήριο Ποτέντζας)</i>	Τηλ: +39 0971 411357 +39 0971 412 2 75 Φαξ +39 0971 410313	http://www.pz.camcom.it http://www.forimpz.it forimpz@legalmail.it
Camera di Commercio di Reggio Calabria - Sportello per l'internazionalizzazione <i>(Επιμελητήριο Ρηγίου Καλαβρίας)</i>	Τηλ: +39 0965 384233 +39 0965 384267 Φαξ +39 0965 384200	http://www.rc.camcom.it giulia.megna@rc.camcom.it anna.crea@rc.camcom.it

Camera di Commercio di Cagliari - Ufficio Promozione <i>(Επιμελητήριο Κάλιαρι)</i>	Τηλ: +39 070 60512387 +39 070 605121 Φαξ +39 070 60512247	http://www.ca.camcom.it giampiero.uccheddu@ca.camcom.it promozione@ca.camcom.it
Camera di Commercio di Catania <i>(Επιμελητήριο Κατάνιας)</i>	Τηλ: +39 095 57361376 +39 0957361370-1 +39 0957361378 Φαξ +39 095 7361378	http://www.ct.camcom.it patrizia.mauro@ct.camcom.it gabriella.perciabosco@ct.camcom.it giuseppina.adonia@ct.camcom.it
Camera di Commercio di Palermo - Ufficio internazionalizzazione <i>(Επιμελητήριο Παλέρμου)</i>	Τηλ: +39 091 6050401 +39 091 6050219 Φαξ +39 091 582338	http://www.pa.camcom.it http://www.sprintsicilia.eu info@sprintsicilia.it rosalia.amato@pa.camcom.it concetta.amato@pa.camcom.it
Camera di Commercio di Messina - Ufficio internazionalizzazione <i>(Επιμελητήριο Μεσσίνα)</i>	Τηλ: +39 090 7772233 Φαξ +39 090 774414	www.me.camcom.it verdiglione@sprintsicilia.it
Camera di Commercio di Sassari <i>(Επιμελητήριο Σάσσαρι)</i>	Τηλ: +39 079 079 2638800 +39 079 2638815 Φαξ +39 079 2638810	http://www.ss.camcom.it http://www.promocamera.it luigi.chessa@ss.camcom.it
Camera di Commercio di Udine - Azienda Speciale Imprese e Territorio - I.TER <i>(Επιμελητήριο Ούντινε)</i>	Τηλ: +39 0432 273230 +39 0432 273111 Φαξ +39 0432 509469	http://www.ud.camcom.it progetti.info@ud.camcom.it manuela.carraro@ud.camcom.it
Camera di Commercio di Vicenza - Azienda Speciale della Camera di Commercio di Vicenza <i>(Επιμελητήριο Βιτσέντζα)</i>	Τηλ: +39 0444 994910 +39 0444 994750 Φαξ +39 0444 994769	http://www.vi.camcom.it/ http://www.vicenzaqualita.org/ antonio.bellin@vi.camcom.it info@vicenzaqualita.org

6. Τράπεζες (μεγαλύτερες)

BANCA D'ITALIA Τράπεζα Ιταλίας	Τηλ: +39 06 47921	http://www.bancaditalia.it email@bancaditalia.it
ABI Associazione Bancaria Italiana (Ένωση Ιταλικών Τραπεζών)	Τηλ: +39 06 67671 Φαξ +39 06 6767457	http://www.abi.it abi@abi.it
UniCredit Banca S.p.A.	Τηλ: +39 02 88 621	http://www.unicredit.it
Banca Nazionale del Lavoro Spa (BNL)	Τηλ: +39 06 47021	http://www.bnl.it redazionebnl@bnlmail.com
Intesa san Paolo Spa Intesa Bci	Τηλ: +39 011 555 1	http://www.intesasanpaolo.com info@intesasanpaolo.com
UNIPOL Banca S.P.A. UGF Banca	Τηλ: +39051 5076111 Φαξ +39 051 5076666	https://www.unipolbanca.it/ info@unipolbanca.it
Banco di Sardegna S.p.A.. Gruppo B.P.E.R	Τηλ: +39 079 226000	http://www.bancosardegna.it relazioniesterne@bancosardegna.it
Banca Monte dei Paschi di Siena S.p.A.	Τηλ: +39 0577 294111	http://www.mps.it info@banca.mps.it
Banco popolare	Τηλ: +39 045.867.5111	www.bancopopolare.it/
Gruppo Mediobanca	Τηλ: +39 02 88291 Φαξ +39 02 8829367	http://www.mediobanca.it investor.relations@mediobanca.com
Banca Popolare di Milano	Τηλ: +39 02 77001	http://www.bpm.it
Deutsche Bank	Τηλ: +39 02 4024.1	http://www.db.com

7. Διοργανωτές Εκθέσεων

FIERA DI ROMA SRL Φορέας Διοργάνωσης Εκθέσεων στη Ρώμη	Τηλ: . +39 0665074501 Φαξ +39 0665074475	http://www.fieraroma.it/ presidenza@fieraroma.it
---	---	---

FIERA DI BOLOGNA Φορέας Διοργάνωσης Εκθέσεων στη Μπολόνια	Τηλ: +39 051 282111 Φαξ +39 051 62374004	http://www.bolognafiere.it segreteria.generale@bolognafiere.it
MOSTRA D OLTREMARE Φορέας Διοργάνωσης Εκθέσεων στη Νεάπολη	Τηλ: +39 081 7258000 Φαξ +39 081 7258009	http://www.mostradoltremare.it info@mostradoltremare.it
ENTE AUTONOMO FIERA DEL LEVANTE Φορέας Διοργάνωσης Εκθέσεων στο Μπάρι	Τηλ: +39 080 5366396 +39 080 5366398 Φαξ +39 080 5366492 +39 080 5366482	http://www.fieradellevante.it estero@fieralevante.it
FIERA DI VICENZA SPA Διοργανωτές Εκθέσεων στην Βιτζέντσα	Τηλ: +39 -0444 969111 Φαξ +39 0444 969000	http://www.vicenzafiera.it info@vicenzafiera.it
FIERA DI VERONA Ente Autonomo per le Fiere di Verona Διοργανωτές Εκθέσεων Βερόνας	Τηλ: +39 045 8298111 Φαξ +39 045 8298288	http://www.veronafiere.it info@veronafiere.it
RIMINI FIERE SPA Διοργανωτές Εκθέσεων στο Ρίμινι	Τηλ: +39 0541 744111 Φαξ +39 0541 744200	http://www.riminifiera.it segr.commerciale@riminifiera.it

8. Επιχειρηματικοί Φορείς

A.I.D.EP.I.I ASSOCIAZIONE DELLE INDUSTRIE DEL DOLCE E DELLA PASTA ITALIANE (Ένωση Ιταλικών Βιομηχανιών Γλυκισμάτων και Ζυμαρικών)	Τηλ.: +39 06 8091071 Φαξ +39 06 8073186	http://www.aidepi.it aidepi@aidepi.it
AIIPA - ASSOCIAZIONE ITALIANA INDUSTRIE PRODOTTI (Σύνδεσμος Βιομηχανιών Ειδών Διατροφής)	Τηλ: +39 02 654184 Φαξ +39 02 654822	http://www.aiipa.it aiipa@aiipa.it

AIP Associazione Italiana Pellicceria <i>(Ιταλική Ένωση Γούνας)</i>	Τηλ. +39 02.798115 Φαξ +39 02 76021349	http://www.aip.it nazionale@aip.it
ANCE - ASSOCIAZIONE NAZIONALE COSTRUTTORI EDILI <i>(Ένωση Κατασκευαστών Οικοδομικών Έργων)</i>	Τηλ: +39 06 845671 Φαξ +39 06-84567550	http://www.ance.it info@ance.it
ASSITOL Associazione Italiana dell'Industria Olearia <i>(Ένωση Βιομηχανιών Ελαίων)</i>	Τηλ.: +39 06 69940058 Φαξ: +39 06 69940118	http://www.assitol.it/ assitol@assitol.it
ASSOBIBE - ASSOCIAZIONE ITALIANA DEGLI INDUSTRIALI DELLE BEVANDE ANALCOOLICHE <i>(Σύνδεσμος Βιομηχανιών Μη Αλκοολούχων Ποτών)</i>	Τηλ: +39 06 5918891 Φαξ +39 06 5924751	http://www.assobibe.it assobibe@assobibe.it
ASSOCOMUNICAZIONE ASSOCIAZIONE NAZIONALE DELLE IMPRESE DI COMUNICAZIONE <i>(Σύνδεσμος Επιχειρήσεων Επικοινωνιών - ΣΕΠΕ)</i>	Τηλ: +39 02 58307450 +39 0658307426 Φαξ +39 02 58307147	http://www.assocomunicazione.it informazioni@assap.it
ASSOLATTE ASSOCIAZIONE ITALIANA LATTIERO CASEARIA <i>(Σύνδεσμος Βιομηχανιών Γαλακτοκομικών Προϊόντων)</i>	Τηλ: +39 02 72021817 Φαξ +39 02 72021838	http://www.assolatte.it assolatte@assolatte.it
ASSOLTERM ASSOCIAZIONE ITALIANA SOLARE TERMICO <i>(Ένωση Βιομηχανιών Ηλιακής Ενέργειας)</i>	Τηλ : +39 06 44340537 Φαξ +39 06 4440872	http://www.assolterm.it segretariogenerale@assolterm.it

ASSOSOLARE Associazione Nazionale dell'Industria Solare Fotovoltaica <i>(Εθνική Ένωση Βιομηχανιών Ηλιακής Ενέργειας και Φωτοβολταϊκών)</i>	Τηλ.: +39 06 84241995 Φαξ: +39 06 84080457	www.assosolare.org info@assosolare.org
ASTOI Associazione Tour Operator Italiani (Ένωση ιταλικών Τουριστικών Επιχειρήσεων)	Τηλ. +39 06 5924206 Φαξ: +39 06 5915076	http://www.astoi.com/ http://www.astoi.com/contatti.html
COLDIRETTI (Συνομοσπονδία Παραγωγών Αγροτικών Προϊόντων)	Τηλ. +39 06 46821 - +39 06 4682487 Φαξ +39 06 4871199	relazioniesterne@coldiretti.it http://www.coldiretti.it/Pagine/default.aspx
C.N.O. Consorzio Nazionale degli Olivicoltori <i>(Συνεταιριστική Ένωση Ελαιοπαραγωγών)</i>	Τηλ: +39 06 83797234 Φαξ +39 06 4462825	http://www.cno.it info@cno.it
CONFAGRICOLTURA (Γενική Ομοσπονδία Γεωργικών Επιχειρήσεων)	Τηλ: +39 06 68521 Φαξ +39 06 6861726	http://www.confagricoltura.it info@confagricoltura.it
CONFCOMMERCIO (Ομοσπονδία Ιταλών Εμπόρων)	Τηλ: +39 06 58661 Φαξ +39 06 5809425	http://www.confcommercio.it confcommercio@confcommercio.it
CONFCOOPERATIVE Federagroalimentare <i>(Σύνδεσμος Αγροτικών Προϊόντων)</i>	Τηλ: +39 06 86398567 Φαξ +39 06 86380677	http://www.confcooperative.it roma@confcooperative.it
CONFESERCENTI NAZIONALE (Ομοσπονδία Επιχειρήσεων)	Τηλ: +39 06 47251 Φαξ +39 06 4746886	http://www.confesercenti.it/ confes@confesercenti.it
CONFINDUSTRIA <i>(Ομοσπονδία Ιταλικών Βιομηχανιών)</i>	Τηλ: +39 06 59031 Φαξ +39 06 5919615	http://www.confindustria.it confindustria@confindustria.it

CONFINDUSTRIA FEDERORAFI <i>(Εθνική Συνοσπονδία Αργυροχρυσόχων)</i>	Τηλ: +39 0258316111 Φαξ : +39 0258431625	http://www.federorafi.it/ web@federorafi.it
FederBio Federazione Italiana Agricoltura Biologica e Biodinamica <i>(Ομοσπονδία Βιολογικής και Βιοδυναμικής Γεωργίας)</i>	Τηλ. +39 051-4210272 Φαξ +39 051-4228880	http://www.federbio.it/ info@federbio.it/
F.I.F.O. Federazione Italiana Fornitori Ospedalieri <i>(Ιταλική Ομοσπονδία Προμηθευτών Νοσοκομειακού Εξοπλισμού)</i>	Τηλ. +39 051 4156060 Φαξ +39 051 4156061	http://www.fifo-italia.it/ segreteria@fifo-italia.it
F.N.A.A.R.C. Federazione Nazionale Associazioni Agenti e Rappresentanti di Commercio <i>(Εθνική Συνομοσπονδία Πρακτόρων και Εμπορικών Αντιπροσώπων)</i>	Τηλ.: +39 06 41217144 +39 02 7645191 Φαξ + 39 02 76008493	http://www.fnaarc.it http://www.networkagenti.it/ fnaarc@agenti.it - info@networkagenti.it
FARMINDUSTRIA ASSOCIAZIONE DEGLI INDUSTRIALI DEL FARMACO <i>(Σύνδεσμος Φαρμακοβιομηχανιών)</i>	Τηλ: +39 06 675801 Φαξ +39 06 6786494	http://www.farmindustria.it
FEDERALBERGH <i>(Ομοσπονδία Ξενοδοχειακών Επιχειρήσεων)</i>	Τηλ. +39 0642034610 Φαξ +39 0642034690	http://www.federalberghi.it/ info@federalberghi.it
FEDERALIMENTARE Federazione Italiana dell'Industria Alimentare <i>(Σύνδεσμος Βιομηχανιών Τροφίμων)</i>	Τηλ: +39 06 5903380 +39 06 5903534 Φαξ +39 06 5903342	http://www.federalimentare.it segreteria@federalimentare.it

FEDERAZIONE ITALIANA DISTRIBUTORI BEVANDE <i>(Ομοσπονδία Επιχειρήσεων διανομής ποτών και αναψυκτικών)</i>	Τηλ. + 39 06 657487320 Φαξ +39 06 657487301	http://www.italgrob.it dinodimartino@italgrob.it - luisaprimiceri@italgrob.it
FEDERCHIMICA FEDERAZIONE NAZIONALE DELL'INDUSTRIA CHIMICA <i>(Ομοσπονδία Χημικών Βιομηχανιών)</i>	Τηλ: +39 02 345651 Φαξ +39 02 34565310	http://www.federchimica.it federchimica@federchimica.it
FEDEROLIO Federazione Nazionale del Commercio Oleario <i>(Εθνική Συνομοσπονδία Επιχειρήσεων Εμπορίας Ελαίων)</i>	Τηλ.: +39 06 5754201 Φαξ +39 06 5781813	http://www.federolio.it info@federolio.it
FEDEROP.IT Federazione delle Organizzazioni di Produttori della Pesca e dell'Acquacoltura Italiane <i>(Ομοσπονδία Οργανώσεων Ιταλών Παραγωγών Αλιείας και Ιχθυοκαλλιέργειας)</i>	Τηλ. +39 06 8520831 Φαξ +39 06 85352992	http://federop.it/ mario.bello@federop.it
FEDERPESCA Federazione nazionale delle imprese di pesca <i>(Ομοσπονδία αλιευτικών επιχειρήσεων)</i>	Τηλ: +39 06 67481402 Φαξ +39 06 69783728	http://www.federazionedelmare.it segretariato@federazionedelmare.it
FEDERVINI Federazione Italiana Industriali Produttori Esportatori e Importatori di Vini <i>(Ομοσπονδία Βιομηχανιών, Παραγωγών, Εξαγωγέων και Εισαγωγέων Κρασιών, Λικέρ Οξους και Συναφών)</i>	Τηλ: +39 06 4941630 +39 06 4469421 Φαξ +39 06 4941566	http://www.federvini.it federvini@federvini.it

FIAVET - Federazione Italiana Associazioni Imprese di Viaggi e Turismo (Ομοσπονδία τουριστικών και ταξιδιωτικών γραφείων)	Τηλ. +39 06 588.31.01 Φαξ +39 06/58.97.003	http://www.fiavet.it/ fiavet.nazionale@fiavet.it
GIFI Gruppo Imprese Fotovoltaiche Italiane (Ένωση Ιταλικών Φωτοβολταϊκών Εταιρειών)	Τηλ.: +39 02 3264228 Φαξ: +39 02 3264217	http://www.gifi-fv.it gifi@anie.it
UNAPROL – CONSORZIO OLIVICOLO ITALIANO (Ένωση Παραγωγών Ελαιολάδου)	Τηλ: +39 06 7846901 Φαξ +39 06 78344373	http://www.unaprol.it unaprol@unaprol.it
COSMETICA ITALIA Associazione Nazionale Imprese Cosmetiche (Ιταλική Ένωση Επιχειρήσεων Καλλυντικών)	Τηλ. +39 02 2817731 Φαξ +39 02 28177390	cosmeticaitalia@cosmeticaitalia.it http://www.cosmeticaitalia.it/
VINARIUS Associazione delle Enotecche Italiane (Ένωση με κάβες)		http://www.vinarius.it/ info@vinarius.it

9. Διεθνείς Οργανισμοί - Περιφερειακές Συνεργασίες- Διπλωματικές Αποστολές

FAO (Παγκόσμιος Οργανισμός Τροφίμων)	Τηλ: +39 0657051	http://www.fao.org FAO-HQ@fao.org
--	------------------	---

IFAD (Διεθνές Ταμείο Γεωργικής Ανάπτυξης)	Τηλ: +39 06 54591 Φαξ +39 06 5043463	http://www.ifad.org ifad@ifad.org
WFP	Τηλ: +39 06 65131 Φαξ: +39 06 6590632	http://www.wfp.org
UNDP (Πρόγραμμα Ανάπτυξης των Ηνωμένων Εθνών)	Τηλ: +39 06 57056597	http://www.undp.org tipsioc@tips.org
Commissione Europea (Αντιπροσωπεία Ευρωπαϊκής Επιτροπής στην Ρώμη)	Τηλ: +39-06-699991 Φαξ +39-06-6793652	http://ec.europa.eu/italia/index_it.htm lucio.battistotti@ec.europa.eu
European Investment Bank (Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων)	Τηλ: +39 06 47191	http://www.eib.org info@bei.org
Adriatic and Ionian Initiative (AII) (Πρωτοβουλία Αδριατικής- Ιονίου)	Τηλ: +39 071 2073715 Φαξ +39 071 2076976	http://www.aii-ps.org aai-ps@aai-ps.org
AIC - Forum of the Adriatic and Ionian Chambers of Commerce (Φόρουμ των Επιμελητηρίων Αδριατικής και Ιονίου)	Τηλ: +39 071 5898249 +39 071 5898266	http://www.forumaic.org segreteria.forum@an.camcom.it
Επιπλέον Διεθνείς Οργανισμοί στην Ιταλία μπορούν να αναζητηθούν στον κατωτέρω σύνδεσμο: http://www.esteri.it/mae/doc/LDOI.pdf		
Ξένες Διαπιστευμένες Διπλωματικές Αποστολές στην Ιταλία μπορούν να αναζητηθούν στον κατωτέρω σύνδεσμο: http://www.esteri.it/mae/doc/LDA.pdf		

10. Ξενοδοχεία (ενδεικτικός κατάλογος)

Hotel Aldrovandi	Τηλ: +39 06 3223993	http://www.aldrovandi.com
Hotel Aleph	Τηλ: +39 06 48938090 +39 06 48977 +39 06 48978 +39 06 48014	http://www.boscolohotels.com/
Hotel Alexandra	Τηλ: +39 06 4881943	http://www.hotelalexandraroma.com
Grand Hotel Ambasciatori Palace	Τηλ: +39 06 47493	http://www.ambasciatoripalace.com
Hotel Ambra Palace	Τηλ: +39 06 492330	http://www.ambrapalacehotel.com

Hotel Athena	Τηλ: +39 06 44232217 +39 06 44237379	http://www.hotelathena.it
Hotel Barberini	Τηλ: +39 06 4814993	http://www.hotelbarberini.com
Hotel Bernini Bristol	Τηλ: +39 06 488931	http://www.berninibristol.com
Grand Hotel Beverly Hills	Τηλ: +39 06 4542141	http://www.beverlyhotelrome.it
Hotel Claridge	Τηλ: +39 06 845441	http://www.hotelclaridgerome.com
Hotel Colonna Palace	Τηλ: +39 06 39 675191	http://www.hotelcolonnapalace.com
Hotel Condotti	Τηλ: +39 06 6794661	http://www.condottipalace.com
Hotel De la Ville (Intercontinental)	Τηλ: +39 06 67331	http://www.ichotelsgroup.com
Hotel de le Minerve	Τηλ: +39 06 695201	http://www.grandhoteldelaminerve.com
Hotel De Russie	Τηλ: +39 06 328881	http://www.hotelderussie.it
Hotel Eden	Τηλ: +39 06 478121	http://www.starwoodhotels.com
Hotel Embassy	Τηλ: +39 06 4881402	http://www.hotel-embassy.com
Hotel Excelsior	Τηλ: +39 06 47081	http://www.excelsior.hotelinroma.com
Hotel Flavia	Τηλ: +39 06 4883037	http://www.hotelflavia.it
Rome Marriott Grand Hotel Flora	Τηλ: +39 06 489929 +39 06 489981	http://http://www.hotelfloraroma.com/
Hotel Forty Seven	Τηλ: +39 06 6787816	http://www.47hotel.com
Hotel Genova	Τηλ: +39 06 476951	http://www.hotel-genova-rome.com
Hotel Hassler (Villa Medici)	Τηλ: +39 06 699340	http://www.hotelhassler.com
Λοιπά ξενοδοχεία μπορούν να αναζητηθούν στο site: http://www.alberghi-in-italia.it/		